Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Warszawa, 15 listopada 1933 r. Rok III.

Nr. 26-27

NOTARJAT HIPOTEKA

czasopismo poświęcone sprawom ustrojowym i zawodowym notarjatu i hipoteki

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: MIODOWA 10, TEL. 2-07-61.

TREŚĆ NUMERU:

Cena numeru zł. 3.—

Numer podwójny — zawiera 48 stron.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Nr. 26-27 *(70-71)*. WARSZAWA, 15 LISTOPADA 1933. ROK III.

NOTARJAT HIPOTEKA

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM USTROJOWYM I ZAWODOWYM NOTARJATU I HIPOTEKI

ORGAN ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW NOTARJATU I HIPOTEKI

WYCHODZI 1-go i 15-go KAŻDEGO MIESIĄCA

Redakcja i Administr.: Warszawa, Miodowa 10, tel. 207-61.

Administracja czynna: codziennie w godz. 12—3 ppoł.

Prezes Komitetu Wydawniczego przyjmuje: w środy i piątki od 5 — 7 wiecz.

Redaktor przyjmuje: we wtorki i czwartki od 3—4 ppoł.

Prenumerata: rocznie—30 zł., kwartalnie—8 zł., miesięcznie — 3 zł., zagranicą: rocz. — 45 zł., kwart. — 12 zł. miesięcz. — 5 zł.

Konto P. K. O.: 15.055 (Związek Pracowników Notarjatu i Hipoteki, Zarząd Główny).

Cena numeru: 3 zł.

Artykuły nie przyjęte, nadesłane bez zastrzeżeń, zwracane nie będą.

Ogólno-Krajowy Zjazd Delegatów Pracowników Notarjatu i Hipoteki w Łodzi

siedzą od lewej strony — (drugi) notarjusz Moldenhawer, notarjusz Rżewski, notarjusz Rossman, notarjusz Łada (po środku), prezes Komitetu Wydawniczego Tadeusz Wojciechowski (przewodniczący zjazdu), prezes Związku Pracowników Notarjatu i Hipoteki Aloizy Piotrowski, Prezes Zarządu Głównego Pracowników Notarjatu i Adwokatury w Poznaniu Bielawny (wiceprzewodniczący Zjazdu), oraz p. Nawrot z Lublina.

OD WYDAWNICTWA.

W dniach 28 i 29 października r. b. odbył się w Łodzi Zjazd Delegatów naszego Związku; w tym samym czasie ogłoszono w Dzienniku Ustaw szereg b. ważnych dla praktyki notarjalnej ustaw z Prawem o notarjacie na czele.

Pragnąc Czytelnikom naszym podać do wiadomości jaknajprędzej sprawozdanie ze Zjazdu, tudzież omówić Prawo o notarjacie, Komitet Wydawniczy naszego pisma postanowił wydać Notatekę w terminie 15 listopada o podwójnej objętości, to jest 48 stronic, jako numery 26 i 27 łącznie, zamiast numerów pojedyńczych na 1 i 15 listopada.

Będzie to prawdopodobnie ostatnia praca Komitetu Wydawniczego, gdyż, zgodnie z uchwałami Zjazdu, pismo nasze, wydawane dotychczas przez Oddział Warszawski, będzie przejęte i prowadzone nadal przez wybrany na Zjeździe Zarząd Główny naszego Związku.

To też Komitet Wydawniczy, w składzie niżej podpisanych, pragnie na tem miejscu zaznaczyć i przypomnieć Szanownym Czytelnikom, iż podjął się swej ciężkiej pracy w maju r. b. w nader niepomyślnych warunkach i okolicznościach.

Obejmując ster pisma, Komitet Wydawniczy musiał przystąpić nietylko do organizowania nowego wydawnictwa, ale i do reprezentacji Związku, bo pomijając potrzebę nadania pismu naszemu właściwego kierunku, żądanego od dawna przez ogół naszych Kolegów, tudzież wysanowania stosunków w piśmie, musieliśmy z konieczności wziąć na swe barki ciężar obrony interesów pracowników notarjatu, chociaż to do naszych bezpośrednich obowiązków nie należało.

Czy spełniliśmy swe obowiązki sumiennie i czyśmy stali na wysokości zadania, ocenę tego pozostawiamy naszym Kolegom i Czytelnikom naszego pisma, to jedno chcemy zaznaczyć, iż cały czas pracowaliśmy według naszego najlepszego zrozumienia i sumienia, nie zwalając tej pracy na nikogo i odchodzimy w poczuciu dobrze spełnionego obowiązku, życząc naszym następcom, aby w pracy dla dobra Ogółu nas przewyższyli.

Po siedmiu miesiącach niezmordowanej pracy, oddajemy następcom aparat naszego pisma naprawiony i zdolny do dalszego życia i rozwoju.

Składamy na tem miejscu serdeczne podziękowanie wszystkim naszym Czytelnikom, Sympatykom i Współpracownikom, którzy nam w tej pracy tak wydatnie pomagali i pracę tę nam ułatwiali, i prosimy ich, aby w dalszym ciągu pismo nasze darzyli zaufaniem i udzielali mu wydatnej swej pomocy, gdyż organ nasz chce służyć dobrej sprawie postawienia naszego zawodu na wyżynach doskonałości, a w organizacji naszej połączyć wszystkich pracowników Notarjatu i Hipoteki z całej Polski.

KOMITET WYDAWNICZY

TADEUSZ WOJCIECHOWSKI,
EMIL PREISS, STANISŁAW CHMIELEWSKI,
WŁADYSŁAW GLANTZ, BOLESŁAW GŁOWACKI,
PIOTR MICHAŁOWSKI,
ROMUALD TAFF, delegat Zarządu.

Na marginesie chwili.

W chwili, gdy zapadała ostateczna decyzja o zwołaniu Zjazdu Delegatów naszego Związku na dzień 28 i 29 października 1933 roku, nikt nie przypuszczał, iż daty te będą dla nas, pracowników notarjatu, historyczne i to podwójnie.

Zaiste, dziwnem zrządzeniem losu, gdy w dniach powyższych obradowaliśmy w Łodzi nad naszemi sprawami zawodowemi i nad naszą przyszłością, gdy wykuwaliśmy dla siebie podstawy prawne istnienia naszej organizacji, gdy z wielką radością i rozrzewnieniem witaliśmy i poznawaliśmy się nawzajem, gdy w dniach tych realizowała się upragniona przez nas oddawna idea połączenia wszystkich pracowników notarjatu z całej Polski w jeden Związek, a więc idea społeczna, w tym samym czasie realizowała się inna idea, idea państwowotwórcza, unifikacja prawa prywatnego materjalnego, bardzo ważnego dla notarjatu polskiego, gdyż ogłoszone zostały w Dzienniku Ustaw w dniu 28 października Kodeks zobowiązań, Kodeks handlowy i Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, a w dniu 29 października Prawo o notarjacie, czyli prawo ustrojowe.

Cóż za wspaniałe zestawienie faktów: z jednej strony pracownicy polskiego notarjatu, rozdzieleni dotychczas różnemi organizacjami, bądź dzielnicowemi, bądź miejscowemi, rozpoczynają nowe życie, łączą się w jeden związek i postanawiają pracować odtąd wspólnie i w łącznym wysiłku dążyć do udoskonalenia i postawienia naszego zawodu na wyżynach, z drugiej zaś strony Państwo nasze, jakby błogosławiąc tej myśli i temu czynowi, daje nam w tej samej chwili jedno prawo dla całej Polski, jakby wskazując tem samem drogę naszego życia zawodowego.

Wszyscy jesteśmy jeszcze pod wrażeniem Zjazdu w Łodzi, pod wrażeniem wielu wygłoszonych tam myśli pięknych, pod wrażeniem wreszcie tych słów skargi i rozżalenia, jakie padały z ust poszczególnych mówców przy debatach nad naszym losem i stanowiskiem w przyszłym ustroju notarjatu.

Jako przewodniczący na Zjeździe, miałem możność dokładnego zaobserwowania, że wszyscy delegaci odjechali do swych domów pod niezatartem wrażeniem, iż stała się rzecz doniosłej wagi, gdyż powstała nowa wielka i jedna rodzina pracowników notarjatu polskiego, i że żadne przeciwności losu nie są zdolne nas rozdzielić.

Wyczytałem na twarzach uczestników Zjazdu mocne postanowienie wytrwania na stanowisku i wywalczenia sobie usilną pracą lepszej doli w przyszłości.

Dlatego też, aby postanowienie to utrwalić i przerzucić je na szeroki ogół, zabieram głos. Chcę w ramach tego artykułu naszkicować pokrótce plan działania, podzielić się z Czytelnikami naszego pisma myślami, jakie cisną się do głowy w sprawach naszego zawodu, chcę, aby zapał do pracy nie ustał i aby praca ta była planowa i owocna, chcę wreszcie aby wybrany na Zjeździe Zarząd Główny zanim się ukonstytuuje, już obecnie zastanowił się nad metodami pracy dla dobra ogółu. Czasu jest bardzo mało a pracy — ogrom.

Prawo o notarjacie, które omówię na innem miejscu, postanawia zasadniczo o cenzusie i kwalifikacjach na stanowiskach kierowniczych w przyszłości, to jest Notarjusza i jego zastępcy-asesora, owego kandydata na Notarjusza, tudzież o cenzusie i formalnościach, jakich należy wymagać od kandydata, poświęcającego się zawodowi notarjalnemu. Natomiast o dotychczasowym stanie pomocników notarjuszy na terenie b. zaboru rosyjskiego i sekretarzy notarjalnych na terenie b. zaboru pruskiego prawo o notarjacie nie wspomina, praw nabytych przez ten stan nie gwarantuje, a jedynie w art. 131 przepisów wprowadzających przewiduje możność udzielania upoważnień do zastępowania notarjuszów na terenie Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie, dotychczasowym pomocnikom w okresie przejściowym od odwołania, przyczem z uprawnienia tego mogą skorzystać jedynie ci, co pracują conajmniej lat 10 i którzy zostaną wciągnięci przez Rady Notarjalne na listę zastępców.

Takie postawienie sprawy oddziałało bardzo silnie na psychikę ogółu pomocników notarjuszy i sekretarzy notarjalnych.

Jak wiadomo ogólnie psychika ludzka dzieli się na dwie zasadnicze kategorje: czynną i bierną.

Psychika ludzi zdolnych, energicznych, uspołecznionych będzie czynną, ludzi słabych, ślamazarnych, obojętnych — będzie bierną.

Pracownicy notarjatu, jako ludzie czynu, pracy wytężonej, ludzie zdolni, uspołecznieni, znający swe obowiązki, zadania i cele, posiadają psychikę czynną i dlatego też postanowili walczyć o swe prawo do życia, o uznanie ich praw nabytych w zawodzie, a walce tej na imię: praca, praca i jeszcze raz praca.

Pracownicy notarjatu to nie dyletanci, zajmujący miejsce przy biurku nieprodukcyjnie, nie — to są rzetelni zawodowcy, którzy doskonale znają przedmiot swej pracy.

Prawo o notarjacie przewiduje w art. 131 odwołanie, ale jesteśmy pewni, że jeżeli udowodnimy swą pracą i wysiłkiem, iż jesteśmy w notarjacie potrzebni, to tego odwołania nie będzie.

Częściowa unifikacja prawa cywilnego i handlowego (jak wydane dotychczas Kodeks Zobowiązań, Kodeks Handlowy i Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością), tudzież unifikacja Prawa o no-

tarjacie, a w przyszłości unifikacja reszty prawa cywilnego i handlowego, tudzież prawa hipotecznego nakłada na nas, jako dotychczasowych pracowników na niwie notarjalnej, wielki obowiązek.

Wszak my, a nie kto inny, nie nasi następcy, mamy współdziałać i współpracować w zaprowadzeniu nowego porządku i w wprowadzeniu w życie wydanych ustaw, tudzież w ich praktycznem zastosowaniu.

Wszak utarta dotychczas praktyka i nabyte doświadczenie muszą ulec radykalnym zmianom i rewizji, a to wymaga sporo czasu, gdy tymczasem mamy go niewiele, bo niektóre wydane ustawy wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 1934 roku.

Musimy przeto przystąpić do pracy niezwłocznie, natychmiast, przy tej pracy nie może nikogo zabraknąć, wszyscy do wysiłku i szlachetnej rywalizacji, aby się nie dać nikomu wyprzedzić.

Pracujmy więc dla siebie i dla następców, organizujmy odpowiednie kursy, odczyty i konferencje, zdobywajmy wiedzę i stanowisko przebojem, nie poddawajmy się rozpaczy ani zwątpieniu, przeciwnie pracujmy bez wytchnienia, powtarzając za M. Aureljuszem: „... Rankiem, gdy się niechętnie budzisz, popomyśl sobie: — budzę się do trudu człowieka... czyż więc mam się czuć niezadowolonym, że idę do pracy, dla której zostałem stworzony i zesłany na świat?... Czyżem na to stworzony, aby się wygrzewać w łóżku?.. Czyż zrodziłem się dla przyjemności i używania?... Rośliny, wróble, mrówki, pszczoły czynią co do nich należy, przyczyniając się w miarę sił swoich do harmonji świata... a ty nie chcesz czynić tego, co jest człowieczem?...“

A gdy hasła powyższe wcielimy całkowicie w życie, gdy program ten w całości zrealizujemy, możemy być pewni, iż stanowisko nasze, dotychczasowych pomocników i sekretarzy notarjalnych, wzmocni się, co da nam możność patrzenia w przyszłość śmiało, bez żadnej obawy lub lęku o jutro.

Tadeusz Wojciechowski

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej.

z dnia 27 października 1933 r.

Prawo o notarjacie.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

CZĘŚĆ PIERWSZA.

USTRÓJ NOTARJATU.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

ART. 1. Notarjusz jest funkcjonarjuszem publicznym, powołanym do sporządzania aktów i dokumentów, którym strony obowiązane są lub pragną nadać znamię wiary publicznej, oraz do spełniania innych czynności, zleconych mu przez prawo.

ART. 2. Liczbę notarjuszów oraz ich siedziby w okręgu każdego sądu okręgowego oznacza Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzeń.

ART. 3. § 1. Notarjusz pełni swe czynności w okręgu sądu okręgowego, w którym ma siedzibę, bez względu na miejsce zamieszkania osób i położenie miejscowości, których dana czynność dotyczy.

§ 2. Czynność, zdziałana przez notarjusza poza okręgiem sądu okręgowego, nie ma mocy czynności notarjalnej.

ART. 4. § 1. Językiem urzędowania notarjatu jest język polski.

§ 2. Używanie innych języków określają przepisy szczególne.

ART. 5. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości określą:

1) wzór pieczęci z godłem państwowem, jakiej używać mają notarjusze i organa izb notarjalnych;

2) wynagrodzenie notarjuszów za wykonywanie poszczególnych czynności.

Rozdział II.

Objęcie i zmiana stanowiska notarjusza.

ART. 6. Notarjuszów mianuje Minister Sprawiedliwości.

ART. 7. Na stanowisko notarjusza może być mianowany ten, kto:

1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich;

2) jest nieskazitelnego charakteru;

3) ma trzydzieści lat ukończonych;

4) włada językiem polskim w słowie i piśmie;

5) ukończył uniwersyteckie studja prawnicze z przepisanemi w Polsce egzaminami;

6) odbył aplikację notarjalną;

7) złożył egzamin notarjalny.

ART. 8. § 1. Od aplikacji i egzaminu notarjalnego wolne są osoby, które pozostawały co najmniej pięć lat na stanowiskach sędziów i prokuratorów.

§ 2. W przypadkach wyjątkowych może być mianowany na stanowisko notarjusza ten, kto ze względu na kwalifikacje osobiste i działalność w służbie pu-

blicznej daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków notarjusza; osoba taka powinna złożyć uprzednio egzamin notarjalny, a przed jej mianowaniem należy nadto uzyskać zgodę Prezesa Rady Ministrów.

ART. 9. § 1. Notarjusz powinien zgłosić się w celu objęcia stanowiska do prezesa właściwego sądu okręgowego w ciągu dni czternastu od dnia otrzymania urzędowego zawiadomienia o mianowaniu.

§ 2. Notarjusz, który przechodzi z jednego stanowiska notarjalnego na drugie, tudzież osoba, która przechodzi z innego stanowiska w służbie państwowej na stanowisko notarjusza, powinni zgłosić się celem objęcia nowego stanowiska w ciągu dni czternastu od dnia zwolnienia od obowiązków poprzednich.

§ 3. Nieusprawiedliwione niezgłoszenie się w terminie daje Ministrowi Sprawiedliwości prawo do unieważnienia nominacji.

ART. 10. § 1. Obejmując stanowisko, notarjusz składa wobec prezesa sądu okręgowego przysięgę według roty następującej:

„Pomny dobra Państwa i godności powierzonego mi stanowiska, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, że obowiązki notarjusza spełniać będę zgodnie z prawem i słusznością, władzom przełożonym okazywać będę posłuch i poszanowanie, a w postępowaniu swem kierować się będę zasadami honoru i uczciwości".

§ 2. Notarjusz, przechodzący z jednego stanowiska notarjalnego na drugie, ponownej przysięgi nie składa.

ART. 11. § 1. W razie zwinięcia stanowiska notarjusza w określonej miejscowości Minister Sprawiedliwości przenosi do innej miejscowości notarjusza, który zajmował to stanowisko.

§ 2. W razie zmniejszenia liczby stanowisk notarjuszów w określonej miejscowości Minister Sprawiedliwości przenosi na inne miejsce ilość notarjuszów, przekraczającą normę ustalonych dla danej miejscowości stanowisk notarjalnych.

ART. 12. § 1. Minister Sprawiedliwości zwalnia notarjusza ze stanowiska:

1) na własne żądanie;

2) gdy z powodu ułomności cielesnej albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby;

3) w razie utraty z mocy wyroku sądowego praw cywilnych lub obywatelskich, albo ograniczenia w korzystaniu z tych praw;

4) wskutek wyroku dyscyplinarnego.

§ 2. Tryb postępowania przy zwalnianiu notarjusza w przypadkach, wymienionych w § 1 pkt. 2), określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

§ 3. Minister Sprawiedliwości może dla dobra służby przenieść notarjusza na inne miejsce na wniosek rady notarjalnej lub na wniosek prezesa sądu apelacyjnego. Przed wydaniem zarządzenia o przeniesieniu należy dać notarjuszowi możność złożenia wyjaśnień.

Rozdział III.

Obowiązki i prawa notarjuszów.

ART. 13. Notarjusz powinien spełniać swe obowiązki zgodnie z prawem i sumieniem, oraz strzec powagi i godności swego stanowiska.

ART. 14. § 1. Notarjusz obowiązany jest zachować w tajemnicy okoliczności, o których powziął wiadomość ze względu na swoje stanowisko.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje w przypadkach prawem przewidzianych, oraz gdy notarjusz składa zeznania jako świadek przed sądem.

ART. 15. § 1. Notarjuszowi nie wolno obok piastowanego stanowiska zajmować żadnego urzędu państwowego, z wyjątkiem stanowisk: profesora, docenta lub lektora w szkołach akademickich, jeżeli zajmowanie takiego stanowiska nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków urzędowych.

§ 2. Notarjusz, wybrany na posła do Sejmu Rzeczypospolitej lub członka Senatu, otrzymuje od prezesa sądu apelacyjnego urlop na czas trwania mandatu oraz upoważnienie dla jednego z asesorów notarjalnych okręgu sądu apelacyjnego do zastępowania go w tym czasie.

ART. 16. Notarjuszowi nie wolno oddawać się zajęciom ubocznym, któreby przeszkadzały w pełnieniu jego obowiązków urzędowych, albo nie licowały z powagą lub godnością jego stanowiska. Nie wolno mu w szczególności zajmować się handlem, przemysłem i pośredniczyć w interesach.

ART. 17. O zamiarze oddania się zajęciu ubocznemu notarjusz obowiązany jest zawiadomić prezesa sądu okręgowego, który, po zasięgnięciu opinji rady notarjalnej, rozstrzyga ostatecznie, czy dane zajęcie podpada pod zakaz art. 15 lub 16.

ART. 18. § 1. Notarjusz może mieć jedną kancelarję i tylko w swej siedzibie urzędowej.

§ 2. Prezes sądu okręgowego może w razie potrzeby zarządzić, aby notarjusz w dni oznaczone pełnił czynności w określonej miejscowości, położonej poza jego siedzibą urzędową. Przed wydaniem zarządzenia prezes zasięgnie opinji rady notarjalnej.

ART. 19. § 1. Notarjusz powinien być czynny w kancelarji w dni powszednie przynajmniej w ciągu 7 godzin, które dla całego okręgu sądu apelacyjnego oznaczy prezes sądu apelacyjnego, po wysłuchaniu opinji rady notarjalnej.

§ 2. W miarę potrzeby notarjusz sprawuje czynności w godzinach urzędowych poza kancelarją.

§ 3. W przypadkach nie cierpiących zwłoki notarjusz może być czynny także w godzinach pozaurzędowych oraz w dni niedzielne i świąteczne.

ART. 20. § 1. W przypadkach nagłych, jeżeli notarjusz nie może pełnić swych obowiązków najdłużej w ciągu 3 dni, wyznacza sam zastępcę z pośród ase-

sorów notarjalnych okręgu sądu apelacyjnego i zawiadamia prezesa sądu okręgowego oraz radę notarjalną o przerwie w pełnieniu obowiązków, o wyznaczonym zastępcy, a następnie o powrocie do zajęć.

§ 2. Na czas dłuższy aniżeli 3 dni notarjusz powinien uzyskać urlop od prezesa sądu okręgowego i upoważnienie dla jednego z asesorów notarjalnych okręgu apelacyjnego do zastępowania go w czasie nieobecności. Takie samo upoważnienie dla zastępcy powinien notarjusz uzyskać w razie choroby, trwającej powyżej 3 dni.

§ 3. Jeżeli notarjusz nie pozostawił w kancelarji zastępcy na czas swej nieobecności lub choroby, zastępcę wyznacza prezes sądu okręgowego na koszt notarjusza z pośród asesorów notarjalnych okręgu apelacyjnego.

§ 4. Udzielenie notarjuszowi urlopu na czas dłuższy ponad 3 miesiące w danym roku kalendarzowym wymaga zgody prezesa sądu apelacyjnego.

ART. 21. § 1. W razie opróżnienia się stanowiska notarjusza lub zawieszenia notarjusza w czynnościach prezes sądu apelacyjnego wyznacza czasowo do pełnienia obowiązków notarjusza zastępcę z pośród asesorów notarjalnych okręgu apelacyjnego.

§ 2. Zastępca notarjusza, wyznaczony czasowo na zasadzie § 1, wykonywa czynności na swój rachunek i używa własnej pieczęci.

ART. 22. § 1. Notarjusze opłacają na potrzeby izby składki roczne, a ponadto, stosownie do uchwał izby, inne jeszcze składki na fundusz zapomogowy oraz ubezpieczenia przymusowe.

§ 2. Notarjusze, mający prawo do emerytury ze Skarbu Państwa, nie mają obowiązku należenia do organizacji ubezpieczeń przymusowych.

ART. 23. Notarjusz korzysta przy wykonywaniu swych czynności z ochrony prawnej, przysługującej urzędnikom państwowym.

ART. 24. § 1. Notarjusz pobiera za wykonywanie poszczególnych czynności wynagrodzenie, określone przepisami.

§ 2. Notarjusz, mający prawo do uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa, pobiera połowę tego uposażenia do końca roku, w którym został mianowany, oraz w następnym roku kalendarzowym; w latach późniejszych notarjusz pobiera połowę uposażenia emerytalnego wtedy tylko, jeżeli czysty dochód, osiągnięty z notarjatu w poprzedzającym roku kalendarzowym, nie przewyższa kwoty 10.000 złotych.

Rozdział IV.

Izby notarjalne.

ART. 25. § 1. W siedzibie każdego sądu apelacyjnego istnieje izba notarjalna, której terytorjalny zakres działania obejmuje okrąg sądu apelacyjnego.

§ 2. Każda izba notarjalna ma osobowość prawną.

ART. 26. Organami izby są:

1) walne zgromadzenie notarjuszów;

2) rada notarjalna.

ART. 27. § 1. Walne zgromadzenie notarjuszów odbywa się w siedzibie izby i bywa zwyczajne lub nadzwyczajne.

§ 2. Zgromadzenie zwyczajne zbiera się każdego roku w miesiącu maju. Zgromadzenie nadzwyczajne zwołane będzie w ciągu miesiąca bądź z polecenia prezesa sądu apelacyjnego, bądź na podstawie uchwały rady notarjalnej, bądź wreszcie na wniosek co najmniej piątej części notarjuszów, wchodzących w skład izby.

§ 3. W walnych zgromadzeniach obowiązani są uczestniczyć wszyscy notarjusze, wchodzący w skład izby, przyczem o terminie i miejscu zgromadzenia należy zawczasu zawiadomić każdego z nich oddzielnie.

§ 4. Nieprzybycie na walne zgromadzenie bez dostatecznego usprawiedliwienia się w ciągu 8 dni po terminie zgromadzenia pociąga za sobą karę porządkową w wysokości do 100 złotych.

ART. 28. Do zakresu działania walnego zgromadzenia należą następujące sprawy:

1) wybór członków rady notarjalnej;

2) zatwierdzanie sprawozdania rocznego i zamknięcia rachunkowego, przedstawionego przez radę notarjalną;

3) uchwalanie budżetu i wysokości składki rocznej na potrzeby izby;

4) tworzenie funduszu zapomogowego oraz ubezpieczenia przymusowego na wypadek śmierci lub niezdolności do pracy członków izby;

5) załatwianie innych spraw ogólnych z zakresu działania notarjatu, które przedstawi zgromadzeniu rada notarjalna.

6) załatwianie wniosków członków izby w sprawach ogólnych z zakresu działania notarjatu, zgłoszonych co najmniej przez dziesięciu członków do rady notarjalnej najpóźniej na dni 14 przed terminem zgromadzenia.

ART. 29. § 1. Uchwały walnego zgromadzenia są ważne bez względu na liczbę obecnych i zapadają zwyczajną większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

§ 2. To samo dotyczy wyborów, przyczem, w razie nieuzyskania zwyczajnej większości przez żadnego z kandydatów, nastąpi wybór ściślejszy pomiędzy kandydatami, którzy otrzymali największą ilość głosów.

§ 3. Wybory członków do rady notarjalnej odbywają się w głosowaniu tajnem.

§ 4. Mandat członka rady notarjalnej trwa 3 lata, przyczem corocznie ustępuje trzecia część składu według starszeństwa mandatów. Ustępujący mogą być ponownie wybierani dopiero po upływie roku od chwili ustąpienia. Notarjusz, wybrany na członka rady, nie może odmówić przyjęcia mandatu.

ART. 30. § 1. Walne zgromadzenie otwiera pre-

zes rady notarjalnej lub jego zastępca, poczem następuje wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego oraz odpowiedniej ilości asesorów i sekretarzy.

§ 2. Walne zgromadzenie uchwala dla siebie regulamin na podstawie wniosku rady notarjalnej.

ART. 31. Rada notarjalna działa w siedzibie izby i składa się:

1) z 9 członków w izbach, liczących do 100 notarjuszów;

2) z 11 członków w izbach, liczących ponad 100 do 200 notarjuszów;

3) z 13 członków w izbach, liczących ponad 200 notarjuszów.

ART. 32. § 1. Rada notarjalna obejmuje swe czynności z dniem 1 czerwca każdego roku i na pierwszem posiedzeniu wybiera ze swego grona prezesa i wiceprezesa, sędziów i rzeczników dyscyplinarnych, oraz dokonywa podziału czynności pomiędzy innych swych członków. Prezes i wiceprezes powinni mieć zamieszkanie w siedzibie izby.

§ 2. Rada notarjalna niezwłocznie po ukonstytuowaniu się zawiadamia o swym składzie prezesa sądu apelacyjnego i prezesów sądów okręgowych danego okręgu apelacyjnego.

ART. 33. Prezes reprezentuje radę notarjalną, kieruje jej pracami, przewodniczy na posiedzeniach i wykonywa uchwały rady. Zastępcą prezesa jest wiceprezes rady.

ART. 34. Do zakresu działania rady notarjalnej należą następujące sprawy:

1) czuwanie nad należytem wykonywaniem przez notarjuszów, asesorów i aplikantów notarjalnych ich obowiązków oraz nad przestrzeganiem przez nich powagi i godności stanowiska notarjalnego;

2) udział w sądownictwie dyscyplinarnem;

3) ustalanie na żądanie stron i notarjusza wysokości należnego według przepisów wynagrodzenia za daną czynność;

4) kierowanie wykształceniem zawodowem aplikantów notarjalnych;

5) rozjemstwo polubowne pomiędzy notarjuszami, asesorami i aplikantami notarjalnymi na tle wykonywania obowiązków urzędowych, jeżeli nie jest naruszony interes publiczny;

6) wyznaczanie stronie, która stwierdziła swą niezamożność, notarjusza do załatwienia określonej czynności bez pobrania wynagrodzenia lub z obniżeniem jego wysokości;

7) administracja izby i zarząd jej majątkiem;

8) zwoływanie zgromadzeń izby i wykonywanie uchwał walnego zgromadzenia;

9) prowadzenie listy notarjuszów, asesorów i aplikantów notarjalnych;

10) uchwalanie regulaminu wewnętrznego urzędowania rady;

11) wykonywanie innych czynności prawem przepisanych.

ART. 35. § 1. Do ważności uchwał rady notarjalnej potrzebna jest obecność przynajmniej połowy członków.

§ 2. Uchwały rady zapadają zwyczajną większością głosów, przyczem w razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

ART. 36. § 1. Rada notarjalna przedstawia z początkiem każdego roku prezesowi sądu apelacyjnego i prezesom sądów okręgowych listę asesorów i aplikantów notarjalnych okręgu apelacyjnego.

§ 2. Ponadto rada zawiadamia prezesów o wszelkich zmianach, zachodzących w liście asesorów i aplikantów notarjalnych w ciągu roku.

Rozdział V.

Nadzór nad notarjatem. Odpowiedzialność notarjuszów za szkody.

ART. 37. § 1. Prawo nadzoru nad działalnością notarjuszów danego okręgu sądowego służy prezesowi sądu okręgowego. To samo prawo służy ponadto prezesowi sądu apelacyjnego w stosunku do notarjuszów okręgu sądu apelacyjnego.

§ 2. Nadzór ten wykonywają prezesi osobiście lub przez delegowanych sędziów.

ART. 38. § 1. Rada notarjalna wykonywa nadzór nad notarjuszami okręgu izby bądź przez swych członków, bądź też przez wyznaczonych w tym celu notarjuszów, nie będących członkami rady.

§ 2. Nadzór rady wykonywany będzie perjodycznie w ten sposób, aby w ciągu 3 lat wszystkie kancelarje notarjalne w okręgu izby podległy co najmniej raz gruntownej rewizji. Ponadto rada może zarządzać rewizje nadzwyczajne.

§ 3. Z każdej rewizji należy sporządzić dokładny protokół. Rada notarjalna przedstawi w ciągu 2 miesięcy od rewizji odpis protokółu prezesowi sądu okręgowego, zawiadamiając go równocześnie o środkach zastosowanych lub zamierzonych celem usunięcia zauważonych uchybień.

ART. 39. Osoby powołane do nadzoru mają prawo dokonywania rewizji w kancelarji notarjusza, żądania wyjaśnień i usuwania zauważonych uchybień; z powodu dostrzeżonych przewinień mogą prezesi sądów i rada notarjalna kierować sprawy do postępowania dyscyplinarnego.

ART. 40. Rada notarjalna przedstawia prezesowi sądu apelacyjnego protokóły walnego zgromadzenia oraz posiedzeń rady, sprawozdania roczne wraz z zamknięciami rachunków, tudzież regulamin wewnętrzny.

Art. 41. § 1. Jeżeli prezes sądu apelacyjnego dostrzeże, iż dany organ izby notarjalnej wykracza przeciw ustawie lub nie wykonywa swych obowiązków, natenczas przedstawi sprawę kolegjum administracyjnemu, które władne jest uchylić sprzeczną z prawem

uchwałę, jak również przedsięwziąć środki zaradcze celem przywrócenia porządku prawnego.

§ 2. Rada notarjalna może w ciągu miesiąca od doręczenia odwołać się od uchwały kolegjum administracyjnego do Ministra Sprawiedliwości. Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości są prawomocne i nie podlegają zaskarżeniu.

§ 3. Odwołanie nie wstrzymuje wykonania uchwały kolegjum.

ART. 42. § 1. Naczelny nadzór nad notarjuszami oraz organami izb notarjalnych sprawuje Minister Sprawiedliwości.

§ 2. Poza uprawnieniami nadzorczemi, Minister Sprawiedliwości władny jest nadto w przypadkach rażących uchybień rozwiązać radę notarjalną.

§ 3. W razie rozwiązania rady notarjalnej czynności jej spełnia czasowo kolegjum administracyjne sądu apelacyjnego. Nowe wybory do rady należy zarządzić najpóźniej przed upływem 3 miesięcy od daty rozwiązania, przyczem walne zgromadzenie otwiera w tym przypadku jeden z członków kolegjum administracyjnego.

§ 4. Zarządzenia nadzorcze Ministra Sprawiedliwości są prawomocne i nie podlegają zaskarżeniu.

ART. 43. § 1. Oprócz osób, biorących udział w akcie, notarjusz ponosi wyłączną odpowiedzialność za szkody, wyrządzone przy pełnieniu obowiązków urzędowych wskutek winy, zaniedbania albo nieumiejętności własnej, swego zastępcy i personelu kancelaryjnego.

§ 2. Taką samą odpowiedzialność ponoszą zastępcy notarjuszów, jeżeli wyznaczeni zostali do zastępstwa bez zgody notarjusza.

§ 3. Roszczenie przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany powziął wiadomość o wyrządzonej mu szkodzie.

Rozdział VI.

Odpowiedzialność dyscyplinarna.

ART. 44. Za przewinienia służbowe i uchybienia powadze lub godności stanowiska notarjusze podlegają karze dyscyplinarnej.

ART. 45. Kary dyscyplinarne są następujące:

a) upomnienie;
b) nagana;
c) grzywna do 10.000 złotych;
d) pozbawienie stanowiska notarjusza.

ART. 46. § 1. Upomnienia i nagany udziela się na piśmie.

§ 2. Kara nagany pociąga za sobą utratę prawa wybieralności do rady notarjalnej na przeciąg 5 lat od uprawomocnienia się wyroku.

§ 3. Kara grzywny pociąga za sobą utratę prawa wybierania i wybieralności do rady notarjalnej na przeciąg 5 lat od uprawomocnienia się wyroku.

§ 4. Kara pozbawienia stanowiska łączy się z utratą wszelkich praw, wynikających z piastowania stanowiska notarjusza.

Art. 47. § 1. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych powołane są następujące sądy:

a) sąd dyscyplinarny izby notarjalnej, orzekający w pierwszej instancji w składzie dwóch notarjuszów, delegowanych przez radę notarjalną ze swego grona, oraz jednego sędziego okręgowego, wyznaczonego przez kolegjum administracyjne sądu okręgowego, położonego w siedzibie izby;

b) sąd dyscyplinarny odwoławczy izby notarjalnej, orzekający w drugiej instancji w składzie dwóch sędziów apelacyjnych, wyznaczonych przez kolegjum administracyjne sądu apelacyjnego, oraz jednego notarjusza, delegowanego przez radę notarjalną ze swego grona.

§ 2. Sędziów wyznacza kolegjum na przeciąg roku, notarjuszów deleguje rada na poszczególne posiedzenia.

§ 3. Przewodniczącym sądu dyscyplinarnego jest sędzia okręgowy, sądu zaś dyscyplinarnego odwoławczego — ten z sędziów apelacyjnych, którego w tym charakterze wyznaczyło kolegjum.

ART. 48. § 1. Przed powzięciem jakiegokolwiek orzeczenia sąd wysłucha wniosków rzecznika dyscyplinarnego.

§ 2. Rzecznikiem sądu dyscyplinarnego izby jest notarjusz, wyznaczony przez radę. W sprawach, wszczętych wskutek zawiadomienia osoby powołanej do nadzoru, tudzież jeżeli sprawa dotyczy interesu publicznego, prawa rzecznika służą nadto prokuratorowi sądu okręgowego, położonego w siedzibie izby.

§ 3. Rzecznikiem sądu dyscyplinarnego odwoławczego jest prokurator sądu apelacyjnego.

ART. 49. Obwiniony może przybrać obrońcę z pośród notarjuszów i adwokatów.

ART. 50. Odpisy uchwał wszczynających i umarzających postępowanie dyscyplinarne oraz uchwał zarządzających wyznaczenie rozprawy doręcza się, oprócz rzecznika i obwinionego, nadto prezesowi i prokuratorowi sądu okręgowego.

ART. 51. Od wyroku sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji służy obwinionemu odwołanie, jeżeli go skazano na karę grzywny lub pozbawienia stanowiska, rzecznikowi dyscyplinarnemu zaś — jeżeli wnosił o wymierzenie jednej z tych kar, a sąd obwinionego uniewinnił lub skazał na karę łagodniejszą od żądanej.

ART. 52. Zrzeczenie się przez notarjusza stanowiska po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego nie ma wpływu na dalszy bieg tego postępowania.

ART. 53. § 1. Grzywny wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

§ 2. Po uprawomocnieniu się wyroku przewodniczący sądu pierwszej instancji przedstawia odpis wyroku z uzasadnieniem Ministrowi Sprawiedliwości, pre-

zesowi właściwego sądu okręgowego oraz radzie notarjalnej.

§ 3. Wykonanie wyroku co do kary upomnienia i nagany należy do rady notarjalnej, co do kary grzywny — do prezesa sądu okręgowego, a co do kary pozbawienia stanowiska — do Ministra Sprawiedliwości.

ART. 54. Rady notarjalne prowadzą biurowość sądów dyscyplinarnych oraz wykładają koszty postępowania dyscyplinarnego.

ART. 55. Jeżeli przepisy rozdziału niniejszego nie stanowią inaczej, do notarjuszów stosuje się odpowiednio przepisy prawa o ustroju sądów powszechnych, dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i zawieszania ich w czynnościach służbowych.

Rozdział VII.

Aplikanci i asesorzy notarjalni.

ART. 56. Aplikantem notarjalnym może być ten, kto odpowiada warunkom, określonym w art. 7 pkt. 1, 2, 4 i 5, oraz przedstawi zaświadczenie notarjusza (patrona) o gotowości przyjęcia go na aplikację.

ART. 57. § 1. O zaliczeniu w poczet aplikantów notarjalnych rozstrzyga rada notarjalna; przed rozstrzygnięciem rada uzyska zgodę prezesa sądu apelacyjnego.

§ 2. Na uchwałę odmowną służy kandydatowi w terminie miesięcznym od doręczenia zażalenie do kolegjum administracyjnego sądu apelacyjnego, które rozstrzyga ostatecznie. Kolegjum administracyjne może, w miarę potrzeby, wezwać radę notarjalną i skarżącego do złożenia wyjaśnień.

§ 3. Brak odpowiedzi na podanie o zaliczenie w poczet aplikantów w ciągu 3 miesięcy od daty złożenia podania uważa się za odmowę.

ART. 58. § 1. Aplikacja notarjalna polega na zaznajomieniu się ze wszystkiemi działami czynności notarjusza i trwa 5 lat.

§ 2. Aplikant obowiązany jest pracować w kancelarji patrona i pod jego kierownictwem bezpośredniem, tudzież uczestniczyć w pracach, organizowanych przez radę notarjalną celem zawodowego kształcenia aplikantów.

ART. 59. § 1. Po odbyciu aplikacji notarjalnej aplikant może przystąpić do egzaminu notarjalnego przed komisją egzaminacyjną, czynną przy radzie notarjalnej tego okręgu, w którym odbywa aplikację.

§ 2. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzą:

1) sędzia sądu apelacyjnego delegowany przez prezesa tego sądu, jako przewodniczący;

2) trzej notarjusze delegowani przez radę notarjalną.

§ 3. Egzamin notarjalny dzieli się na piśmienny i ustny. Przedmiotem jego są wszystkie dziedziny prawa, których znajomość jest niezbędna na stanowisku notarjusza.

§ 4. W razie niepomyślnego wyniku pierwszego egzaminu, aplikant może przystąpić do egzaminu ponownego dopiero po upływie 3 miesięcy. Gdyby wynik powtórnego egzaminu był również niepomyślny, dopuszczenie do egzaminu po raz trzeci zależeć będzie od zezwolenia komisji egzaminacyjnej, przed którą aplikant składał drugi egzamin.

ART. 60. § 1. Po złożeniu egzaminu notarjalnego aplikant staje się asesorem notarjalnym.

§ 2. Asesor notarjalny może być upoważniony do zastępowania notarjusza.

ART. 61. Aplikanci i asesorowie notarjalni mają prawo być obecni na walnem zgromadzeniu izby oraz zabierać głos w obradach, jednakże bez prawa składania wniosków i głosowania.

ART. 62. § 1. Rada notarjalna może skreślić aplikanta z listy, jeżeli uzna, że ze względu na swoje postępowanie aplikant nie odpowiada godności i powadze stanowiska, albo że nie wypełnia swych obowiązków. Na uchwałę tę służy zażalenie w terminie miesięcznym od doręczenia do kolegjum administracyjnego sądu apelacyjnego, które rozstrzyga ostatecznie.

§ 2. Przepisy rozdziału szóstego o odpowiedzialności dyscyplinarnej notarjuszów stosuje się odpowiednio do asesorów notarjalnych, z poniższemi jednak zmianami:

a) Kary dyscyplinarne są następujące: 1) upomnienie; 2) nagana; 3) grzywna do 5.000 złotych; 4) skreślenie z listy asesorów notarjalnych.

b) Skazany na karę nagany nie może być mianowany na stanowisko notarjusza w ciągu roku od uprawomocnienia się wyroku, skazany zaś na karę grzywny — ponadto nie może być w ciągu tego okresu upoważniony do zastępowania notarjusza.

CZĘŚĆ DRUGA.

CZYNNOŚCI NOTARJALNE.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

ART. 63. Notarjusz wykonywa czynności, zlecone mu prawem, a w szczególności: sporządza akty notarjalne, wydaje wypisy i odpisy, sporządza poświadczenia, doręcza oświadczenia stron, spisuje protokóły, protestuje weksle, czeki i inne dokumenty, przyjmuje na przechowanie dokumenty, pieniądze lub papiery wartościowe.

ART. 64. Nie wolno notarjuszowi dokonywać czynności, sprzeciwiających się prawu, porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom.

ART. 65. § 1. Nie wolno notarjuszowi dokonywać czynności, które dotyczą:

a) samego notarjusza;

b) jego małżonka;

c) krewnych lub powinowatych notarjusza w linji prostej bez ograniczenia stopnia, w linji zaś

bocznej — krewnych do czwartego i powinowatych do trzeciego stopnia włącznie;

d) osób, związanych z notarjuszem z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;

e) instytucyj lub spółek, w których władzach notarjusz bierze udział.

§ 2. Przepis § 1 obowiązuje również zastępcę notarjusza względem osób, pozostających w stosunku oznaczonym w tym paragrafie, bądź do zastępowanego notarjusza, bądź do samego zastępcy.

§ 3. Ograniczenia, wymienione w § 1 pod lit. b)—c), trwają także po ustaniu małżeństwa notarjusza bądź też zastępcy.

ART. 66. § 1. Jeżeli notarjusz odmówi dokonania czynności, osoba interesowana może założyć w terminie dwutygodniowym zażalenie do sądu okręgowego według miejsca urzędowania notarjusza.

§ 2. Zażalenie wnosi się do notarjusza, który w ciągu tygodnia przedstawia je ze swojemi wyjaśnieniami właściwemu sądowi okręgowemu.

§ 3. Sąd okręgowy w składzie trzech sędziów orzeka postanowieniem.

§ 4. Na postanowienie sądu okręgowego służy zażalenie do sądu Najwyższego w terminie tygodniowym od daty doręczenia.

§ 5. Niema zażalenia w toku instancyj sądowych na odmowę sporządzenia czynności z powodu nieuiszczenia opłat państwowych lub samorządowych, wiążących się z daną czynnością.

ART. 67. Wiadomości o swoich czynnościach notarjusz może udzielić jedynie osobom, które mają prawo otrzymać odpisy dokumentów, stwierdzających te czynności.

ART. 68. § 1. W rozporządzeniach ostatniej woli oświadczenie testatora, złożone w języku obcym, powinno być na wyraźne żądanie zeznającego, o czem zaznacza się w akcie, spisane w języku obcym, jeżeli język ten jest znany notarjuszowi, a testator nie zna języka polskiego. Do aktu tego notarjusz dołącza przekład na język polski.

§ 2. We wszystkich innych czynnościach notarjusz może na żądanie strony dołączyć do tekstu polskiego przekład na język obcy, znany notarjuszowi.

ART. 69. § 1. Przy sporządzaniu czynności notarjusz powinien stwierdzić tożsamość stawających.

§ 2. Jeżeli stawający nie są notarjuszowi osobiście znani, tożsamość ich stwierdzają dwie znane notarjuszowi osoby. Tożsamość w braku takich osób można nadto stwierdzić dowodem osobistym stawającego lub innym dokumentem.

§ 3. Sposób stwierdzenia tożsamości notarjusz powinien zaznaczyć w spisywanym dokumencie.

§ 4. Nie wolno notarjuszowi dokonywać czynności notarjalnej, jeżeli się przekona, że stawający nie ma zdolności do działań prawnych.

ART. 70. Przy czynnościach, w których bierze udział osoba nie umiejąca lub nie mogąca się podpisać, niewidoma, głucha, niema lub głuchoniema, konieczna jest obecność dwóch świadków.

ART. 71. § 1. Świadkiem może być osoba pełnoletnia, umiejąca czytać i pisać po polsku, korzystająca w pełni z praw cywilnych i obywatelskich, znana notarjuszowi osobiście.

§ 2. Nie może być świadkiem:

a) niewidomy, głuchy, niemy lub głuchoniemy;

b) pracownik kancelarji notarjusza oraz służba domowa notarjusza;

c) osoba, będąca z notarjuszem w stosunku, który nie pozwala mu w jej imieniu ani na jej rzecz sporządzać czynności.

§ 3. Nie może być świadkiem poszczególnej czynności osoba, będąca z zawierającymi czynność lub z osobami, na których rzecz czynność się zawiera, w stosunku, który nie pozwala notarjuszowi w jej imieniu ani na jej rzecz sporządzać czynności.

Art. 72. § 1. Głuchy, który umie czytać, sam odczytuje sporządzony dokument i oznajmia notarjuszowi, że czynność jest zgodna z jego wolą; jeżeli zaś może pisać, podpisując, zaznacza własnoręcznie, że czynność jest zgodna z jego wolą.

§ 2. Jeżeli w czynności bierze udział głuchy lub głuchoniemy, nie umiejący czytać i pisać, oprócz świadka powinna być przy czynności osoba, która może się z głuchym porozumieć. Osoba ta poda głuchemu treść czynności do wiadomości, poczem głuchy powinien oznajmić notarjuszowi, że czynność jest zgodna z jego wolą.

§ 3. Niemy lub głuchoniemy, umiejący czytać i pisać, powinien sam przeczytać sporządzony dokument i, podpisując go, zaznaczyć własnoręcznie, że czynność jest zgodna z jego wolą.

§ 4. Notarjusz obowiązany jest zapomocą pytań, nie będących w związku z czynnością, przekonać się, czy biorący udział w czynności głuchy, niemy lub głuchoniemy pojmuje znaczenie czynionych mu znaków.

§ 5. Jeżeli w czynności bierze udział niewidomy, może on przyprowadzić osobę zaufaną, do której stosuje się odpowiednio przepisy § 2.

ART. 73. Jeżeli biorący udział w czynności nie zna języka polskiego i do czynności nie jest dołączony przekład na inny znany mu język, notarjusz powinien przetłumaczyć akt ustnie lub powinien być przywołany tłumacz.

ART. 74. O zachowaniu warunków, określonych w art. 72 i 73, czyni się wzmiankę w sporządzanym dokumencie.

ART. 75. § 1. Jeżeli biorący udział w czynności nie umie lub nie może pisać, powinien na dokumencie złożyć tuszowy odcisk palca, obok którego świadek wypisze jego imię i nazwisko.

§ 2. Jeżeli biorący udział w czynności może położyć podpis jedynie w alfabecie nieznanym notarjuszo-

wi, należy przywołać osobę wiarogodną, znającą ten alfabet, celem odczytania i stwierdzenia podpisu.

ART. 76. Na każdym dokumencie, sporządzonym przez notarjusza, powinien być wymieniony numer, pod którym dokument wpisano do repertorjum.

ART. 77. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, dokumenty notarjalne można sporządzać na maszynie do pisania; można również używać formularzy drukowanych.

ART. 78. § 1. Wszelkie dokumenty notarjalne należy pisać czytelnie, bez skróceń.

§ 2. Data dokumentu notarjalnego, inne oznaczenia czasu, tudzież cyfry powinny być wypisane literami, jeżeli są pierwszy raz przytoczone; wyjątek od tego przepisu stanowią: numer aktu, numery katastralne, arkuszów, ksiąg hipotecznych, cyfry w inwentarzach majątkowych, działach spadkowych, obliczeniach ceny kupna i rachunkach w ogólności, jeżeli wchodzą w treść dokumentu notarjalnego. Ostatecznie wyprowadzone liczby oraz sumy, przypadające do wypłaty, muszą być wypisane literami.

§ 3. Wszelkie skrobania i wywabiania są niedopuszczalne; poprawki i dopiski należy omówić dokładnie na końcu dokumentu. Zbyteczne wyrazy albo ich części mogą być przekreślone tylko w ten sposób, aby można było odczytać, co zostało przekreślone; wszystko, co zostało przekreślone, należy na końcu dokumentu dokładnie omówić, przyczem w przypadku przekreślenia całego wiersza, wystarcza nadmienić, że cały wiersz, oznaczony kolejnym numerem, został przekreślony.

§ 4. Wyrazy wpisane w miejsce wyrazów wyskrobanych lub wywabionych, wyrazy dopisane lecz nieomówione, uważa się za nienapisane; przekreślenia nieomówione uważa się za niedokonane.

ART. 79. § 1. Notarjusz pobiera opłaty państwowe i komunalne oraz wynagrodzenie dla siebie, stosownie do przepisów szczególnych.

§ 2. W razie nieuiszczenia notarjuszowi należnego mu wynagrodzenia lub wyłożonych przez notarjusza za stronę wydatków nie jest on obowiązany sporządzić czynności, a w razie jej sporządzenia nie jest obowiązany do wydania wypisu, odpisu lub dokumentu i nie odpowiada za szkody, mogące z tego powodu wyniknąć dla stron.

§ 3. Strony stawające odpowiadają solidarnie wobec notarjusza za przypadające mu wynagrodzenie.

ART. 80. Notarjusz obowiązany jest na każdym sporządzanym dokumencie wymienić wysokość pobranych opłat i wynagrodzenia.

Rozdział II.

Akty notarjalne.

ART. 81. Notarjusz spisuje akt notarjalny, jeżeli strony powinny lub chcą nadać czynności znamię dokumentu publicznego.

ART. 82. § 1. Umowy o przejście, ograniczenie lub obciążenie prawa własności do nieruchomości powinny być pod nieważnością samej umowy sporządzane w formie aktu notarjalnego.

§ 2. W postępowaniu sądowem formę, przepisaną w § 1, zastępuje ugoda, układ lub orzeczenie sądowe.

§ 3. Pełnomocnictwa, na których podstawie mają być zawarte przed notarjuszem umowy, wymienione w § 1, wymagają do swej ważności formy aktu notarjalnego.

ART. 83. § 1. Akty powinny być zredagowane w sposób jasny i przejrzysty.

§ 2. Notarjusz powinien udzielać stronom wszelkich potrzebnych objaśnień, dotyczących strony prawnej aktu, na każde ich żądanie, a nawet z własnej inicjatywy, jeżeli uważać to będzie za potrzebne.

ART. 84. § 1. Akt notarjalny zawiera:

1) dzień, miesiąc i rok sporządzenia aktu, a w razie potrzeby lub na żądanie strony — godzinę i minutę rozpoczęcia i podpisania aktu;

2) miejsce sporządzenia aktu;

3) imię, nazwisko i miejsce urzędowania notarjusza, jeżeli zaś akt sporządził zastępca, — nadto imię i nazwisko zastępcy;

4) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania stron stawających oraz osób przywołanych do aktu;

5) oświadczenia stron z powołaniem się w razie potrzeby na dołączone do aktu dokumenty;

6) stwierdzenie na żądanie stron faktów, które zaszły przy spisywaniu aktu;

7) stwierdzenie, że akt został odczytany, przyjęty i podpisany;

8) podpisy stron stawających oraz osób przywołanych do aktu;

9) podpis notarjusza.

§ 2. Załączniki do aktu notarjalnego powinny być zawsze podcyfrowane przez osoby podpisujące akt oraz przez notarjusza.

ART. 85. Jeżeli w akcie bierze udział osoba niepiśmienna lub nie mogąca się podpisać, notarjusz stwierdza, że osoba ta aktu nie podpisała i podaje, z jakich powodów.

ART. 86. Akty pisze się na oddzielnych arkuszach. Dwa lub więcej arkuszy powinny być zeszyte, ponumerowane i oparafowane.

ART. 87. § 1. Akt przed podpisaniem będzie odczytany przez notarjusza lub w jego obecności. Przy czytaniu aktu notarjusz powinien się przekonać, że stawający dokładnie rozumieją treść i znaczenie aktu.

§ 2. Na żądanie odczytane będą również dołączone do aktu załączniki.

ART. 88. Akt, sporządzony z naruszeniem przepisów art. 65, 70, 71, 72, 75, 78 i 84, nie ma mocy dokumentu publicznego.

Rozdział III.

Wypisy i odpisy.

ART. 89. Wypis aktu starczy za oryginał.

ART. 90. § 1. Notarjusz wydaje wypis aktu stronom stawającym albo tym, dla których zastrzeżono prawo otrzymania wypisu, lub ich następcom prawnym, każdej osobie tylko po jednym wypisie, chyba, że w akcie postanowiono inaczej.

§ 2. Pozatem wypis może być wydany za zgodą stron lub na podstawie postanowienia sądu okręgowego, w którego okręgu notarjusz urzęduje, po wysłuchaniu stron biorących udział w akcie, jeżeli stawią się na wezwanie.

ART. 91. W nagłówku notarjusz zaznacza, że dokument wydawany jest wypisem. Wypis powinien być dosłownem powtórzeniem oryginału, jednakże poprawek i przekreśleń, znajdujących się w oryginale, w wypisie zamieszczać nie należy. W końcu wypisu zaznacza się, komu i kiedy wypis wydano. Wypis będzie przez notarjusza podpisany i zaopatrzony pieczęcią. Wypis, mający więcej niż jeden arkusz, będzie ponumerowany, zeszyty, oparafowany i spojony pieczęcią.

ART. 92. § 1. Odpisy wierzytelne mogą być wydawane w dowolnej ilości egzemplarzy na tych samych zasadach, na jakich wydaje się wypisy.

§ 2. Przepisy art. 91 stosuje się odpowiednio do odpisów.

ART. 93. O wydaniu wypisów i odpisów notarjusz odnotowuje pod numerem repertorjum, pod którym czynność została zapisana.

Rozdział IV.

Poświadczenia.

ART. 94. Notarjusz poświadcza:

1) własnoręczność podpisu;
2) zgodność odpisu;
3) czas okazania dokumentu;
4) pozostawanie osoby przy życiu;
5) stawiennictwo lub niestawiennictwo osoby.

ART. 95. § 1. Każde poświadczenie zawierać będzie oznaczenie miejsca, dnia, a na żądanie strony również godziny dopełnienia czynności, podpis i pieczęć notarjusza.

§ 2. Jeżeli poświadczony dokument zawiera więcej niż jeden arkusz, będzie ponumerowany, zeszyty, oparafowany i spojony pieczęcią.

Art. 96. § 1. Notarjusz poświadcza podpis, jeżeli treść dokumentu nie sprzeciwia się prawu, porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom.

§ 2. Notarjusz poświadcza, że podpis lub tuszowy odcisk palca osoby niepiśmiennej albo nie mogącej pisać został położony w jego obecności bądź uznany za własny.

ART. 97. § 1. Notarjusz poświadcza zgodność odpisu lub wyciągu z okazanym mu dokumentem.

§ 2. Jeżeli okazany dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki i t. p.), notarjusz stwierdza to w poświadczeniu.

ART. 98. § 1. Notarjusz poświadcza na dokumencie dzień, a na żądanie strony także godzinę i minutę okazania mu dokumentu.

§ 2. W poświadczeniu notarjusz wymienia imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, która dokument okazała.

ART. 99. W poświadczeniu pozostawania przy życiu notarjusz wymienia imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby stawającej, dzień, godzinę i minutę stawiennictwa.

ART. 100. § 1. Notarjusz poświadcza stawiennictwo stron i złożone przez nie oświadczenia.

§ 2. Na żądanie strony stawającej notarjusz poświadcza niestawiennictwo strony drugiej.

§ 3. Czynności, określone w § 1 i 2, notarjusz stwierdza protokółem.

Rozdział V.

Doręczanie oświadczeń.

ART. 101. § 1. Na żądanie strony notarjusz doręcza na piśmie jej oświadczenia, mogące mieć skutki prawne, wskazanej przez nią stronie przeciwnej.

§ 2. Żądający doręczenia wnosi ustnie do protokółu, wręcza lub przesyła notarjuszowi podpisaną przez siebie treść oświadczenia.

§ 3. Doręczenie oświadczenia następuje w miejscu wskazanem, przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego, dotyczących doręczania pism procesowych.

§ 4. O dopełnionej czynności notarjusz spisuje protokół. W razie jeżeli strona przeciwna poda ustnie do protokółu, lub wręczy pisemną odpowiedź i oświadczy, że protokół podpisze, notarjusz zamieszcza odpowiedź w protokóle.

§ 5. Notarjusz wydaje poświadczenie doręczenia, w którem zamieszcza odpowiedź, jeżeli była udzielona w sposób powyższy.

§ 6. Na wyraźne żądanie osoby, żądającej doręczenia, notarjusz może również dokonać doręczenia listem poleconym. W tym przypadku protokół obejmuje treść uczynionego doręczenia i wzmiankę o przesłaniu go listem poleconym.

ART. 102. Przy dokonywaniu doręczenia notarjusz może posługiwać się swoimi pracownikami, których do tego upoważni prezes sądu okręgowego na przedstawienie notarjusza.

Rozdział VI.

Protokóły.

ART. 103. § 1. Notarjusz spisuje protokóły walnych zgromadzeń spółek akcyjnych, spólników innych spółek, członków spółdzielni i innych stowarzyszeń.

§ 2. Przy sporządzaniu protokółu notarjusz nie

jest obowiązany sprawdzać tożsamości uczestników tych zgromadzeń.

§ 3. Jeżeli statut lub przepis szczególny nie stanowią inaczej, protokół podpisują przewodniczący zgromadzenia i notarjusz.

ART. 104. Pozatem notarjusz spisuje protokóły celem stwierdzenia przebiegu pewnych czynności i rzeczywistych wydarzeń, pociągających za sobą skutki prawne, oraz w innych przypadkach, prawem przewidzianych.

ART. 105. Protokóły spisuje się w formie aktu notarjalnego.

Rozdział VII.

Protesty.

ART. 106. Przy sporządzaniu protestów weksli, czeków, warrantów i innych dokumentów notarjusz stosuje przepisy ustaw właściwych.

Rozdział VIII.

Przyjmowanie dokumentów, pieniędzy lub papierów wartościowych na przechowanie.

ART. 107. § 1. Notarjusz przyjmuje na przechowanie wszelkiego rodzaju dokumenty, nawet w kopertach zamkniętych; w tym ostatnim przypadku koperta powinna być opatrzona podpisem składającego.

§ 2. Z przyjęcia dokumentu notarjusz spisuje protokół, w którym wymienia datę przyjęcia, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby składającej dokument, oraz, jeżeli dokument został złożony w zamkniętej kopercie, — cechy zewnętrzne koperty. Nadto protokół zawiera wzmiankę, komu i pod jakiemi warunkami dokument ma być wydany.

ART. 108. Dokument, przyjęty na przechowanie, wydaje się osobie, wymienionej w protokóle, lub jej następcy prawnemu, za pokwitowaniem w repertorjum.

ART. 109. § 1. Notarjusz w związku z czynnością, dokonywaną w jego kancelarji, ma prawo przyjąć na przechowanie pieniądze w walucie polskiej lub zagranicznej albo papiery wartościowe, celem wydania ich osobie, wskazanej przez składającego.

§ 2. Z odbioru depozytu notarjusz spisuje protokół, w którym wymienia datę przyjęcia, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby składającej, datę mającego nastąpić wydania, oraz imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, mającej depozyt otrzymać.

ART. 110. § 1. Depozyt, przyjęty przez notarjusza, wydaje się osobie, wskazanej przy złożeniu, lub jej następcy prawnemu.

§ 2. Jeżeli odbiór depozytu nie nastąpi w ciągu tygodnia od przyjęcia, notarjusz składa pieniądze lub papiery wartościowe do depozytu sądowego albo umieszcza je w państwowej instytucji kredytowej.

Rozdział IX.

Przechowywanie akt.

ART. 111. § 1. Notarjusz przechowuje u siebie oryginały aktów i protokółów oraz odpisy dokonanych protestów.

§ 2. Nie później niż po upływie każdego roku kalendarzowego oryginały aktów i protokółów będą oprawione w porządku chronologicznym w jeden lub kilka zeszytów, przyczem zeszyty będą ponumerowane.

§ 3. Odpisy protestów będą przechowywane w porządku chronologicznym w oddzielnych zeszytach.

ART. 112. Po ustaniu urzędowania notarjusza akta jego i księgi oraz złożone do przechowania dokumenty będą oddane do archiwum notarjalnego, pieniądze zaś i papiery wartościowe będą wniesione do depozytu sądowego. Rada notarjalna deleguje w tym celu jednego z notarjuszów lub asesorów notarjalnych swojego okręgu.

ART. 113. § 1. Archiwum notarjalne mieści się przy archiwum hipotecznem i pozostaje pod wspólnym zarządem.

§ 2. Zarządzający archiwum wydaje z akt, złożonych w archiwum, wypisy i odpisy, na tych samych zasadach, na jakich wydaje je notarjusz.

ART. 114. Notarjusz przechowuje u siebie akta i księgi z okresu ostatnich pięciu lat, z okresu zaś wcześniejszego może je odesłać do archiwum notarjalnego. Nie odsyła jednak dokumentów, przyjętych na przechowanie.

ART. 115. Po ustaniu urzędowania notarjusza następca jego w urzędowaniu może uzyskać od prezesa sądu okręgowego zezwolenie na oddanie mu do przechowania akt jego poprzednika.

Rozdział X.

Księgi notarjusza.

ART. 116. Notarjusz prowadzi:
a) repertorjum,
b) księgę protestów,
c) skorowidz alfabetyczny,
d) księgę depozytów,
e) księgę przychodów i rozchodów.

ART. 117. § 1. Do repertorjum notarjusz wciąga w porządku chronologicznym wszystkie dokonane czynności notarjalne z wyjątkiem protestów.

§ 2. Do repertorjum wpisuje się:
a) numer bieżący od początku roku kalendarzowego;
b) datę czynności;
c) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania strony stawającej, jeżeli zaś do czynności stawał pełnomocnik, — nadto imię, nazwisko i miejsce zamieszkania mocodawcy;
d) krótką treść czynności;
e) oznaczenie wartości przedmiotu;

f) pobrane opłaty państwowe i samorządowe, każdą opłatę oddzielnie;
g) wskazanie należności, przypadającej notarjuszowi;
h) potwierdzenie odbioru dokumentu przez stronę lub przesłania dokumentu stronie.

ART. 118. Wciągnięcie do repertorjum następuje niezwłocznie po ukończeniu czynności.

ART. 119. § 1. Repertorjum zaczyna się co rok od numeru pierwszego. Repertorjum podpisuje na ostatniej karcie prezes miejscowej rady notarjalnej.

§ 2. Notarjuszowi wolno założyć nowy tom repertorjum dopiero wtedy, gdy zakończył tom poprzedni.

ART. 120. Księgę protestów notarjusz prowadzi przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów o prowadzeniu repertorjum, z uwzględnieniem właściwych przepisów prawnych.

ART. 121. Do księgi depozytów wpisuje się:
a) numer bieżący;
b) datę złożenia dokumentu, pieniędzy lub papierów wartościowych;
c) numer repertorjum;
d) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, składającej dokument, pieniądze lub papiery wartościowe;
e) krótkie oznaczenie dokumentu albo wymienienie oddanych do przechowania pieniędzy lub papierów wartościowych;
f) imię i nazwisko osoby, której depozyt ma być wydany;
g) datę złożenia pieniędzy lub papierów wartościowych do depozytu sądowego, albo umieszczenia ich w państwowej instytucji kredytowej;
h) datę wydania pieniędzy lub papierów wartościowych;
i) pokwitowanie z odbioru depozytu.

ART. 122. Wzory ksiąg notarjusza ustali Minister Sprawiedliwości.

CZĘŚĆ TRZECIA.

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

ART. 123. § 1. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy o organizacji notarjatu oraz unormowane w prawie niniejszem przepisy o czynnościach notarjusza.

§ 2. W szczególności tracą moc obowiązującą:

1) ustawa notarjalna z 1866 r. (t. XVI, cz. 1 Zwodu Praw), dekret Rady Regencyjnej w przedmiocie przepisów tymczasowych o notarjacie z dnia 3 lipca 1918 r. (Dz. P. K. P. Nr. 7, poz. 16), ustawa o zmianie niektórych postanowień ustawy notarjalnej, obowiązującej w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie z dnia 5 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 414);

2) ustawa notarjalna z dnia 25 lipca 1871 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 75), ustawa z dnia 25 grudnia 1876 r. (Dz. u. p. austr. z 1877 r. Nr. 3), rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 października 1854 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 266);

3) a) art. 77 — 86 i art. 89 — 103 ustawy o sądownictwie niespornem z dnia 21 września 1899 r. (Zb. ust. prusk. 1899 r., str. 249), rozporządzenie Ministra b. dzielnicy pruskiej w przedmiocie zmiany przepisów o notarjacie w b. dzielnicy pruskiej z dnia 8 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 592), rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie zmiany niektórych postanowień o notarjacie w górnośląskiej części województwa śląskiego z dnia 19 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 530);

b) ustawa o postępowaniu dyscyplinarnem przeciw sędziom z dnia 7 maja 1851 r. i 26 marca 1856 r. (Zb. ust. prusk. 1851 r., str. 218; 1856 r., str. 201), ustawa z dnia 9 kwietnia 1879 r., dotycząca zmiany postanowień ustaw dyscyplinarnych (Zb. ust. prusk. 1879 r., str. 345), o ile przepisy te dotyczą notarjuszów;

c) rozdział X ustawy o sprawach sądownictwa niespornego z dnia 17 maja 1898 r. w brzmieniu obwieszczenia z dnia 20 maja 1898 r. (Dz. u. Rzeszy 1898 r., str. 339 i 771) i art. 31—65 ustawy o sądownictwie niespornem z dnia 21 września 1899 r. (Zb. ust. prusk. 1899 r., str. 249), o ile przepisy te dotyczą czynności notarjusza, unormowanych w prawie niniejszem.

ART. 124. § 1. Notarjusze, mianowani przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, stają się notarjuszami w rozumieniu tego prawa.

§ 2. W wykonaniu prawa niniejszego Minister Sprawiedliwości może w okresie czasu od dnia uzyskania mocy obowiązującej przez przepis niniejszy do dnia wejścia w życie prawa niniejszego przenosić notarjuszów bez ich zgody do innych miejscowości i zwalniać z zajmowanych stanowisk.

§ 3. Notarjusze, mianowani przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, pobierają połowę uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa do końca 1934 r., w latach zaś późniejszych pobierają połowę tego uposażenia wtedy tylko, jeżeli nie osiągnęli dochodu, określonego w art. 24 § 2.

ART. 125. W ciągu dziesięciu lat od wejścia w życie prawa niniejszego Minister Sprawiedliwości władny jest w razie opróżnienia się stanowiska notarjusza delegować czasowo do pełnienia obowiązków notarjusza sędziego lub prokuratora.

ART. 126. § 1. Pierwsze walne zgromadzenia izb odbędą się w ciągu miesiąca stycznia 1934 r.

§ 2. Walne zgromadzenia zwołają i na nich przewodniczyć będą prezesi sądów apelacyjnych, wyjąw-

szy izby okręgów Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie, w których czynności tych dokonają dotychczasowi prezesi miejscowych izb notarjalnych.

§ 3. Pierwsze rady notarjalne, wybrane na podstawie przepisów prawa niniejszego, ukonstytuują się z dniem 1 lutego 1934 r.

§ 4. Trzecia część składu pierwszych rad notarjalnych ustąpi w drodze losowania w maju 1935 r., następna trzecia część — w tejże drodze w maju 1936 r.

ART. 127. Sprawy dyscyplinarne notarjuszów, wszczęte przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, prowadzi się w dalszym ciągu już na podstawie przepisów prawa niniejszego, z tem jednak zastrzeżeniem, że nie może być wymierzona kara surowsza, niż przewidziana w przepisach dotychczasowych.

ART. 128. Przepisy poszczególnych ustaw, wymagających do ważności aktu prawnego czynności notarjusza, pozostają w mocy.

ART. 129. § 1. Przepis art. 82 nie narusza uprawnień władz administracyjnych, wynikających z ustaw szczególnych.

§ 2. Przepisy ustaw szczególnych, dopuszczające formę aktu prywatnego dla umów, których skuteczność prawna jest uzależniona od zezwolenia lub zatwierdzenia właściwej władzy ziemskiej, pozostają w mocy.

§ 3. Przepis art. 5 nie narusza art. 89 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1).

ART. 130. Przy sporządzaniu umowy dziedziczenia i przy sporządzaniu albo przyjmowaniu rozporządzeń ostatniej woli notarjusz stosuje przepisy, zawarte w ustawach cywilnych.

Rozdział II.

Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

ART. 131. § 1. Aż do odwołania w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości można udzielać upoważnień do zastępowania notarjuszów także osobom, które conajmniej przez lat dziesięć były zatrudnione w kancelarji hipotecznej lub notarjalnej. Listę tych osób ustala rada notarjalna oraz przedstawia ją prezesowi sądu apelacyjnego i prezesom sądów okręgowych.

§ 2. Rada notarjalna władna jest osobę taką skreślić z listy, jeżeli okaże się, że pod względem zawodowym lub moralnym dana osoba nie odpowiada warunkom lub godności swego stanowiska.

§ 3. Rada notarjalna może w okresie, przewidzianym w § 1, zaliczyć na poczet aplikacji notarjalnej w całości lub w części:

a) czas pracy w kancelarjach hipotecznych i notarjalnych przed wejściem w życie prawa niniejszego — osobom, które po ukończeniu studjów prawniczych były zatrudnione w takich kancelarjach;
b) czas aplikacji sądowej, adwokackiej lub w Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jednakże nie ponad 2 lata.

ART. 132. Notarjusze dzielą się na:

a) urzędujących przy wydziale hipotecznym sądu okręgowego, mających kancelarję w gmachu, w którym mieści się wydział, i korzystających z prawa sporządzania czynności w księgach hipotecznych tego wydziału;
b) urzędujących przy wydziale hipotecznym sądu grodzkiego, korzystających z prawa sporządzania czynności w aktach lub księgach hipotecznych tego wydziału;
c) nadto — na obszarze mocy obowiązującej t. X cz. 1 Zwodu Praw — nieurzędujących przy określonym wydziale hipotecznym.

ART. 133. Kaucje notarjalne będą na żądanie zwrócone notarjuszom lub wykreślone z ksiąg hipotecznych, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tego prawa nie będą co do nich zgłoszone pretensje.

ART. 134. Na obszarze mocy obowiązującej Kodeksu Napoleona notarjusz po złożeniu mu wypisu aktu zejścia testatora przedstawia złożony u niego na przechowanie testament własnoręczny albo mistyczny prezesowi sądu okręgowego celem ogłoszenia.

ART. 135. § 1. Na obszarze mocy obowiązującej t. X. cz. 1. Zwodu Praw notarjusz na żądanie strony poświadcza zgłoszenie do oblaty: obligów pożyczkowych, zarówno po ich sporządzeniu, jak po upływie ich terminu (Ustawy cywilne, wyd. r. 1914, art. 2036, 2056), pełnomocnictw, umów dzierżawy i najmu nieruchomości, umów o pracę, o przedsiębiorstwo robót, o dostawę i innych.

§ 2. Zgłoszenie dokumentu do oblaty notarjusz poświadcza na samym dokumencie, wymieniając osoby, które w poświadczeniu uczestniczyły, przyczem stwierdza tożsamość oraz zdolność prawną tych osób.

ART. 136. § 1. Przepis art. 82 nie narusza w niczem przepisów prawa hipotecznego.

§ 2. Postępowanie przed wydziałami hipotecznemi odbywa się według przepisów, obowiązujących w chwili wejścia w życie prawa niniejszego.

§ 3. Wnioski hipoteczne mogą być sporządzane wyłącznie przez pisarza hipotecznego, jednakże notarjusz ma prawo sporządzić wniosek, celem ujawnienia w hipotece sporządzonego przezeń aktu notarjalnego.

Rozdział III.

Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz Sądu Okręgowego w Cieszynie.

ART. 137. Pozostają w mocy: rozdział XIII ustawy notarjalnej z dnia 21 maja 1855 r. (Dz. u. p. austr.

Nr. 94), rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 1860 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 120), ustawa z dnia 25 lipca 1871 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 76) o konieczności nadawania niektórym czynnościom prawnym formy aktu notarjalnego.

ART. 138. Po ukonstytuowaniu się rad notarjalnych na podstawie przepisów prawa niniejszego dotychczasowe izby notarjalne przekażą niezałatwione przez siebie sprawy właściwym w myśl prawa niniejszego organom, majątek zaś swój — właściwym izbom notarjalnym.

ART. 139. § 1. Kandydaci notarjalni stają się z dniem wejścia w życie prawa niniejszego aplikantami notarjalnymi i mogą przystąpić do egzaminu notarjalnego według prawa niniejszego w czasie, określonym przepisami dotychczasowemi.

§ 2. Kandydaci notarjalni, którzy złożyli egzamin sędziowski lub adwokacki przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, stają się asesorami notarjalnymi po upływie dwóch lat praktyki lub aplikacji notarjalnej, licząc od daty złożenia egzaminu.

§ 3. Substytuci notarjalni stają się z dniem wejścia w życie prawa niniejszego asesorami notarjalnymi.

ART. 140. Kaucje notarjalne będą na żądanie zwrócone notarjuszom lub wykreślone z ksiąg gruntowych, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tego prawa nie będą co do nich zgłoszone pretensje.

ART. 141. Rozporządzenia ostatniej woli, zeznane ustnie lub złożone na piśmie przed dwoma notarjuszami lub przed jednym notarjuszem i dwoma świadkami, mają moc sądowych rozporządzeń ostatniej woli, jeżeli zostały sporządzone z zachowaniem przepisów ogólnych o czynnościach notarjuszów i przepisów §§ 569, 587 — 592 i 594 — 596 kodeksu cywilnego 1811 r.

ART. 142. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego ustaje właściwość sądów do dokonywania czynności, które może sporządzać notarjusz, a w szczególności ustaje prawo sądów do przyjmowania oświadczeń ostatniej woli.

ART. 143. Do czasu ujednostajnienia ustroju hipotecznego archiwa notarjalne prowadzone będą przy sądach okręgowych.

Rozdział IV.

Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz Sądu Okręgowego w Katowicach.

ART. 144. § 1. Notarjusze, którzy jednocześnie wykonywają zawód adwokacki, obowiązani są w terminie miesięcznym od ogłoszenia prawa niniejszego złożyć Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenie, czy pragną pozostać w notarjacie. Niezłożenie oświadczenia w tym terminie uważa się za odpowiedź przeczącą.

§ 2. Dotychczasowi notarjusze, którzy w czasie do wejścia w życie prawa niniejszego zostaną mianowani ponownie, ulegają z mocy samego prawa skreśleniu z listy adwokatów z dniem wejścia w życie prawa niniejszego; notarjusze, którzy w tymże czasie nie zostaną ponownie mianowani, przestają z dniem wejścia w życie prawa niniejszego wykonywać czynności notarjuszów.

ART. 145. § 1. Aż do odwołania w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości można udzielać upoważnień do zastępowania notarjuszów także osobom, które na podstawie przepisów dotychczasowych mogły być mianowane notarjuszami, a nie wykonywają zawodu adwokackiego. Listę tych osób ustala rada notarjalna oraz przedstawia ją prezesowi sądu apelacyjnego i prezesom sądów okręgowych.

§ 2. Rada notarjalna władna jest osobę taką skreślić z listy, jeżeli okaże się, że pod względem zawodowym lub moralnym dana osoba nie odpowiada warunkom lub godności swego stanowiska.

§ 3. Rada notarjalna może w okresie, przewidzianym w § 1, zaliczyć na poczet aplikacji notarjalnej w całości lub w części:

a) czas pracy w kancelarjach notarjalnych przed wejściem w życie prawa niniejszego — osobom, które po ukończeniu studjów prawniczych były zatrudnione w takich kancelarjach;

b) czas aplikacji sądowej, adwokackiej lub w Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jednakże nie ponad 2 lata.

ART. 146. § 1. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego ustaje właściwość sądu grodzkiego do sporządzania czynności, które należą do zakresu działania notarjusza.

§ 2. Z zastrzeżeniem, zawartem w art. 129 § 2, ustaje również właściwość władz państwowych i komunalnych do wyznaczania urzędników celem sporządzania czynności, wymienionych w § 1, dotychczasowe uprawnienia osób już wyznaczonych, jak również uprawnienia władz (syndyków) instytucyj prawa publicznego.

§ 3. Przepis § 1 nie dotyczy zakresu działania wydziału hipotecznego.

ART. 147. § 1. Jeżeli wniosek o dokonanie w księdze gruntowej wpisu, stwierdzającego przejście, ograniczenie lub obciążenie prawa własności, poprzedza umowa, wówczas uskutecznienie wpisu do księgi gruntowej powinno nastąpić dopiero po wykazaniu, że umowa została zawarta z zachowaniem formy, przepisanej w art. 82.

§ 2. Jednakże dokonanie wpisu w księdze gruntowej czyni ważną umowę, zawartą bez zachowania formy, przewidzianej w art. 82.

Rozdział V.

Zmiany w ustawie o opłatach stemplowych.

ART. 148. W ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 41, poz. 413) wprowadza się zmiany następujące:

1) W art. 9 ustępie pierwszym skreśla się wyrazy: „29 ustępy: pierwszy i drugi;".

2) W art. 19 skreśla się liczbę: „29".

3) W art. 20 ustęp ostatni otrzymuje brzmienie następujące: „W razie złożenia pisma notarjuszowi stosuje się art. 28".

4) W art. 22 w ustępie przedostatnim skreśla się wyrazy: „i 29".

5) W art. 27 część pierwsza ustępu pierwszego (do dwukropka) otrzymuje brzmienie następujące: „Notarjusz jest obowiązany wymierzyć opłatę stemplową:".

6) Art. 29 skreśla się.

7) Art. 30, zmienionemu art. LXXVII rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 804), nadaje się brzmienie następujące:

„Sekretarjat sądowy wymierza opłaty stemplowe:

1) od postanowień sądu o przybiciu na rzecz licytanta lub nadlicytanta; na obszarze jednak, na którym obowiązuje kodeks cywilny austrjacki, sekretarjat sądowy nie wymierza opłaty od licytacji celem zniesienia wspólności, przewidzianej w punkcie 2 art. 131;

2) od orzeczeń sądowych, wydawanych w toku postępowania egzekucyjnego, na mocy których przedmioty majątkowe, będące własnością dłużnika, przechodzą na własność wierzyciela;
ponadto na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki;

3) od przewłaszczenia (powzdania) i innych oświadczeń zgody;

4) od wniosków o wpis w księdze wieczystej lub w rejestrze okrętowym (art. 66, ustęp ostatni i art. 87);
na obszarze zaś, na którym obowiązuje prawo cywilne rosyjskie (tom X, cz. I Zb. pr. ces. ros.) — oprócz opłat, wymienionych w punktach 1 i 2:

5) od orzeczeń sądowych w przedmiocie wykupu majątków rodowych (art. 52, punkt 4).

Sekretarjat sądowy wymierza opłaty, wymienione w punktach 1 i 2, zapomocą nakazu płatniczego, który doręcza podatnikowi.

Sporządzenie pism, wymienionych w punktach 3, 4 i 5, jest uzależnione od uprzedniego uiszczenia opłaty stemplowej, wymierzonej przez sekretarjat sądowy — o ile opłata nie została odroczona na mocy art. 177.

Od pisma, stwierdzającego sprzedaż, dokonaną przez komornika, lub przyznanie wierzycielowi na własność ruchomości, z których egzekucja jest prowadzona, wymierza opłatę komornik".

8) W art. 31 skreśla się zdanie drugie ustępu przedostatniego.

9) W art. 35 ustęp ostatni otrzymuje brzmienie następujące:

„Artykułu niniejszego nie stosuje się do notarjuszów (art. 27 zdanie ostatnie, oraz art. 28, ustępy: drugi i trzeci").

10) W art. 102 ustępie przedostatnim po liczbie: „28" przecinek zastępuje się nawiasem i skreśla się wyrazy: „30 punkt 3), a na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego austrjackiego: jedynie gotówką na podstawie wymiaru, dokonanego przez urząd skarbowy (art. 24 punkt b)".

11) W art. 133 skreśla się ustęp ostatni.

12) W art. 161 zdanie drugie ustępu pierwszego otrzymuje brzmienie następujące: „Opłata od świadectwa, wydanego przez notarjusza, może być też uiszczona gotówką do rąk notarjusza (art. 28)".

Rozdział VI.

Przepisy końcowe.

ART. 149. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości, a co do art. 24 § 2, 124 § 3 i 148 — w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

ART. 150. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 r. z wyjątkiem art. 124 § 2 oraz art. 144, które uzyskują moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*

Minister Spraw Zagranicznych: *Beck*

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*

Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *Nakoniecznikow - Klukowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki*

Minister Komunikacji: *M. Butkiewicz*

Minister Opieki Społecznej: *Hubicki*

Minister Poczt i Telegrafów: *Kaliński.*

SPIS RZECZY
do Prawa o Notarjacie.

CZĘŚĆ PIERWSZA. USTRÓJ NOTARJATU.

CZĘŚĆ DRUGA. CZYNNOŚCI NOTARJALNE.

CZĘŚĆ TRZECIA. PRZEPISY WPROWADZAJĄCE.

Tadeusz Wojciechowski

Prawo o notarjacie.

(Szkic porównawczy).

W Nr. 84 Dziennika Ustaw z dnia 29 października r. b. ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. — Prawo o notarjacie.

Tak więc w roku bieżącym, gdy wszyscy święcimy 15-lecie odzyskania naszej Niepodległości, notarjat polski obchodzi drugie jeszcze święto, święto zjednoczenia zawodowego.

Urzędujący dotychczas w Polsce notarjat istniał w Odrodzonej Ojczyźnie przez 15 lat na zasadzie odmiennych przepisów dzielnicowych:

I tak: Notarjat w b. zaborze rosyjskim opierał się na rosyjskiej ustawie notarjalnej z roku 1866 i szeregu przepisów uzupełniających polskich, w b. zaborze pruskim — na niemieckiej ustawie o sądownictwie niespornem z roku 1896, oraz przepisach uzupełniających polskich i wreszcie w b. zaborze austrjackim — na austrjackiej ustawie notarjalnej z roku 1871.

Organizacja notarjatu i zakres działalności w każdej z tych dzielnic były różne.

Dlatego też w niniejszym krótkim szkicu pragnę dać porównanie dotychczasowej organizacji z przyszłą organizacją, zawartą w ogłoszonem polskiem prawie o notarjacie, tudzież wykazać z jednej strony wspólne cechy, z drugiej zaś strony — różnicę na korzyść lub niekorzyść.

Ogłoszone prawo w art. 1 postanawia, iż notarjusz jest funkcjonarjuszem publicznym, natomiast według ustaw rosyjskiej i niemieckiej notarjusz był urzędnikiem państwowym, według zaś ustawy austrjackiej — mężem zaufania publicznego, z tego wynika, iż przyjęto definicję z ustawy austrjackiej.

W art. 3 postanowiono, iż notarjusz pełni swe czynności w okręgu Sądu Okręgowego, w którym ma siedzibę, bez względu na miejsce zamieszkania osób i położenie miejscowości, których dana czynność dotyczy, przyczem czynność, zdziałana przez notarjusza poza okręgiem sądu okręgowego (a więc poza siedzibą), nie ma mocy czynności notarjalnej.

Przepis ten pokrywa się całkowicie z ustawami: rosyjską (art. 21) i austrjacką (art. 8 i 31), natomiast różni się od ustawy niemieckiej, gdyż notarjusz urzędował w Okręgu Sądu Apelacyjnego (art. 80), a akty przyjęte poza okręgiem były ważne (art. 39).

Przepisy art. art. 2, 4, 5 i 6 pokrywają się w całości z odpowiedniemi przepisami ustaw zaborczych.

Przepisy art. 7 różnią się częściowo od przepisów ustaw zaborczych i należy dodać, iż z korzyścią dla notarjatu polskiego, gdyż wymagają od kandydata na stanowisko notarjusza: 1) nieskazitelnego charakteru, nie mówiąc już o obywatelstwie i pełni praw, 2) ukończonych lat 30, a więc wieku mniej więcej zrównoważonego (rosyjska — wymagała tylko pełnoletności, austrjacka — lat 24, natomiast niemiecka o wieku nie wspomina, a to chyba ze względu na to, iż w b. zaborze pruskim notarjusz mógł być tylko uprawniony do sprawowania urzędu sędziowskiego), 3) ukończenia studjów prawniczych, odbycia aplikacji notarjalnej i złożenia egzaminu notarjalnego (przepis ten częściowo pokrywa się z ustawą austrjacką, natomiast według rosyjskiej aplikacja a według niemieckiej aplikacja i egzamin — nie były wymagane).

Przepis artykułu 8 jest specjalnym przepisem w nowej ustawie i nie ma odpowiednika w ustawach rosyjskiej i austrjackiej, natomiast częściowo jest upodobniony, jak powiedziałem wyżej, do ustawy niemieckiej.

Nadto § 2 art. 8 głosi, iż w przypadkach wyjątkowych może być mianowany na stanowisko Notarjusza ten, kto ze względu na kwalifikacje osobiste i działalność w służbie publicznej daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków notarjusza; osoba taka powinna złożyć uprzednio egzamin notarjalny, a przed jej mianowaniem należy nadto uzyskać zgodę Prezesa Rady Ministrów. Jest to niejako ulegalizowaniem okólnika Ministerstwa Sprawiedliwości z dn. 2 grudnia 1918 roku, Nr. 124, zezwalającego na dopuszczenie na stanowiska notarjuszów nie prawników, posiadających długoletnią praktykę, przygotowanie teoretyczne, tudzież pewne zasługi dla sądownictwa i poważne referencje.

Przepisy art. 9 stanowią, iż notarjusz winien zgłosić się celem objęcia stanowiska do Prezesa właściwego Sądu Okręgowego w ciągu 14 dni od daty zawiadomienia pod unieważnieniem nominacji.

Art. 10 o przysiędze w całości pokrywa się z przepisami ustaw zaborczych.

Przepisy art. 11 i niektóre przepisy art. 12 o przenoszeniu na inne miejsce i o zwalnianiu ze stanowiska notarjuszów są przepisami nowemi i w ustawach zaborczych mają cokolwiek inne ujęcie, gdyż według ustawy rosyjskiej notarjusz pełni swój urząd dożywotnio i może być złożony z urzędu tylko sądownie, bądź przez Ministra Sprawiedliwości na przedstawienie sądu (art. 16 i 59), według art. 73 ustawy niemieckiej notarjusze mianowani są dożywotnio i stanowiska swego mogą być pozbawieni jedynie w drodze dyscyplinarnej przez wyrok Sądu Dyscyplinarnego (art. 94) i wreszcie według art. 19 ustawy austrjackiej urzędowanie notarjusza ustaje, między innemi, wskutek wyroku sądowo-karnego lub orzeczenia Sądu dyscyplinarnego, wskutek niezdolności do pracy lub przyjęcia posady państwowej albo przejścia do Adwokatury.

Rozdział III w artykułach 13—24 włącznie omawia szczegółowo obowiązki i prawa notarjuszów. Przy zestawieniu tych przepisów z przepisami ustaw zaborczych należy zaznaczyć, iż niektóre postanowienia, jak w art. 13 i 14 mają wspólną cechę z ustawami zaborczemi, notomiast postanowienia art. 15, 16 i 17, co do niezajmowania urzędów lub oddawania się zajęciom ubocznym, pokrywają się z przepisami art. 5 i 19 ustawy rosyjskiej i art. 7 ustawy austrjackiej, przeciwieństwem jest ustawa niemiecka, która wymagała od notarjuszów, aby mieli prawo wykonywania praktyki adwokackiej, oraz zezwalała na przyjmowanie niepłatnych urzędów w Radach Gminnych, tudzież urzędów członka zarządu lub rady nadzorczej w spółkach ubezpieczeniowych, w spółdzielniach, spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, spółkach akcyjnych i komandytowo-akcyjnych.

§ 1 art. 18 postanawia, iż notarjusz może mieć jedną kancelarję i tylko w swej siedzibie urzędowej.

Nowością jest przepis § 2 tegoż art. 18, który głosi, iż Prezes Sądu Okręgowego może w razie potrzeby zarządzić, aby notarjusz w dni oznaczone pełnił czynności w określonej miejscowości, położonej poza jego siedzibą urzędowania. Ustawy rosyjska i austrjacka takiego przepisu nie posiadały, jedynie art. 80 ustawy niemieckiej zezwalał notarjuszowi urzędować w całym okręgu tego Sądu Apelacyjnego, w którym miał wyznaczoną siedzibę.

Art. 19 postanawia, iż notarjusz winien być czynny w kancelarji przynajmniej w ciągu 7 godzin, może sprawować czynności w godzinach urzędowych poza kancelarją, może być w nagłych wypadkach czynny również w godzinach pozaurzędowych, oraz w dni niedzielne i świąteczne. Przepisy te są jasne i b. pożądane, gdyż w ustawach zaborczych, oprócz rosyjskiej, nie było ustalonych godzin urzędowania.

Art. 20 omawia urlopy notarjuszów i zastępstwo, a więc: na 3 dni zastępcę wyznacza notarjusz sam i zawiadamia Prezesa Sądu Okręgowego i radę notarjalną o przerwie w pełnieniu obowiązków, o wyznaczonym zastępcy i o powrocie do zajęć; ponad 3 dni do 3 miesięcy urlopu notarjuszowi i upoważnienia dla zastępcy udziela prezes Sądu Okręgowego, urlop ponad 3 miesiące wymaga zgody Prezesa Sądu Apelacyjnego.

Jeżeli notarjusz nie pozostawił zastępcy, wyznacza go na koszt notarjusza prezes sądu okręgowego.

Art. 21 głosi, iż w razie opróżnienia się stanowiska notarjusza lub zawieszenia notarjusza w czynnościach, prezes sądu apelacyjnego wyznacza czasowo do pełnienia obowiązków notarjusza zastępcę, który wykonywa czynności na swój rachunek i używa własnej pieczęci.

Przepisy art. 20 i 21 w ustawach zaborczych mają inne odpowiedniki. I tak: Według art. 38 ustawy rosyjskiej notarjusz nie mógł się wydalać z miejsca urzędowania bez zezwolenia, udzielanego przez prezesa właściwego sądu okręgowego, który wyznaczał na czas urlopu zastępcę (art. 39 i 40). Według ustawy niemieckiej notarjusz mógł się wydalić z miejsca urzędowania bez urlopu na przeciąg tygodnia, urlop do 4 tygodni wymagał zezwolenia prezesa sądu okręgowego, dłuższy urlop — zezwolenia Prezesa Sądu Apelacyjnego.

Zastępcą na czas urlopu notarjusza mianował Minister Sprawiedliwości osobę, przedstawioną przez notarjusza i uprawnioną do sprawowania urzędu sędziowskiego. Wreszcie, według art. 137 ustawy austrjackiej, notarjusz mógł się wydalić z miejsca swego urzędowania, bez urlopu na 8 dni, urlopu do 6 tygodni udzielała Izba Notarjalna, do 3 miesięcy — Sąd Apelacyjny, na czas dłuższy — Minister Sprawiedliwości. Zastępcę przedstawiał Izbie Notarjalnej notarjusz, a mianował go Sąd Okręgowy siedziby Izby Notarjalnej na przedstawienie tejże Izby.

Wreszcie artykuły 22, 23 i 24 omawiają ochronę prawną notarjusza, zaopatrzenie emerytalne i taksę notarjalną.

Rozdział IV w artykułach 25—36, włącznie, omawia Izby Notarjalne, to jest samorząd notarjatu, który w ustawach rosyjskiej i niemieckiej nie był znany, natomiast, według ustawy austrjackiej, notarjusze w okręgu danego sądu okręgowego tworzyli kolegjum notarjalne, kolegja takie w Okręgu Sądu Apelacyjnego łączyły się we wspólne kolegjum i wyłaniały z pośród siebie Izbę Notarjalną.

Rozdział V, w artykułach 37 i 43, włącznie omawia szczegółowo nadzór nad notarjatem i odpowiedzialność notarjuszów za szkody.

Nadzór nad notarjatem służy prezesom sądów okręgowych i apelacyjnych, każdemu w stosunku do notarjuszów swego okręgu, oraz radom notarjalnym nad notarjuszami okręgu izby, przyczem w ciągu 3 lat wszystkie kancelarje danego okręgu muszą być gruntownie zrewidowane. Naczelny nadzór nad notarjuszem i izbami notarjalnemi sprawuje Minister Sprawiedliwości.

Na szczególne podkreślenie zasługuje art. 43, który głosi: „Art. 43 § 1. Oprócz osób, biorących udział w akcie, notarjusz ponosi wyłączną odpowiedzialność za szkody, wyrządzone przy pełnieniu obowiązków urzędowych wskutek winy, zaniedbania albo nieumiejętności własnej, swego zastępcy i personelu kancelaryjnego. § 2. Taką samą odpowiedzialność ponoszą zastępcy notarjuszów, jeżeli wyznaczeni zostali

do zastępstwa bez zgody notarjusza. § 3. Roszczenie przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany powziął wiadomość o wyrządzonej mu szkodzie".

Rozdział VI, w art. 44—45, włącznie, głosi o odpowiedzialności dyscyplinarnej, przyczem kary dyscyplinarne są dość wysokie, gdyż, poza upomnieniem i naganą, przewiduje się grzywnę w wysokości do 10.000 złotych i pozbawienie stanowiska notarjusza. Rosyjska ustawa grzywny nie przewidywała, niemiecka — grzywnę do wysokości 3.000 złotych, a austrjacka, aczkolwiek grzywnę przewidywała, jednakże wysokości nie określała. Nadto ustawy rosyjska i austrjacka przewidywały jeszcze zawieszenie w urzędowaniu.

Wreszcie na zakończenie omówienia części pierwszej prawa o notarjacie p. t. „Ustrój Notarjatu" rozpatrzę z kolei rozdział VII o aplikantach i asesorach notarjalnych.

Art. 56 postanawia, iż aplikantem notarjalnym może być ten, kto: 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich, 2) jest nieskazitelnego charakteru, 3) włada językiem polskim w słowie i piśmie i 4) ukończył uniwersyteckie studja prawnicze z przepisanemi w Polsce egzaminami, oraz przedstawi zgodę notarjusza o przyjęciu go na aplikację. Ustawy rosyjska i niemiecka aplikacji nie przewidywały, natomiast ustawa austrjacka wymagała od kandydata na notarjusza conajmniej dwuletniej praktyki notarjalnej.

Art. 57 omawia tryb zaliczenia w poczet aplikantów notarjalnych. Według art. 58 aplikacja notarjalna trwa lat 5, poczem stosownie do art. 59 aplikant po odbyciu aplikacji składa specjalny egzamin notarjalny piśmienny i ustny i w razie złożenia go staje się, stosownie do art. 60, asesorem notarjalnym i może być upoważniony do zastępowania notarjusza.

Art. 61 i 62 omawiają uprawnienia i obowiązki aplikantów i asesorów, tudzież kary dyscyplinarne, nakładane na asesorów notarjalnych.

Na tem kończą się przepisy części pierwszej. Ustrój Notarjatu.

Po zestawieniu wszystkiego wyżej przytoczonego i porównaniu mającego wejść niezadługo w życie Polskiego Prawa o Notarjacie z ustawami notarjalnemi zaborczemi: rosyjską, niemiecką i austrjacką, poza ujednostajnieniem, spostrzegamy następujące cechy dodatnie, pozwalające rozwijać się normalnie notarjatowi w Polsce, a mianowicie: notarjat przestaje być fikcją, jak w ustawach zaborczych (notarjusze są urzędnikami państwowymi, jednak bez prawa do rang i emerytury), a natomiast staje się urzędem publicznym, wykonywującym czynności swe pod ochroną prawa, przysługującą urzędnikom państwowym, podnosi się poziom moralny i umysłowy całego zawodu, stawia się surowe wymagania i odpowiedzialność za sprawowany urząd, notarjat otrzymuje pewien samorząd, stwarza się jednolity zawód i stan, do którego mogą być przyjęci tylko odpowiedni kandydaci.

Z kolei przechodzę do rozpatrzenia części drugiej. Czynności notarjalne. I tak: W art. 63 postanowiono, iż Notarjusz wykonywa czynności, zlecone mu prawem, a w szczególności: sporządza akty notarjalne, wydaje wypisy i odpisy, sporządza poświadczenia, doręcza oświadczenia stron, spisuje protokóły, protestuje weksle, czeki i inne dokumenty, przyjmuje wreszcie na przechowanie dokumenty, pieniądze lub papiery wartościowe.

Na szczególne zaznaczenie zasługuje w tym artykule przepis, zezwalający notarjuszowi na protestowanie, poza wesklami i czekami, innych dokumentów, tudzież przyjmowanie depozytów.

Ustawa rosyjska przyjmowania depozytów pieniężnych zabraniała, natomiast ustawy niemiecka i austrjacka zezwalały nawet na przyjęcie kosztowności.

Art. 64 zabrania dokonywania notarjuszowi czynności, sprzeciwiających się prawu, porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom. Te same zastrzeżenia były i w ustawach zaborczych.

W art. 65 wyliczono dla jakich osób notarjuszowi nie wolno dokonywać czynności. Pierwsze cztery przypadki są mniej więcej upodobnione, z pewnemi odchyleniami do ustaw zaborczych, przyczem ustawa niemiecka zabraniała sporządzania czynności na rzecz krewnych i powinowatych w prostej linji bez względu na stopień, w bocznej, do drugiego stopnia włącznie, austrjacka zaś ustawa zabraniała sporządzania czynności na rzecz zstępnych notarjusza i jego żony w linji prostej bez ograniczenia, w linji bocznej do czwartego stopnia, a dla powinowatych do drugiego stopnia włącznie, natomiast ustawa polska zabrania sporządzania czynności na rzecz krewnych lub powinowatych tylko notarjusza w linji prostej bez ograniczenia, w linji bocznej do czwartego stopnia i powinowatych do trzeciego stopnia włącznie. Nowym i szczególnym przepisem jest również zakaz sporządzania czynności na rzecz instytucyj lub spółek, w których władzach notarjusz bierze udział. Tego ostatniego zakazu ustawy zaborcze nie przewidywały, jednakże praktyka ustalona była w tym kierunku, iż czynności dla tego rodzaju instytucyj notarjusz nie sporządzał nawet i w tym wypadku, gdy we władzach danej instytucji przyjmował udział brat lub syn notarjusza.

Również nowym przepisem jest zamieszczony w § 2 tegoż artykułu przepis, iż powyższe zakazy rozciągają się i na zastępcę notarjusza, tak w stosunku do niego samego, jak i w stosunku do zastępowanego notarjusza, tudzież przepis w następnym § 3, iż zakaz sporządzania czynności na rzecz małżonka notarjusza, tudzież krewnych i powinowatych notarjusza trwa nadal nawet w wypadku ustania małżeństwa notarjusza lub jego zastępcy.

Art. 66 omawia szczegółowo sposób wnoszenia i rozpatrywania skarg na notarjusza w razie odmowy sporządzenia czynności.

Art. 67 wyraźnie zaznacza, komu notarjusz może udzielić wiadomości o swoich czynnościach. Oba powyższe przepisy mają stosowne odpowiedniki w ustawach zaborczych.

Art. 68 przewiduje używanie przez notarjusza języka obcego, znanego mu, w wypadku spisywania testamentu, przy innych czynnościach zaś, należy je sporządzić w języku polskim, a na żądanie stron dołączyć przekład na język obcy, znany notarjuszowi.

Nowością jest przepis art. 69, który nakłada na notarjusza obowiązek stwierdzenia jedynie tożsamości stawających, natomiast, jak tego wymagała np. ustawa

rosyjska, zdolności strony do działań prawnych, notarjusz nie stwierdza, a tylko gdy się przekona, iż stawający nie ma zdolności do działań prawnych, nie wolno notarjuszowi dokonywać czynności.
Przepis powyższy jest całkiem słuszny, gdyż jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, iż skoro akt sporządzono, to zawierający go musieli być zdolni do działań prawnych. Ustawa niemiecka pozostawiała do uznania notarjusza sposób stwierdzenia tożsamości osoby i jej zdolności do działań prawnych; również ustawa austrjacka nakładała na notarjusza obowiązek stwierdzenia tożsamości i zdolności do działań prawnych, nie przepisując jednak w jaki sposób ma być to uczynione.

Art. 70 omawia obecność przy czynności dwóch świadków, o ile przyjmują udział: nie umiejący lub nie mogący się podpisać, niewidomy, głuchy, niemy lub głuchoniemy.

Art. 71 omawia kto może i kto nie może być świadkiem.

Art. 72, 73, 74 i 75 omawiają sposób przyjęcia czynności od wymienionych w art. 70 osób, przyczem na szczególne zaznaczenie zasługuje przepis, iż nie umiejący lub nie mogący pisać, powinien na dokumencie złożyć tuszowy odcisk palca, obok którego świadek wypisuje jego imię i nazwisko.

Przepis ten nieznany był ani w ustawie rosyjskiej, ani też w niemieckiej, gdyż według art. 113 ustawy rosyjskiej i art. 177 ustawy niemieckiej za nieumiejącego lub niemogącego się podpisać podpisywała zaproszona osoba, natomiast według art. 68 ustawy austrjackiej nie umiejący lub nie mogący podpisać kładł na akcie znak odręczny, obok którego jego imię i nazwisko dopisywał jeden ze świadków.

Jak widzimy przepis prawa polskiego jest zbliżony do przepisu ustawy austrjackiej.

Nowością, w sensie postępu, jest inny przepis w tymże art. 75 § 2 zezwalający na złożenie podpisu w alfabecie nieznanym notarjuszowi, pod warunkiem jedynie przywołania osoby wiarogodnej, znającej ten alfabet, celem odczytania i stwierdzenia podpisu.

Przepisy art. 76, 78, 79 i 80, dotyczące trybu sporządzania dokumentów i poboru opłat, mają to samo mniej więcej ujęcie w ustawach zaborczych, z tą jedynie różnicą, iż według ustawy niemieckiej częściowo, a według ustawy austrjackiej całkowicie — notarjusz nie był poborcą skarbowym ani sądowym, w przeciwieństwie do ustawy rosyjskiej, która obowiązek ten na notarjuszów nakładała. Również prawo o notarjacie wyraźnie stanowi w art. 79, iż notarjusz pobiera opłaty państwowe i komunalne.

W art. 77 przewiduje, że o ile przepis szczególny nie zabrania tego, dokumenty notarjalne można sporządzać na maszynie do pisania lub używać odpowiednich druków.

Art. 81 do 88 włącznie omawiają sposób sporządzania aktów notarjalnych, przyczem na szczególne zaznaczenie zasługują przepisy art. 82, które w § 1 stanowią, iż umowy o przejście, ograniczenie lub obciążenie prawa własności do nieruchomości powinny być pod nieważnością samej umowy sporządzane w formie aktu notarjalnego, zaś w § 3, iż pełnomocnictwa, na których podstawie mają być zawarte przed notarjuszem umowy, wymienione w § 1, wymagają dla swej ważności formy aktu notarjalnego.

Przepis ten szczególnie jest ważny dla notarjatu z b. zaboru austrjackiego, gdzie jak wiadomo, wyżej wymienione czynności mogły być sporządzane jedynie z uwierzytelnionym podpisem.

Również na zaznaczenie zasługuje przepis § 2 tegoż art. 82, który głosi: W postępowaniu sądowem formę, przepisaną w § 1, zastępuje ugoda, układ lub orzeczenie sądowe.

Art. 89 do 93 włącznie omawiają przepisy, dotyczące wydawania wypisów i odpisów, przyczem godzi się zaznaczyć, iż w art. 89 postanowiono, iż wypis aktu starczy za oryginał, natomiast nigdzie nie powiedziano, iż taki wypis ma być koniecznie pierwszym, co w dotychczasowej praktyce, a szczególności na terenie b. zaboru rosyjskiego nastręczało wiele przykrości i nieporozumień w procedurze.

Art. 94 do 100 włącznie omawiają rodzaj i sposób dokonywania poświadczeń, przyczem ustalone w Prawie o notarjacie rodzaje poświadczeń były przewidziane w ustawach rosyjskiej i austrjackiej, natomiast według ustawy niemieckiej notarjusz wydawał zaświadczenia, stwierdzające pewne fakty.

W art. 101 do 102 włącznie omówiony jest sposób doręczenia oświadczeń, przyczem na szczególne zaznaczenie zasługują dwa przepisy: pierwszy w § 6 art. 101, według którego doręczenie oświadczenia może być dokonane, na wyraźne żądanie zainteresowanej osoby, listem poleconym, drugi w art. 102, iż przy doręczaniu oświadczeń notarjusz może się posługiwać swoimi pracownikami, specjalnie do tego upoważnionymi przez prezesa sądu okręgowego.

Powyższe dwa przepisy nie były znane w żadnej z ustaw zaborczych i stanowią bardzo wydatne ułatwienie w dotychczasowej praktyce.

W art. 103 i 104 omówiono rodzaje i sposób sporządzania protokółów, przyczem znów należy podkreślić szczególny przepis § 2 art. 103, iż przy sporządzaniu protokółu notarjusz nie sprawdza tożsamości uczestników, według art. 104 notarjusz może spisać protokół celem stwierdzenia przebiegu pewnych czynności i rzeczywistych wydarzeń, pociągających za sobą skutki prawne i według art. 105 dla protokółów przepisana jest forma aktu notarjalnego.

W art. 106 Prawo o notarjacie omawia ogólnikowo protesty, odsyłając w kwestji sporządzania tych protestów do odpowiednich przepisów właściwych ustaw, a więc do Prawa wekslowego i czekowego, oraz innych.

Art. 107 do 110 włącznie omawiają przyjmowanie depozytów. Sprawy te były przewidziane i unormowane odpowiednio w ustawach niemieckiej i austrjackiej, natomiast nieznane były w ustawie rosyjskiej.

Przyjęcie depozytu wymaga sporządzenia odpowiedniego protokółu.

Art. 111 do 115 włącznie omawiają przechowywanie akt. Przepisy te mniej więcej są upodobnione do przepisów ustaw zaborczych, z tą jedynie różnicą, iż Prawo o notarjacie przewiduje przekazanie, po ustaniu urzędowania notarjusza, następcy jego do przechowania akt poprzednika, tudzież możność zatrzymania u siebie akt z okresu dłuższego niż pięć lat.

W art. 116 do 122 włącznie omówione są szczegółowo rodzaje ksiąg, prowadzonych przez notarjusza, tudzież sposób ich prowadzenia, przyczem do do-

tychczas prowadzonych ksiąg notarjalnych przybywa księga depozytów. Repertorjum poświadcza prezes miejscowej rady notarjalnej, zamiast jak dotychczas b. zaboru rosyjskiego prezes sądu okręgowego. Nowością dla zaboru pruskiego jest obowiązek prowadzenia księgi protestów, gdyż według ustawy niemieckiej dotychczas na terenie zaboru pruskiego protestów weksli do rejestru nie wpisywano, a jedynie zachowywano ich odpisy i notatki z treści weksli.

Przeglądając z kolei część drugą Prawa o notarjacie, czynności notarjalne i zestawiając ją z odpowiedniemi przepisami ustaw zaborczych, zauważyć należy, iż niektóre rodzaje czynności, jak np. czynności z art. 82 dla zaboru austrjackiego, czynności z art. 101 § 6 dla wszystkich zaborów, niektóre poświadczenia dla zaboru pruskiego, są nowemi czynnościami, ogólnie zaś zaznaczyć należy, iż nowe Prawo o notarjacie przewiduje daleko szerszy zakres działalności notarjatu, niż ustawy zaborcze.

Notarjusz przy spełnianiu niektórych czynności, jak doręczanie oświadczeń, protestowanie weksli, czeków, warrantów i innych dokumentów, może się posługiwać pracownikami swoimi, specjalnie do tego upoważnionymi (art. 102 i 106), również notarjusz może zlecić czytanie aktu w swojej obecności pracownikowi (art. 87). Wreszcie na zakończenie przechodzę do omówienia części trzeciej. Przepisy wprowadzające.

Art. 123 głosi, iż wszystkie obowiązujące dotychczas ustawy i przepisy zaborcze o organizacji notarjatu tracą moc obowiązującą z dniem wejścia w życie Prawa o notarjacie, czyli z dniem 1 stycznia 1934 roku.

Art. 124 postanawia, iż notarjusze mianowani przed wejściem w życie Prawa o notarjacie stają się notarjuszami w rozumieniu tegoż Prawa.

Dalszy przepis tego artykułu postanawia, iż Minister Sprawiedliwości w okresie do dnia wejścia w życie Prawa może przenosić notarjuszów do innych miejscowości i zwalniać ich z zajmowanych stanowisk, tudzież omawia zaopatrzenie emerytalne notarjuszów.

Art. 125 do 130 omawiają sprawy delegacji czasowej do pełnienia obowiązków notarjuszów, walnych zgromadzeń izb, spraw dyscypdinarnych notarjuszów, wszczętych przed wejściem w życie Prawa o notarjacie, tudzież pozostawienia w mocy niektórych poszczególnych ustaw i przepisów szczegółowo omówionych w art. 128, 129 i 130.

Art. 131 omawia uprawnienia dotychczasowych pomocników notarjuszy w sprawie zastępowania notarjuszy w okręgach Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie, przyczem dodać tu należy, iż przepis ten wymaga zdaje się wyjaśnienia z uwagi na Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 roku (D. U. R. P. Nr. 85, poz. 634) w sprawie wyłączenia okręgu Sądu Okręgowego w Kaliszu z okręgu Sądu Apelacyjnego w Warszawie i włączenia go do okręgu Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Art. 132 zachowuje dotychczasowy podział notarjuszów na terenie Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie na: 1) urzędujących przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego i korzystających z prawa sporządzenia czynności w księgach hipotecznych tego wydziału i 2) urzędujących przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego i korzystających z prawa sporządzania czynności w aktach lub księgach hipotecznych tego wydziału.

Art. 133 omawia kaucje notarjuszów.

Art. 134 omawia składanie testamentów przez notarjusza pod rządem Kodeksu Napoleona na wypadek śmierci testatora.

Art. 135 zachowuje oblatę dokumentów na obszarze mocy obowiązującej t. X cz. I zwodu Praw.

Art. 136 omawia postępowanie przed Wydziałami hipotecznemi, przyczem postanawia, wyraźnie, iż wnioski hipoteczne mogą być sporządzane wyłącznie przez Pisarza hipotecznego, z zastrzeżeniem jedynie, iż notarjuszom wolno sporządzać te wnioski, przy których ujawniane są własne ich akty.

Art. 137 do 143 włącznie omawiają przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz Sądu Okręgowego w Cieszynie, przyczem zaznaczyć należy, iż uprawnieni na powyższym terenie pod rządem austrjackiej ustawy kandydaci notarjalni i substytuci notarjalni stają się: pierwsi aplikantami, a drudzy asesorami notarjalnymi, z dniem wejścia w życie Prawa o notarjacie.

Art. 144 i 147 omawiają przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu, oraz Sądu Okręgowego w Katowicach, przyczem na szczególne zaznaczenie zasługuje przepis art. 144, który postanawia, iż dotychczasowi notarjusze, którzy jednocześnie wykonywują zawód adwokacki obowiązani są w terminie do dnia 29 listopada 1933 roku złożyć Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenie czy pragną pozostać w notarjacie; o ile nie złożą tego oświadczenia w powyższym terminie, uważać należy, iż w notarjacie nie pozostają.

Wreszcie Prawo o notarjacie wprowadza w ustawie o opłatach stemplowych pewne zmiany, dotyczące notarjatu na terenie b. zaboru austrjackiego.

Do Prawa o notarjacie ogłoszone zostały w Dzienniku Ustaw Nr. 88 z dnia 7 listopada r. b. następujące Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, wchodzące w życie z dniem 1 stycznia 1934 roku: 1) z dnia 31 października 1933 r., poz. 685, o ustaleniu ilości stanowisk notarjuszów i ich siedzib urzędowych i 2) z tejże daty, poz. 686, o pieczęciach notarjuszów i organów izb notarjalnych.

Na zakończenie chcę dodać, iż według art. 43 Prawa o notarjacie, notarjusz ponosi wyłączną odpowiedzialność za szkody, wyrządzone wskutek winy, zaniedbania albo nieumiejętności, między innemi, swego personelu kancelaryjnego.

Przepis ten jest bardzo ważny dla naszej organizacji, która winna współdziałać z notarjuszami i pomagać im na żądanie w obsadzaniu stanowisk w kancelarjach notarjalnych kandydatami, specjalnie do tego przygotowanymi, i pod każdym względem odpowiadającymi surowym wymogom nowego Prawa o notarjacie.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej

z dnia 27 października 1933 r.

Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedz.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

DZAŁ I.

POWSTANIE SPÓŁKI.

ART. 1. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością można zawiązywać w celach gospodarczych, o ile ustawy nie zawierają ograniczeń.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest osobą prawną i spółką handlową.

Spólnicy nie odpowiadają osobiście za obowiązania spółki.

ART. 2. Kapitał zakładowy dzieli się na udziały o równej lub nierównej wysokości. Umowa spółki postanowi, czy spólnik może mieć jeden tylko czy większą ilość udziałów. Jeżeli spólnik może mieć większą ilość udziałów, wówczas wszystkie udziały w kapitale zakładowym powinny być równe i są niepodzielne.

Kapitał zakładowy powinien wynosić przynajmniej dziesięć tysięcy złotych. Wysokość udziału nie może być mniejsza niż pięćset złotych.

ART. 3. Do powstania spółki z ogranicznoną odpowiedzialnością potrzeba:

1) zawarcia umowy spółki w formie aktu notarjalnego;
2) wniesienia całego kapitału zakładowego;
3) ustanowienia władz spółki;
4) wpisu do rejestru handlowego.

Pełnomocnictwo do zawarcia umowy spółki powinno być stwierdzone dokumentem prywatnym z podpisem uwierzytelnionym przez notarjusza.

ART. 4. Zagraniczne spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mogą być dopuszczone do działalności na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej jedynie za zezwoleniem Ministra Przemysłu i Handlu.

Warunki dopuszczenia zagranicznych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością do działalności na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej określać będą rozporządzenia Rady Ministrów, wydawane na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu.

ART. 5. Umowa spółki powinna określać:

1) firmę i siedzibę spółki;
2) przedmiot przedsiębiorstwa;
3) czas trwania spółki, jeżeli jest ograniczony;
4) wysokość kapitału zakładowego;
5) czy spólnik może mieć jeden tylko czy większą ilość udziałów;
6) ilość i wysokość udziałów objętych przez poszczególnych spólników.

ART. 6. Firma spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinna zawierać wyrazy: „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“, przyczem wyraz „spółka“ nie może być skrócony, nadto powinna oznaczać przedmiot przedsiębiorstwa, albo zawierać nazwę dowolnie obraną. Umieszczenie w firmie nazwisk osób fizycznych dopuszczalne jest jedynie za ich zgodą, a co się tyczy nazwisk osób zmarłych za zgodą ich spadkobierców.

ART. 7. Gdy spólnik pokrywa swój udział w spółce wkładami niepieniężnemi (rzeczami, uprawnieniami i t. p.), wówczas osobę spólnika, przedmiot wkładu (aportu) oraz ilość i wysokość przyznanych wzamian udziałów należy wymienić w umowie spółki.

Wynagrodzenia za usługi, świadczone przy powstaniu spółki, nie można wypłacać z kapitału zakładowego ani też zaliczać na pokrycie udziału spólnika.

ART. 8. Jeżeli spólnikowi mają być przyznane szczególne korzyści lub jeżeli na spólników mają być nałożone prócz pokrycia udziałów inne obowiązki wobec spółki, należy to zastrzec w umowie spółki.

ART. 9. Po zarejestrowaniu spółki zarząd powinien w ciągu dwu tygodni złożyć Ministerstwu Przemysłu i Handlu poświadczony przez siebie odpis umowy spółki oraz wskazać sąd, w którym spółka została zarejestrowana, podając datę i liczbę rejestracji.

ART. 10. Spółka nabywa osobowość prawną przez zarejestrowanie.

Osoby działające w imieniu spółki przed jej zarejestrowaniem, odpowiadają osobiście i solidarnie.

ART. 11. Jeżeli po zarejestrowaniu spółki stwierdzone zostaną braki, wynikłe z niedopełnienia przepisów prawa, sąd rejestrowy z urzędu lub na wniosek interesowanych zawezwie spółkę do usunięcia braków i wyznaczy w tym celu odpowiedni termin.

Jeżeli spółka nie uczyni zadość wezwaniu, sąd rejestrowy może stosować środki przymusowe przewidziane do przynaglenia zgłoszeń rejestrowych.

Jeżeli braki mają istotne znaczenie dla dalszego istnienia spółki i nie będą usunięte pomimo upływu terminu, wyznaczonego przez sąd rejestrowy, sąd ten

może, po zawezwaniu zarządu spółki do złożenia oświadczenia, wydać z urzędu lub na wniosek interesowanych orzeczenie o rozwiązaniu spółki.

Z powodu powyższych braków spółka nie może być rozwiązana, jeżeli od jej zarejestrowania upłynęło pięć lat.

ART. 12. Umowa spółki, niezgłoszona do zarejestrowania w ciągu sześciu miesięcy od daty zawarcia traci moc obowiązującą.

ART. 13. Wymagane przez prawo ogłoszenia, pochodzące od spółki, należy umieszczać w „Monitorze Polskim". Umowa spółki może przewidzieć ponadto inny sposób ogłaszania.

DZIAŁ II.

PRAWA I OBOWIĄZKI SPÓLNIKÓW.

ART. 14. Na udziały lub prawa do zysków w spółce nie mogą być wystawiane dokumenty na okaziciela ani też dokumenty na zlecenie.

ART. 15. Zbycie lub zastawienie udziału można w umowie spółki ograniczyć lub uwarunkować.

Jeżeli zbycie uzależnione jest od zezwolenia spółki, należy stosować, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, przepisy poniższe.

Zezwolenie powinno być udzielone na piśmie. Zezwolenia udziela zarząd. Gdyby zezwolenia odmówiono, sąd rejestrowy może pozwolić na zbycie, jeżeli zachodzą ważne powody. W tym przypadku spółka może w terminie przez sąd wyznaczonym przedstawić innego nabywcę. W braku porozumienia cenę nabycia oznaczy sąd rejestrowy na wniosek spólnika lub spółki, po przesłuchaniu w razie potrzeby jednego lub kilku biegłych. Jeżeli wskazana przez spółkę osoba nie uiści ceny nabycia w wyznaczonym przez sąd terminie, spólnik może udziałem swym swobodnie rozporządzać, chyba że nie przyjął ofiarowanej zapłaty.

ART. 16. Jeżeli według umowy spółki spólnik może mieć jeden tylko udział, umowa spółki może dopuścić zbycie części udziału.

Do zbycia części udziału stosuje się przepisy artykułu poprzedzającego.

Skutkiem podziału nie mogą powstać udziały niższe od pięciuset złotych.

ART. 17. Do zbycia udziału w całości lub w części i do zastawiania udziału potrzeba aktu notarjalnego pod rygorem nieważności.

ART. 18. Umowa spółki może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki spadkobierców na miejsce zmarłego spólnika. W tym przypadku powinna określać warunki spłaty spadkobierców, niewstępujących do spółki, pod rygorem bezskuteczności ograniczenia lub wyłączenia.

Jeżeli zmarły spólnik posiadał większą ilość udziałów, umowa może wyłączyć podział tych udziałów między spadkobierców lub w określony sposób ograniczyć.

Jeżeli według umowy spółki spólnik mógł posiadać tylko jeden udział, udział ten może być podzielony między spadkobierców, chyba że umowa spółki wyłącza podział tego udziału między spadkobierców lub ogranicza w określony sposób. Skutkiem podziału nie mogą powstać udziały niższe od pięciuset złotych.

ART. 19. Jeżeli w drodze egzekucji ma nastąpić sprzedaż udziału, którego zbycie umowa spółki uzależnia od zezwolenia spółki lub w inny sposób ogranicza, spółka ma prawo przedstawić osobę, która nabędzie udział za cenę, jaką określi sąd rejestrowy po przesłuchaniu w razie potrzeby jednego lub kilku biegłych.

W tym przypadku spółka powinna w ciągu dwu tygodni po zawiadomieniu jej przez sąd o zarządzeniu sprzedaży zgłosić wniosek o przeprowadzenie oszacowania w tym trybie.

Jeżeli spółka w powyższym terminie z wnioskiem takim nie wystąpi albo jeżeli w ciągu dwu tygodni od zawiadomienia spółki o ustaleniu ceny nabycia osoba, wskazana przez spółkę, nie złoży komornikowi ustalonej ceny, udziały będą sprzedane trybem, przewidzianym w przepisach egzekucyjnych.

ART. 20. O przejściu udziału lub jego części na inne osoby oraz o zastawie udziału interesowani zawiadomią spółkę z przedstawieniem dowodu przejścia lub zastawu. Przejście lub zastaw udziału zyskują moc wobec spółki dopiero od chwili, gdy spółka otrzyma zawiadomienie o tem od jednego z interesowanych.

ART. 21. Zarząd obowiązany jest prowadzić księgę udziałów, do której należy wpisywać imię i nazwisko (firmę) każdego spólnika, adres (siedzibę) oraz ilość i wysokość jego udziałów, tudzież wszelkie zmiany w osobach spólników i posiadaniu udziałów.

Każdy spólnik może przeglądać księgę udziałów.

Po każdem wpisaniu zmiany zarząd złoży sądowi rejestrowemu podpisaną przez siebie nową listę spólników z wymienieniem ilości i wysokości udziałów każdego z nich.

ART. 22. W razie zbycia udziału nabywca odpowiada wobec spółki za zalegające świadczenia solidarnie ze zbywcą.

Wierzytelności spółki do zbywcy z tytułu takich świadczeń przedawniają się z upływem lat pięciu od dnia, w którym zgłoszono spółce przeniesienie udziału.

ART. 23. Spółwłaściciele udziału lub udziałów wykonywają swoje prawa w spółce przez wspólnego przedstawiciela; za świadczenia związane z udziałem odpowiadają solidarnie.

Jeżeli spółwłaściciele nie wskazali wspólnego przedstawiciela, oświadczenia spółki mogą być ważnie dokonywane wobec któregokolwiek z nich.

ART. 24. Spółka nie może na swój rachunek nabywać ani przyjmować w zastaw własnych udziałów. Wyjątek stanowi nabycie w drodze egzekucji na zaspokojenie roszczeń spółki, których nie można zaspokoić z innego majątku spólnika.

Jeżeli udziały, nabyte w drodze egzekucji, nie zostaną zbyte w ciągu roku od dnia nabycia, muszą być umorzone według przepisów o obniżeniu kapitału zakładowego.

Udziały własne należy umieścić w bilansie jako osobną pozycję pod nazwą: „Udziały własne do zbycia".

ART. 25. Jeżeli wkłady niepieniężne (aporty) przyjęte były po cenie nadmiernie wygórowanej w stosunku do rzeczywistej ich wartości w chwili zawarcia umowy spółki, w razie niewypłacalności spółki przed upływem trzech lat od zarejestrowania, spólnik, który wniósł taki wkład, oraz zarządcy, którzy, znając ten stan rzeczy, zgłosili spółkę do rejestru, obowiązani są solidarnie wyrównać spółce brakującą wartość.

Od obowiązku tego spólnik ani zarządcy nie mogą być zwolnieni.

ART. 26. Jeżeli spólnicy mają być obowiązani do powtarzających się świadczeń niepieniężnych, natenczas w umowie spółki należy oznaczyć rodzaj i rozciągłość świadczeń, tudzież ewentualne odszkodowanie umowne.

W tych przypadkach, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, zbycie udziału może nastąpić jedynie za zezwoleniem spółki (art. 15).

Wynagrodzenie za takie świadczenia wypłacone będzie przez spółkę nawet wówczas, gdy bilans nie wykaże czystego zysku; wynagrodzenie nie może przewyższać ceny przyjętej zwykle za takie świadczenia.

ART. 27. Umowa spółki może zobowiązać spólników do dopłat w granicach cyfrowo oznaczonej wysokości w stosunku do udziałów.

Dopłaty będą nakładane i uiszczane przez spólników równomiernie w stosunku do udziałów.

Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, do dopłat tych stosuje się przepisy następujące.

Wysokość i terminy dopłat oznaczane będą w miarę potrzeby uchwałą spólników. Jeżeli spólnik nie uiści dopłaty w przewidzianym terminie; obowiązany będzie do zapłaty odsetek ustawowych; spółka może ponadto żądać naprawienia dalszej szkody, spowododowanej przez zwłokę.

Art. 28. Dopłaty mogą być zwracane spólnikom jeżeli nie są potrzebne na pokrycie strat bilansowych w kapitale zakładowym.

Zwrot dopłat może nastąpić dopiero po upływie trzech miesięcy od ogłoszenia o zamierzonym zwrocie w pismach, przeznaczonych do ogłoszeń spółki.

Zwrot ma być dokonany równomiernie wszystkim spólnikom.

W braku odmiennych postanowień umowy spółki zwrócone dopłaty nie wchodzą w rachubę przy żądaniu nowych dopłat.

ART. 29. Spólnicy mają prawo do czystego zysku, wynikającego z rocznego bilansu, jeżeli w myśl umowy spółki czysty zysk nie został wyłączony od podziału.

Umowa spółki może zastrzec uchwale spólników rozporządzanie czystym zyskiem.

Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, zysk, przypadający spólnikom, dzieli się w stosunku do udziałów.

ART. 30. Podczas trwania spółki nie wolno zwracać spólnikom dokonanych wpłat na udział ani w całości, ani w części.

Zwrot wpłat może nastąpić jedynie po dokonaniu obniżenia kapitału zakładowego.

ART. 31. Spólnikom nie wolno pobierać odsetek od udziałów.

ART. 32. Spólnicy, którzy wbrew przepisom prawa albo postanowieniom umowy spółki otrzymali wypłaty, obowiązani są do zwrotu. Członkowie władz spółki, którzy ponoszą odpowiedzialność za nieprawną wypłatę, odpowiadają za zwrot solidarnie z odbiorcą.

Jeżeli zwrotu nie można uzyskać od odbiorców ani od członków władz spółki, odpowiadają za ubytek w kapitale zakładowym spólnicy w stosunku do swoich udziałów. Kwoty, których nie można ściągnąć od poszczególnych spólników, rozdziela się pomiędzy pozostałych spólników w stosunku do udziałów.

Zobowiązani nie mogą być zwolnieni od odpowiedzialności przewidzianej w ustępach poprzedzających.

Wierzytelności powyższe przedawniają się z upływem pięciu lat, licząc od dnia wypłaty, z wyjątkiem wierzytelności w stosunku do odbiorcy, który wiedział o bezprawności wypłaty.

ART. 33. Udział może być umorzony jedynie wtedy, gdy umowa spółki to przewiduje.

Umorzenie bez zachowania przepisów o obniżeniu kapitału zakładowego może być dokonane jedynie z czystego zysku.

DZAŁ III.

WŁADZE SPÓŁKI.

Rozdział I.

Zarząd.

ART. 34. Zarząd składa się z jednego lub kilku członków.

Do zarządu mogą być powołane osoby z pośród spólników lub z poza ich grona.

Członków zarządu ustanawiają spólnicy uchwałą, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej.

ART. 35. Członkowie zarządu mogą być w każdej chwili odwołani, co jednak nie uwłacza ich roszczeniom z umowy służbowej.

Umowa spółki może zawierać inne postanowienia w tej mierze, w szczególności ograniczyć prawo odwołania do ważnych powodów.

ART. 36. Zarząd jest przedstawicielem spółki w sądzie i poza sądem.

Jeżeli zarząd spółki jest wieloosobowy, sposób wykonywania przedstawicielstwa reguluje umowa spółki. Jeżeli umowa spółki nie zawiera żadnych w tym względzie postanowień, do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo też jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. Natomiast oświadczenia, zwrócone do spółki, tudzież doręczenia pism mogą być dokonywane wobec jednego członka zarządu lub prokurenta.

Przepisy artykułu niniejszego nie wyłączają ustanowienia prokury jednoosobowej lub łącznej i nie ograniczają praw prokurentów, wypływających z przepisów o prokurze.

ART. 37. Podpisywać spółkę należy w ten sposób, że pod wypisaną, wydrukowaną lub stemplem wyciśniętą firmą spółki upoważnieni położą swoje podpisy.

ART. 38. Wszelkie ograniczenia zarządu w przedstawicielstwie spółki, które nie są ustanowione w prawie niniejszem, nie mają mocy wobec osób trzecich. Natomiast wobec spółki członkowie zarządu podlegają także ograniczeniom ustanowionym w umowie spółki oraz w uchwałach spólników jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej.

ART. 39. Jeżeli zarząd jest wieloosobowy a umowa spółki nie stanowi inaczej w stosunku zarządców spółki między sobą obowiązują następujące przepisy:

Każdy członek zarządu ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki, nieprzekraczających zakresu jej zwykłych czynności. Jeżeli jednak choćby jeden z pozostałych członków zarządu sprzeciwi się dokonaniu czynności albo jeżedli sprawa wykracza poza zakres zwykłych czynności spółki, należy zasięgnąć uprzedniej uchwały zarządu. Uchwały zarządu zapadają bezwzględną większością głosów obecnych. Ustanowić prokurenta mogą tylko wszyscy członkowie zarządu łącznie, odwołać prokurę może każdy członek zarządu.

ART. 40. Jeżeli bilans sporządzony przez zarząd wykaże straty, przewyższające sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz połowę kapitału zakładowego, wówczas zarząd obowiązany jest bezzwłocznie zwołać zgromadzenie spólników celem powzięcia uchwały co do dalszego istnienia spółki.

ART. 41. Członkowie zarządu nie mogą bez zezwolenia spółki zajmować się interesami konkurencyjnemi ani też uczestniczyć we władzach konkurencyjnego przedsiębiorstwa.

Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, zezwolenia udziela organ, powołany do ustanowienia zarządu.

ART. 42. W umowach pomiędzy spółką a członkami zarządu tudzież w sporach z nimi, przedstawia spółkę rada nadzorcza lub pełnomocnicy, wybrani na mocy uchwały spólników.

Rozdział II.

Nadzór.

ART. 43. Prawo kontroli służy każdemu spólnikowi. W tym celu spólnik może każdego czasu przeglądać księgi i dokumenty spółki, sporządzać bilans dla swego użytku i żądać wyjaśnień od zarządu.

Umowa spółki może ustanowić radę nadzorczą lub komisję rewizyjną, albo obie te władze.

W spółkach, w których kapitał zakładowy przewyższa kwotę 250.000 złotych, a spólników jest więcej niż pięćdziesięciu, musi być ustanowiona rada nadzorcza lub komisja rewizyjna.

W przypadku ustanowienia rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej umowa spółki może wyłączyć indywidualną kontrolę spólników.

ART. 44. Członkowie zarządu, likwidatorowie i pracownicy spółki nie mogą być jednocześnie członkami rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej.

ART. 45. Rada nadzorcza składa się przynajmniej z trzech członków, wybieranych uchwałą spólników.

Umowa spółki może ustanowić inny sposób powoływania członków rady nadzorczej.

ART. 46. Radę nadzorczą powołuje się na jeden rok, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej.

Członkowie rady nadzorczej mogą być odwołani każdej chwili.

ART. 47. Rada nadzorcza obowiązana jest wykonywać stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich gałęziach przedsiębiorstwa.

Do szczególnych obowiązków rady nadzorczej należy badanie bilansu oraz rachunku zysków i strat, zarówno co do zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, badanie sprawozdania zarządu, tudzież wniosków zarządu co do podziału zysków i pokrycia strat oraz składanie zgromadzeniu spólników dorocznego sprawozdania piśmiennego z wyników powyższego badania.

W celu wykonania powyższych czynności rada nadzorcza może przeglądać każdy dział czynności spółki, żądać od zarządu i pracowników spółki sprawozdań i wyjaśnień, dokonywać rewizji majątku tudzież sprawdzać księgi i dokumenty.

Każdy członek rady nadzorczej może wykonywać prawo nadzoru zosobna, chyba że umowa spółki stanowi inaczej.

ART. 48. Umowa spółki może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, a w szczególności postanowić,

że zarząd nie jest mocen przedsiębrać pewnych w umowie spółki oznaczonych czynności bez zezwolenia rady nadzorczej oraz przekazać radzie nadzorczej prawo zawieszenia w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków zarządu.

ART. 49. Komisja rewizyjna składa się przynajmniej z dwóch członków, powoływanych i odwoływanych według tych samych zasad, co członkowie rady nadzorczej.

Do kompetencji komisji rewizyjnej należy badanie bilansu, rachunku zysków i strat, sprawozdania i wniosków zarządu co do podziału zysków lub pokrycia strat trybem i w zakresie, przewidzianym dla wykonywania powyższych czynności przez radę nadzorczą.

Komisja rewizyjna powinna z wyników swego badania złożyć zgromadzeniu spólników piśmienne sprawozdanie.

Umowa spółki może rozszerzyć obowiązki komisji rewizyjnej w kierunku stałego nadzoru nad działalnością spółki.

ART. 50. Uchwały rady nadzorczej i komisji rewizyjnej mogą być powzięte, jeżeli wszyscy członkowie zostali zaproszeni. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów obecnych, chyba że umowa spółki stanowi inaczej.

Z posiedzeń należy spisywać protokóły.

W braku odpowiednich postanowień umowy zgromadzenie spólników może uchwalić dla rady nadzorczej i komisji rewizyjnej regulamin, określający ich organizację i sposób wykonywania czynności.

ART. 51. Sąd rejestrowy na żądanie spólnika lub spólników, przedstawiających przynajmniej 1/10 część kapitału zakładowego, może po zawezwaniu zarządu spółki do złożenia oświadczenia wyznaczyć biegłych rewidentów z pośród osób, wskazanych przez właściwe izby przemysłowo-handlowe, celem zbadania rachunkowości oraz działalności spółki.

ART. 52. Członkowie władz spółki obowiązani są udziedlić rewidentom żądanych wyjaśnień oraz zezwolić im na przeglądanie ksiąg i dokumentów spółki, badanie kasy, zapasu towarów i papierów wartościowych tudzież udzielić potrzebnej pomocy.

ART. 53. Rewidenci złożą sprawozdania swoje sądowi rejestrowemu, który udzieli je w odpisie żądającym rewizji, zarządowi i radzie nadzorczej lub komisji rewizyjnej. Sprawozdanie to powinno być odczytane w całości na najbliższem zgromadzeniu spólników.

ART. 54. Wynagrodzenie biegłych rewidentów oznacza sąd rejestrowy.

Koszty rewizji ponoszą żądający.

Jeżeli rewizja wykaże nadużycia, szkodliwe dla spółki działanie lub rażące pogwałcenie prawa albo umowy spółki, wówczas żądający rewizji mają prawo żądać od spółki zwrotu kosztów rewizji.

Rozdział III.

Zgromadzenie spólników.

ART. 55. Uchwały spólników zapadają na zgromadzeniach spólników. Bez odbycia zgromadzenia mogą być powzięte uchwały, jeżeli wszyscy spólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte, albo na piśmienne głosowanie.

Zgromadzenia spólników odbywają się w siedzibie spółki, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej.

ART. 56. Prócz innych przedmiotów, wyszczególnionych w prawie lub umowie spółki, następujące sprawy wymagają uchwały spólników:

1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły i kwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązków;

2) zwrot dopłat;

3) wszelkie postanowienia, dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru;

4) wyznaczenie pełnomocników do prowadzenia sporu, jeżeli ani zarząd ani rada nadzorcza nie może przedstawiać spółki;

5) zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa;

6) nabycie lub zbycie nieruchomości, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej.

ART. 57. Umowy o nabycie dla spółki nieruchomości lub urządzeń, służących do trwałego użytku, za cenę, przewyższającą jedną piątą część kapitału zakładowego, nie niższą jednak od pięciu tysięcy złotych, zawarte przed upływem dwóch lat od zarejestrowania spółki, wymagają uchwały spólników, chyba, że umowa ta była przewidziana w umowie spółki.

ART. 58. Zwyczajne zgromadzenie powinno odbyć się w ciągu trzech miesięcy po upływie każdego roku obrotowego. Przedmiotem jego powinno być:

1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły;

2) powzięcie uchwały o podziale zysków lub o pokryciu strat, jeżeli umowa spółki przekazuje sprawy te zgromadzeniu spólników;

3) udzielenie władzom spółki pokwitowania z wykonanych przez nie obowiązków.

W sprawach powyższych piśmienne głosowanie jest wyłączone.

Przedmiotem zwyczajnego zgromadzenia mogą być także inne sprawy.

ART. 59. Nadzwyczajne zgromadzenie zwołuje się w przypadkach oznaczonych w prawie niniejszem lub w umowie spółki, nadto, gdy organa lub osoby, uprawnione do zwoływania zgromadzeń, uznają to za wskazane.

ART. 60. Zgromadzenie spólników zwołuje zarząd.

Rada nadzorcza, a w braku rady nadzorczej ko-

misja rewizyjna, ma prawo zwoływania zwyczajnego zgromadzenia, jeżeli zarząd nie zwoła tegoż w czasie ustalonym w prawie niniejszem lub umowie spółki, oraz nadzwyczajnego zgromadzenia, ilekroć zwołanie tegoż uzna za wskazane, a zarząd nie zwoła zgromadzenia w ciągu dwu tygodni od otrzymania odpowiedniego żądania rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej.

Umowa spółki może ponadto przyznać takie uprawnienie innym osobom.

ART. 61. Spólnik lub spólnicy, przedstawiający przynajmniej 1/10 część kapitału zakładowego, mogą domagać się zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia, jak również umieszczenia poszczególnych spraw na porządku obrad najbliższego zgromadzenia. Żądanie takie należy zgłosić piśmiennie na ręce zarządu.

Umowa spółki może przyznać powyższe prawa spólnikom, przedstawiającym mniej niż 1/10 część kapitału zakładowego.

Zgromadzenie to poweźmie uchwałę, czy koszty zwołania i odbycia zgromadzenia ponieść ma spółka.

Jeżeli w ciągu dwu tygodni od dnia przedstawienia żądania zarządowi nadzwyczajne zgromadzenie nie będzie zwołane, sąd rejestrowy miejsca siedziby spółki może po zawezwaniu zarządu do oświadczenia się upoważnić do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia spólników, występujących z tem żądaniem. Sąd wyznaczy przewodniczącego tego zgromadzenia.

W zawiadomieniach o zwołaniu zgromadzenia należy powołać się na postanowienie sądu rejestrowego.

ART. 62. Zgromadzenie spólników zwołuje się zapomocą listów poleconych, wysłanych przynajmniej na dwa tygodnie przed terminem zgromadzenia.

W zaproszeniu należy oznaczyć dzień, godzinę i miejsce zebrania, tudzież szczegółowy porządek obrad. W przypadku zamierzonej zmiany umowy spółki należy wskazać treść zamierzonych zmian.

ART. 63. W przedmiotach, nieobjętych porządkiem obrad, uchwały powziąć nie można, chyba że wszyscy spólnicy biorą udział w zgromadzeniu, a nikt nie podniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. To samo dotyczy uchwał, powziętych na zgromadzeniu nienależycie zwołanem.

ART. 64. Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem udziałów.

ART. 65. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów oddanych, jeżeli prawo lub umowa spółki nie zawierają innych postanowień.

ART. 66. Uchwały co do zmiany umowy spółki, nie wyłączając zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa, w sprawie połączenia spółek (fuzji), rozwiązania spółki, zbycia przedsiębiorstwa — zapadają większością $^2/_3$ oddanych głosów. Umowa może ustanowić surowsze warunki powzięcia tych uchwał.

W przypadku przewidzianym w art. 40 do uchwały o rozwiązaniu spółki wystarczy bezwzględna większość głosów oddanych, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej.

Uchwały co do zmian umowy spółki, zwiększających świadczenia spólników lub uszczuplających prawa przyznane poszczególnym spólnikom, wymagają zgody wszystkich spólników, których dotyczą.

ART. 67. Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, na każde pełne sto złotych udziału przypada jeden głos. Każdy jednak spólnik musi posiadać przynajmniej jeden głos.

ART. 68. Jeżeli umowa spółki nie zawiera ograniczeń, spólnicy mogą uczestniczyć w zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu przez dowolnie obranych pełnomocników. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności.

ART. 69. Spólnicy nie mogą ani osobiście ani przez pełnomocników ani jako pełnomocnicy innych osób głosować przy powzięciu uchwał, dotyczących ich odpowiedzialności wobec spółki z jakiegokolwiek tytułu, przyznania im wynagrodzenia, tudzież umów i sporów pomiędzy nimi a spółką.

ART. 70. Uchwały zgromadzenia powinny być wpisane do księgi protokółów i podpisane przez obecnych lub przynajmniej przez przewodniczącego i osobę prowadzącą protokół. Jeżeli protokół sporządza notarjusz, zarząd wniesie odpis protokółu do księgi protokółów.

W protokóle należy stwierdzić prawidłowość zwołania zgromadzenia, jego zdolność do powzięcia uchwał, ilość głosów, oddanych za każdą uchwałą, jej treść i zgłoszone sprzeciwy. Do protokółu należy dołączyć listę obecnych na zgromadzeniu spólników.

Uchwały piśmienne, powzięte według art. 55 ust. 1, zarząd wpisze do księgi protokółów.

Spólnicy mogą przeglądać protokóły uchwał, mogą także żądać wydania poświadczonych przez zarząd odpisów uchwał.

ART. 71. Uchwała spólników, powzięta wbrew postanowieniom prawa lub umowy spółki, może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o unieważnienie uchwały.

Uchwała spólników może być zaskarżona nawet w przypadku zgodności uchwały z postanowieniami prawa lub umowy spółki, jeżeli uchwała ta wbrew dobrym obyczajom kupieckim godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie spólnika.

Prawo do wytoczenia powództwa służy:

1) zarządowi spółki, radzie nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz poszczególnym ich członkom;

2) każdemu spólnikowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokółowania sprzeciwu;

3) spólnikowi bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w zgromadzeniu;

4) innym spólnikom, którzy nie byli obecni na zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania zgromadzenia lub też powzięcia uchwał w przedmiotach nieobjętych porządkiem obrad;

5) w przypadku piśmiennego głosowania spólnikowi, którego przy głosowaniu pominięto lub który nie zgodził się na głosowanie piśmienne, albo też, który głosował przeciwko uchwale i po otrzymaniu wiadomości o uchwale w ciągu dwu tygodni zgłosił sprzeciw.

Pozew o unieważnienie należy wnieść w ciągu miesiąca od otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak, niż w ciągu roku od daty powzięcia uchwały.

ART. 72. W sporach, dotyczących unieważnienia uchwał spólników, pozwaną spółkę przedstawia zarząd, jeżeli na mocy uchwały spólników nie został ustanowiony w tym celu osobny pełnomocnik. Jeżeli zarząd nie może działać za spółkę, a brak uchwały spólników o ustanowieniu osobnego pełnomocnika, sąd właściwy do rozstrzygnięcia powództwa wyznaczy przed lub po wniesieniu pozwu kuratora do działania za spółkę.

ART. 73. Wyrok, uchylający uchwałę, ma moc obowiązującą w stosunkach między spółką a wszystkimi spólnikami.

DZIAŁ IV.

RACHUNKOWOŚĆ SPÓŁKI.

ART. 74. Członkowie zarządu odpowiadają za należyte prowadzenie ksiąg i rachunkowości spółki.

ART. 75. Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, rokiem obrotowym spółki jest rok kalendarzowy.

Art. 76. Zarząd obowiązany jest w ciągu dwóch miesięcy po upływie roku obrotowego sporządzić i udostępnić spólnikom oraz złożyć organom nadzorczym bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat za rok ubiegły oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności spółki w tym okresie.

Jeżeli spółka rozpoczęła działalność w drugiej połowie roku obrotowego, można rachunki i sprawozdanie za ten okres czasu połączyć z rachunkami za rok następny.

ART. 77. W ciągu dwu tygodni po zatwierdzeniu przez zgromadzenie spólników zarząd złoży sądowi rejestrowemu oraz Ministerstwu Przemysłu i Handlu bilans, rachunek zysków i strat, sprawozdania oraz odpis uchwały zgromadzenia spólników.

Zarząd spółki, której kapitał zakładowy przewyższa kwotę 250.000 złotych, ogłosi w terminie, wskazanym w ustępie poprzedzającym, bilans oraz rachunek zysków i strat w pismach przeznaczonych do ogłoszeń spółki.

ART. 78. Przy sporządzaniu bilansu należy stosować następujące zasady:

1) kapitał zakładowy i wszelkiego rodzaju fundusze zapasowe i rezerwowe umieszcza się w pasywach;

2) koszty organizacji i administracji nie mogą być umieszczane w aktywach;

3) zysk lub stratę wykazuje się w bilansie na końcu jako osobną pozycję;

4) roszczenia o dopłaty mają być wstawiane do aktywów dopiero na mocy uchwały spólników, zarządzającej dopłaty, a jednocześnie równa suma powinna być wstawiana do pasywów; sumy te powinny być umieszczone w osobnych pozycjach zarówno w aktywach jak i pasywach;

5) dopłaty wykazuje się w pasywach dopóty, dopóki nie będą użyte w sposób uzasadniający ich odpisanie;

6) poręczenia (gwarancje), zastawy i kaucje wykazuje się w dodatku do bilansu, przyczem podaje się ogólną sumę każdego rodzaju;

7) w bilansach odrębnie wykazuje się środki płynne, zobowiązania krótkoterminowe i długoterminowe.

ART. 79. Grunty, budynki, maszyny, środki transportowe, narzędzia pracy, ruchomości, prawa, koncesje, patenty, licencje i t. p. inwestycje, przeznaczone do stałego użytku, powinny być przyjęte do bilansu co najwyżej według ceny nabycia lub wytworzenia. Corocznie należy czynić odpisy na umorzenie, które odpowiadać będą zmniejszonej wartości inwestycyj wskutek zużycia, istnienia praw osób trzecich, upływu czasu i t. p.

ART. 80. Surowce, zapasy towarów i inne wartości, stanowiące przedmiot obrotu spółki powinny być przyjęte do bilansu co najwyżej w wysokości kosztów własnych, a gdyby koszty te były wyższe od ceny rynkowej w dniu bilansowym — nie powyżej ceny rynkowej.

ART. 81. Papiery wartościowe i waluty obce należy przyjąć do bilansu nie powyżej ceny nabycia. Papiery wartościowe i waluty obce, notowane na giełdzie, nie mogą być przyjęte do bilansu powyżej przeciętnego kursu giełdowego z ostatniego miesiąca przed dniem bilansowym.

ART. 82. Wierzytelności w obcych walutach należy przeliczyć co najwyżej według przeciętnego kursu, jaki notowano na giełdzie dla obcej waluty w ciągu ostatniego miesiąca przed dniem bilansowym. Zobowiązania zaś w obcych walutach należy przeliczyć co

najmniej według przeciętnego kursu, obliczonego w ten sam sposób.

DZIAŁ V.

ZMIANA UMOWY SPÓŁKI, PODWYŻSZENIE I OBNIŻENIE KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO.

Art. 83. Każda zmiana umowy spółki wymaga do swej ważności uchwały spólników.

Uchwała powinna być zaprotokółowana przez notarjusza pod rygorem nieważności.

Przed zarejestrowaniem zmiana umowy nie ma skutków prawnych.

Do zarejestrowania zmian umowy spółki stosuje się odpowiednio przepisy art. 9 i art. 11.

ART. 84. Jeżeli podwyższenie kapitału zakładowego następuje nie na mocy dotychczasowych postanowień umowy spółki, może ono nastąpić jedynie przez zmianę umowy spółki.

W braku odmiennych postanowień umowy spółki lub uchwały o podwyższeniu, dotychczasowi spólnicy mają prawo pierwszeństwa do objęcia podwyższonego kapitału w stosunku do swych dotychczasowych udziałów. Prawo pierwszeństwa należy wykonać w ciągu miesiąca od wezwania do jego uskutecznienia. Wezwania te zarząd roześle spólnikom jednocześnie.

ART. 85. Oświadczenie nowego spólnika powinno zawierać przystąpienie do spółki na zasadzie umowy spółki oraz objęcie udziału w oznaczonej wysokości. Oświadczenie takie wymaga formy aktu notarjalnego pod rygorem nieważności.

ART. 86. Przepisy o wysokości udziału (art. 2), o pełnej wpłacie na poczet kapitału zakładowego (art. 3 ust. 1 punkt 2) oraz o wkładach niepieniężnych (art. 7 i 25) stosuje się także do podwyższenia kapitału zakładowego.

ART. 87. Obniżenie kapitału zakładowego może nastąpić tylko przez zmianę umowy spółki.

Uchwała o zmianie powinna określać kwotę, o którą kapitał zakładowy ma być obniżony, tudzież sposób obniżenia.

Przepisy prawa niniejszego o najniższej wysokości kapitału zakładowego tudzież udziału muszą być zachowane także przy obniżeniu kapitału zakładowego.

ART. 88. O uchwalonem obniżeniu kapitału zakładowego, zarząd ogłosi trzykrotnie w pismach przeznaczonych do ogłoszeń spółki z wezwaniem wierzycieli spółki, aby jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia. Ogłoszenia nie mogą być czynione w odstępach czasu dłuższych, niż miesięczne, ani krótszych niż dwutygodniowe. Wierzyciele, którzy w powyższym terminie zgłosili sprzeciw przeciwko obniżeniu kapitału zakładowego, powinni być przez spółkę zaspokojeni lub zabezpieczeni. Wierzycieli, którzy sprzeciwu nie zgłosili, uważa się za zgadzających się na obniżenie kapitału zakładowego.

Przepisów ustępu poprzedzającego nie stosuje się, jeżeli skutkiem obniżenia kapitału zakładowego nie zwraca się spólnikom wpłat, dokonanych na kapitał zakładowy, a jednocześnie z obniżeniem kapitału zakładowego następuje jego podwyższenie przynajmniej do pierwotnej wysokości przez podwyższenie udziałów istniejących lub ustanowienie nowych.

DZIAŁ VI.

ROZWIĄZANIE I LIKWIDACJA SPÓŁKI.

ART. 89. Rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powodują:

1) przyczyny wymienione w umowie spółki;

2) uchwała spólników stwierdzona protokółem notarjalnym pod rygorem nieważności;

3) orzeczenie sądu;

4) ogłoszenie upadłości.

ART. 90. Poza przypadkami wskazanemi w art. 11 sąd może wyrokiem orzec rozwiązanie spółki:

1) na żądanie spólnika lub członka władz spółki, jeżeli osiągnięcie celu spółki stanie się niemożliwe, albo jeżeli zajdą inne ważne przyczyny wywołane stosunkami spółki;

2) na żądanie Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli działalność spółki, naruszając prawo, zagraża interesowi Państwa.

ART. 91. Rozwiązanie spółki następuje po przeprowadzeniu likwidacji. Aż do tej chwili zgoda wszystkich spólników na utrzymanie spółki może zapobiec rozwiązaniu, chyba że rozwiązanie nastąpiło na żądanie niebędącego spólnikiem członka władz spółki lub na żądanie Prokuratorji Generalnej albo wreszcie z urzędu (art. 11).

ART. 92. W czasie likwidacji spółka zachowuje osobowość prawną.

Likwidację prowadzi się pod firmą spółki z dodatkiem wyrazów: „w likwidacji".

Jeżeli prawo niniejsze nie stanowi inaczej, przepisy o władzach spółki, prawach i obowiązkach spólników, jako też inne przepisy prawa niniejszego stosuje się również w okresie likwidacji, jeżeli da się to pogodzić z celem likwidacji.

W toku likwidacji nie można spólnikom wypłacać zysków przed spłaceniem wszystkich zobowiązań.

W toku likwidacji dopłaty mogą być uchwalane tylko za zgodą wszystkich spólników.

ART. 93. Likwidację przeprowadza zarząd spółki, jeżeli umowa spółki lub uchwała spólników nie zawiera co do ustanowienia likwidatorów postanowień odmiennych.

Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, likwidatorowie mogą być odwołani na mocy uchwały spólników.

W przypadkach, gdy o rozwiązaniu spółki orzeka sąd, sąd ten może zarazem ustanowić likwidatorów.

Z ważnych powodów na wniosek osób interesowanych sąd rejestrowy może odwołać likwidatorów i mianować innych. Likwidatorów, ustanowionych przez sąd, tylko sąd może odwołać.

Sąd, który mianował likwidatorów, określa wysokość ich wynagrodzenia.

ART. 94. O otwarciu likwidacji, likwidatorowie ogłoszą trzykrotnie w pismach przeznaczonych do ogłoszeń spółki i przez te same ogłoszenia wezwą wierzycieli do zgłoszenia ich wierzytelności w ciągu trzech miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia. Ogłoszenia nie mogą być czynione w odstępach czasu dłuższych niż miesięczne, ani krótszych niż dwutygodniowe.

ART. 95. Likwidatorowie co do swych uprawnień i obowiązków podlegają przepisom prawa niniejszego, przewidzianym dla zarządu spółki.

Art. 96. Likwidatorowie powinni sporządzić bilans otwarcia likwidacji. Bilans ten likwidatorowie złożą zgromadzeniu spólników do zatwierdzenia, a po zatwierdzeniu — do akt rejestru handlowego.

Likwidatorowie powinni po upływie każdego roku lub w terminach krótszych, ustalonych uchwałą spólników, składać spólnikom sprawozdanie i bilans za okres ubiegły.

Do bilansu likwidacyjnego należy przyjąć wszystkie przedmioty według ich wartości zbywczej.

ART. 97. Likwidatorowie zakończą bieżące interesy spółki, ściągną wierzytelności, wypełnią zobowiązania i spieniężą majątek spółki. Nowe interesy mogą zawierać tylko w przypadku, gdy to będzie potrzebne do ukończenia dawnych.

Nieruchomości zbywać mogą przez publiczną licytację, a z wolnej ręki jedynie z mocy uchwały spólników i po cenie nie niższej od uchwalonej przez spólników.

ART. 98. Sumy potrzebne do zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli znanych spółce, którzy się nie zgłosili lub których wierzytelności nie są jeszcze płatne albo są sporne, należy złożyć do depozytu sądowego.

ART. 99 Podział pomiędzy spólników majątku, pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli, nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzycieli.

Majątek ten dzieli się między spólników w stosunku do ich udziałów.

Umowa spółki może wskazać inne zasady podziału majątku.

ART. 100. Wierzyciele spółki, którzy roszczeń swych nie zgłosili we właściwym terminie ani nie byli spółce znani, mogą żądać zaspokojenia swych należności z majątku spółki jeszcze nie rozdzielonego.

Spólnicy, którzy po upływie terminu sześciomiesięcznego, przewidzianego w artykule poprzedzającym, otrzymali w dobrej wierze przypadającą na nich część majątku spółki, nie są obowiązani do jej zwrotu celem pokrycia należności wierzycieli.

ART. 101. Po ukończeniu likwidacji i po zatwierdzeniu przez zgromadzenie spólników ostatecznych rachunków, należy ogłosić sprawozdanie likwidacyjne i złożyć je sądowi rejestrowemu z jednoczesnem zgłoszeniem wniosku o wykreślenie spółki z rejestru handlowego.

Księgi, akty i dokumenty spółki należy przechować przez lat dziesięć. Jeżeli umowa spółki lub uchwała spólników nie wskazała osoby przechowawcy, wyznaczy go właściwa izba przemysłowo-handlowa.

Z upoważnienia sądu rejestrowego spólnicy i wierzyciele mogą przeglądać księgi, akty i dokumenty oraz otrzymywać z nich odpisy i wyciągi.

ART. 102. W przypadku upadłości rozwiązanie spółki następuje po ukończeniu postępowania upadłościowego.

Spółka jednak nie rozwiązuje się, gdy postępowanie upadłościowe kończy się układem (ugodą przymusową) lub też zostaje z innych przyczyn uchylone bądź umorzone.

ART. 103. O rozwiązaniu spółki likwidatorowie lub zarządca masy upadłościowej zawiadomią Ministerstwo Przemysłu i Handlu, przesyłając jednocześnie odpis sprawozdania likwidacyjnego.

DZIAŁ VII.

WYŁĄCZENIE SPÓLNIKA.

ART. 104. Z ważnych przyczyn, dotyczących poszczególnych spólników, sąd może orzec ich wyłączenie na żądanie wszystkich pozostałych spólników, byleby udziały spólników, żądających wyłączenia, przedstawiały więcej niż połowę kapitału zakładowego.

Umowa spółki może przyznać prawo wystąpienia z powództwem także mniejszej liczbie spólników, byleby ich udziały przedstawiały więcej niż połowę kapitału zakładowego. W tym przypadku powinni być zapozwani wszyscy pozostali spólnicy.

Udziały spólnika wyłączonego muszą być przejęte przez spólników lub osoby trzecie. Cenę przejęcia ustali sąd na podstawie rzeczywistej wartości w chwili doręczenia pozwu.

ART. 105. Sąd, orzekając o wyłączeniu, oznaczy termin, w ciągu którego ma być spólnikowi wyłączonemu zapłacona cena przejęcia wraz z odsetkami od dnia doręczenia pozwu. Jeżeli w ciągu tego czasu cena nie zostanie zapłacona ani też zgodnie z przepisami prawa cywilnego złożona do depozytu sądowego, orzeczenie o wyłączeniu staje się bezskuteczne.

W przypadku, gdy orzeczenie o wyłączeniu z przyczyn podanych w ustępie poprzedzającym stało się bezskutecznie wyłączony ma prawo żądać od pozywających naprawienia szkody.

ART. 106. Spólnika prawomocnie wyłączonego, którego udziały zostały w terminie zapłacone, uważa się za usuniętego ze spółki już od chwili doręczenia mu pozwu; nie wpływa to jednak na ważność czynności, w których brał w spółce udział po doręczeniu mu pozwu.

Sąd może z ważnych powodów w celu zabezpieczenia powództwa zawiesić spólnika w wykonywaniu jego praw członkowskich w spółce.

DZIAŁ VIII.

ŁĄCZENIE SIĘ (FUZJA) SPÓŁEK Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ.

ART. 107. Połączenie spółek (fuzja) może być dokonane:

1) przez przeniesienie całego majątku spółki (przejętej) na inną (przejmującą) wzamian za udziały, które spółka przejmująca przyznaje spólnikom spółki przejętej;

2) przez zawiązanie nowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, na którą przechodzi majątek wszystkich łączących się spółek wzamian za udziały nowej spółki.

ART. 108. W przypadku łączenia się spółek przez przeniesienie całego majątku na inną spółkę zgromadzenie spólników każdej spółki powinno powziąć uchwałę, określającą dokładnie warunki połączenia.

W szczególności należy określić w uchwale.

1) sumę, o jaką kapitał zakładowy spółki przejmującej zostaje powiększony wskutek połączenia się;

2) wysokość i ilość udziałów, jakie spółka przejmująca przyznaje spólnikom spółki, przejętej wzamian za jej majątek;

3) datę bilansów, na podstawie których fuzja ma być dokonana;

4) datę, od której nowe udziały mają uczestniczyć w zyskach;

5) termin, do którego połączenie ma być zgłoszone do zarejestrowania.

Połączenie może być przeprowadzone bez podwyższenia kapitału zakładowego, jeżeli spółka przejmująca ma w swem ręku udziały spółki przejmowanej, albo swoje udziały, nabyte zgodnie z przepisami prawa niniejszego. Celem przyznania udziałów spólnikom spółki przejmowanej spółka przejmująca może nabyć własne udziały, w wysokości najwyżej jednej dziesiątej części kapitału zakładowego.

ART. 109. Wykreślenie spółki przejętej z rejestru może nastąpić dopiero z chwilą zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej, jeżeli takie podwyższenie ma nastąpić.

Z chwilą wykreślenia spółki przejętej, spółka przejmująca wstępuje w wszystkie prawa i obowiązki spółki przejętej.

Przepisanie praw hipotecznych spółki przejętej na spółkę przejmującą odbywa się na jednostronny wniosek zarządu spółki przejmującej.

ART. 110. Zarząd spółki przejmującej powinien w terminie przez się obranym zgłosić trzykrotnie zamiar złączenia majątków spółek połączonych w pismach, przeznaczonych do ogłoszeń łączących się spółek.

ART. 111. Majątek każdej z połączonych spółek powinien być zarządzany przez spółkę przejmującą oddzielnie aż do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli, których wierzytelności powstały przed połączeniem, a którzy zażądali na piśmie zapłaty przed upływem sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia o zamiarze połączenia majątków.

Za prowadzenie oddzielnego zarządu członkowie władz spółki przejmującej odpowiadają osobiście i solidarnie.

ART. 112. W okresie odrębnego zarządzania majątkami spółek wierzycielom każdej spółki służy pierwszeństwo do zaspokojenia z majątku swej pierwotnej dłużniczki przed wierzycielami drugiej spółki.

ART. 113. W przypadku łączenia się spółek przez zawiązanie nowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spólnicy łączących się spółek zawrą umowę nowej spółki.

Wpis do rejestru handlowego nowej spółki będzie dokonany jednocześnie z wykreśleniem spółek przejętych, na podstawie aktów organizacyjnych spółki przejmującej oraz uchwał spółek przejętych.

DZIAŁ IX.

PRZEKSZTAŁCENIE SPÓŁEK.

ART. 114. Przekształcenie spółki akcyjnej na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością nie powoduje żadnych zmian w jej stosunku do osób trzecich.

ART. 115. Jeżeli statut spółki nie wymaga do zmiany statutu warunków surowszych, uchwała o przekształceniu wymaga obecności akcjonarjuszów, przedstawiających przynajmniej połowę kapitału zakładowego, i musi być powzięta większością 2/3 oddanych głosów.

Uchwała powinna określić wartość akcyj na podstawie osobnego bilansu, sporządzonego w trybie przepisanym dla sporządzania bilansów rocznych, oraz zawierać projekt umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością; projekt ten jednak może nie określać wysokości kapitału zakładowego oraz wysokości udziałów.

Uchwała zyskuje moc prawną dopiero przez wpis do rejestru handlowego.

ART. 116. Przed zgłoszeniem do rejestru powinny być spełnione następujące warunki:

1) akcjonarjuszów spółki akcyjnej należy wezwać w sposób, obowiązujący w danej spółce co do zwoływania walnych zgromadzeń, aby oświadczyli, czy chcą przystąpić do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałami, odpowiadającemi wartości ich akcyj;

2) akcjonarjusze, przystępujący do przekształconej spółki, obejmują udziały równe wartości ich akcyj; jeżeli wartość akcyj, zgłoszonych przez akcjonarjusza, jest niższa od pięciuset złotych, przystąpienie jest bezskuteczne, chyba że akcjonarjusz dopłaci brakującą kwotę, albo połączy się z innymi akcjonarjuszami celem wspólnego objęcia udziału;

3) zgłoszenia akcjonarjuszów o przystąpieniu muszą objąć co najmniej 2/3 nominalnego kapitału akcyjnego;

4) kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być niższy od kapitału akcyjnego spółki akcyjnej;

5) jeżeli kapitał akcyjny nie został w całości objęty zgłoszeniami przystąpienia do przekształconej spółki, wówczas kapitał zakładowy musi być do pełnej wysokości uzupełniony nowemi udziałmi; udziały te powinny być opłacone w całości gotówką.

ART. 117. Akcjonarjusze, którzy nie przystąpili do przekształconej spółki lub przystąpili do niej tylko z częścią posiadanych akcyj, mogą po zarejestrowaniu przekształcenia żądać wypłaty kwot, jakie odpowiadają wartości akcyj, obliczonych na podstawie bilansu w myśl art. 115.

ART. 118. Z chwilą wpisu przekształcenia do rejestru handlowego spółka akcyjna staje się spółką z ograniczoną odpowiedzialnością.

O przekształceniu należy w ciągu dwu tygodni zawiadomić Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

ART. 119. Przepisy art. 114—118 i art. 153 stosuje się odpowiednio przy przekształceniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na spółkę akcyjną.

Do majątku przekształconej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i do akcyj, wydawanych spólnikom tej spółki, stosuje się przepisy prawa o spółkach akcyjnych, dotyczące wkładów nie pieniężnych i akcyj, wydawanych wzamian za te wkłady.

DZIAŁ X.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA I KARNA.

ART. 120. Jeżeli członkowie zarządu podali rozmyślnie lub przez niedbalstwo fałszywe dane w oświadczeniu, o którem mowa w art. 146 ust. 1 punkt 2 lub w art. 149 ust. 1 punkt 3, wówczas odpowiadają wobec wierzycieli spółki solidarnie ze spółką przez lat pięć od dnia zarejestrowania spółki lub zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego.

ART. 121. Kto, biorąc udział w tworzeniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, przez niedopełnienie przepisów prawa rozmyślnie lub przez niedbalstwo wyrządzi spółce szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Art. 122. Członek władz spółki oraz likwidator odpowiada wobec spółki za szkodę wyrządzoną przez działalność sprzeczną z prawem lub postanowieniami umowy spółki.

Członek władz spółki oraz likwidator obowiązany jest przy prowadzeniu spraw spółki do dołożenia staranności sumiennego kupca i odpowiada wobec spółki za szkodę, spowodowaną brakiem takiej staranności.

ART. 123. Jeżeli szkodę, o której mowa w art. 121 i 122, wyrządziło kilka osób wspólnie, odpowiadają za szkodę solidarnie.

ART. 124. Jeżeli spółka nie wytoczy powództwa o odszkodowanie w ciągu roku od ujawnienia czynu, wyrządzającego szkodę, wówczas każdy spólnik może wnieść pozew o wypłatę odszkodowania spółce.

Na żądanie pozwanego sąd może nakazać spólnikowi wnoszącemu pozew złożenie kaucji na zabezpieczenie grożącej pozwanemu szkody. Wysokość i rodzaj kaucji oznaczy sąd według swego uznania. W razie niezłożenia kaucji w wyznaczonym przez sąd terminie pozew będzie odrzucony.

Na kaucji służy pozwanemu pierwszeństwo przed wszystkimi wierzycielami powoda.

Jeżeli powództwo okaże się nieuzasadnione, a powód, wnosząc je, działa w złym zamiarze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa, obowiązany będzie naprawić szkodę, wyrządzoną pozwanemu.

ART. 125. W przypadku, gdy powództwo o odszkodowanie wytacza spólnik na zasadzie artykułu poprzedzającego, oraz w przypadku upadłości spółki osoby obowiązane do naprawienia szkody nie mogą powoływać się na uchwałę spólników, udzielającą im pokwitowania, ani też na dokonane przez spółkę zrzeczenie się roszczeń o odszkodowanie.

ART. 126. Wierzytelności z tytułu naprawienia szkody przedawniają się z upływem lat trzech.

Termin ten liczy się od dnia, w którym spółka dowiedziała się o szkodzie i o osobie, obowiązanej do odszkodowania.

W każdym razie wierzytelność przedawnia się z upływem lat dwudziestu od dnia spełnienia czynu, wyrządzającego szkodę.

Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, wierzytelność ulega dwudziestoletniemu przedawnieniu, licząc od dnia popełnienia przestępstwa.

ART. 127. Powództwo o odszkodowanie przeciwko członkom władz spółki oraz likwidatorom wytoczyć należy przed sąd miejsca siedziby spółki.

ART. 128. Jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, zarządcy spółki odpowiadają osobiście i solidarnie za jej zobowiązania.

Zarządca może się uwolnić od powyższej odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie

zgłoszono upadłość lub wszczęto postępowanie zapobiegające upadłości (postępowanie układowe) albo że niezgłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania zapobiegającego upadłości nastąpiło nie z jego winy albo wreszcie, że pomimo niezgłoszenia upadłości oraz niewszczęcia postępowania zapobiegającego upadłości wierzyciel nie poniósł szkody.

Przepisy artykułu niniejszego nie naruszają przepisów, ustanawiających dalej idącą odpowiedzialność zarządców.

ART. 129. Przepisy artykułów poprzedzających nie naruszają praw spólników oraz osób trzecich do dochodzenia szkody, bezpośrednio im wyrządzonej.

ART. 130. Kto, będąc członkiem zarządu spółki lub likwidatorem, wbrew przepisom nie zgłasza upadłości spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, podlega karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do 3.000 złotych albo obu karom łącznie.

ART. 131. Kto przy wykonywaniu obowiązków, wymienionych w prawie niniejszem, ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je władzom spółki, sądowi rejestrowemu lub osobie powołanej do rewizji, podlega, jeżeli za czyn ten nie grozi kara surowsza, karze więzienia do jednego roku lub grzywny do 15.000 złotych albo obu karom łącznie.

ART. 132. Kto, będąc członkiem zarządu lub likwidatorem, poza przypadkami przewidzianemi prawem, dopuszcza do nabycia przez spółkę własnych jej udziałów lub brania ich w zastaw,

podlega karze grzywny do 10.000 złotych.

ART. 133. Kto, będąc członkiem zarządu lub likwidatorem, dopuszcza do wydawania przez spółkę dokumentu na okaziciela lub dokumentów na zlecenie na udziały lub prawa do zysków w spółce,

podlega karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do 3.000 złotych, albo obu karom łącznie.

ART. 134. Sprawy o przestępstwa ,wymienione w art. 130 do 133, należą do właściwości sądów powszechnych.

ART. 135. Kto, będąc członkiem zarządu lub likwidatorem, wbrew obowiązkowi dopuszcza do tego, że zarząd:

1) nie składa sądowi rejestrowemu bilansu,. rachunku zysków i strat, sprawozdania lub listy spólników;

2) nie prowadzi księgi udziałów zgodnie z przepisami art. 21;

3) nie zwołuje zgromadzenia spólników;

4) odmawia wyjaśnień osobie powołanej do rewizji lub nie dopuszcza jej do pełnienia obowiązków;

5) wbrew przepisom prawa niniejszego nie przesyła Ministerstwu Przemysłu i Handlu aktów, dokumentów i sprawozdań,

podlega karze pieniężnej do 3.000 złotych.

Kto, będąc członkiem zarządu lub likwidatorem, dopuszcza do tego, że spółka przez czas dłuższy niż trzy miesiące wbrew prawu lub umowie pozostaje bez władzy nadzorczej w należytym składzie,

podlega tej samej karze.

W obu przypadkach karę wymierza sąd rejestrowy.

W razie spełnienia obowiązku po wymierzeniu kary sąd może orzeczoną karę darować w całości lub w części.

W razie dalszego niespełniania obowiązku, sąd może ponownie karę wymierzyć.

Skazany może wnieść w ciągu dni ośmiu zażalenie na orzeczenie sądu rejestrowego do wyższej instancji.

DZIAŁ XI.

PRZEPISY KOŃCOWE I PRZEJŚCIOWE.

ART. 136. Do umów spółki zawartych, a nie zgłoszonych jeszcze do zarejestrowania przed wejściem w życie prawa niniejszego, stosuje się przepisy tego prawa, z tem zastrzeżeniem, że sześciomiesięczny termin do zgłoszenia, przewidziany w art. 12, liczy się od dnia wejścia w życie prawa niniejszego.

ART. 137. Do spółek, wpisanych do rejestru lub zgłoszonych do zarejestrowania przed wejściem w życie prawa niniejszego, przepisy tego prawa stosowane będą o tyle, o ile artykuły poniższe (art. 138 do 144) nie stanowią inaczej.

ART. 138. Spółki, które zostały wpisane do rejestru lub zgłoszone do zarejestrowania przed wejściem w życie prawa niniejszego na obszarze, na którym obowiązywał dekret o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 201), uważane będą za spółki, w których spólnik może mieć więcej udziałów.

ART. 139. Spółki, które zostały wpisane do rejestru lub zgłoszone do zarejestrowania przed wejściem w życie prawa niniejszego na obszarze, na którym obowiązywała ustawa niemiecka o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 20 kwietnia 1892 r. lub ustawa austrjacka o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 6 marca 1906 r., uważane będą za spółki, w których spólnik może mieć tylko jeden udział.

W spółkach, powstałych pod rządem niemieckiej ustawy z dnia 20 kwietnia 1892 r., spólnik, który nabył dalszy udział w przypadkach, przewidzianych w § 15 ust. 2 oraz § 55 ust. 3 ustawy powyższej, uważany będzie za spólnika, posiadającego jeden tylko udział. Jednakże podział udziału w ten sposób powstałego może być dokonany w myśl zasad poprzednio obowiązujących także po wejściu w życie prawa niniejszego.

ART. 140. Do spółek, wpisanych do rejestru lub zgłoszonych do zarejestrowania przed wejściem w życie prawa niniejszego, będą stosowane obowiązujące przed wejściem w życie tego prawa przepisy, które dotyczą:

1) celu spółki;

2) najmniejszej wysokości kapitału zakładowego i udziałów;

3) firmy spółki;

4) wpłaty udziałów i odpowiedzialności za wpłatę;

5) dopłat;

6) odpowiedzialności osób, działających w imieniu spółki przed jej zarejestrowaniem, tudzież odpowiedzialności spólników i członków władz spółki, wynikłej ze zdarzeń, które nastąpiły przed wejściem w życie prawa niniejszego, jako to: odpowiedzialności za nienależyte oszacowanie aportów, odpowiedzialności zbywcy udziału, odpowiedzialności zarządców za szkody, wyrządzone spółce lub osobom trzecim, odpowiedzialności z tytułu nieprawnie dokonanych wypłat.

ART. 141. Co do spółek, zarejestrowanych przed wejściem w życie prawa niniejszego, termin, przewidziany w ustępie ostatnim art. 11 i w art. 83, liczyć się będzie od dnia wejścia w życie prawa niniejszego.

ART. 142. Na żądanie któregokolwiek spólnika zarząd spółki obowiązany jest przeredagować umowę spółki w taki sposób, aby brzmienie jej co do przedmiotów, co do których obowiązuje prawo niniejsze, uzgodnione zostało z przepisami tego prawa. Redakcja ta powinna być podana do wiadomości spólników na najbliższem zgromadzeniu, a następnie zgłoszona do rejestru handlowego. Ewentualne spory rozstrzyga sąd rejestrowy.

Jeżeli chodzi o dane, ulegające wpisaniu do rejestru handlowego, sąd rejestrowy może zażądać od spółki przedstawienia nowej redakcji pod zagrożeniem karami porządkowemi.

Ustalenie redakcji umowy spółki nie wymaga formy aktu notarjalnego.

ART. 143. Spółki, których kapitał zakładowy — po przerachowaniu w myśl postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 czerwca 1924 r. o bilansowaniu w złotych kapitałów własnych przedsiębiorstw, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 542) i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o przerachowaniu bilansów przedsiębiorstw publicznych i prywatnych (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 352) — nie dosięga w chwili wejścia w życie prawa niniejszego najniższej wysokości, dopuszczalnej w myśl przepisów obowiązujących dotychczas w miejscu siedziby spółki, obowiązane są do nia 1 stycznia 1935 roku podwyższyć kapitał zakładowy co najmniej do najniższej wysokości kapitału, przewidzianej w przepisach obowiązujących w miejscu siedziby spółki przed wejściem w życie prawa niniejszego.

W każdym jednak razie wystarczy podwyższenie kapitału do najniższej wysokości, przewidzianej w prawie niniejszem (art. 2).

Jeżeli spółka nie dokona podwyższenia kapitału w myśl przepisów powyższych ustępów, sąd rejestrowy może orzec rozwiązanie spółki w trybie art. 11.

ART. 144. Przepisu art. 4 nie stosuje się do zagranicznych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, które zostały w Polsce zarejestrowane albo zgłoszone do zarejestrowania przed wejściem w życie prawa niniejszego.

ART. 145. Prócz danych, wskazanych w innych ustawach, zarząd zgłosi do rejestru handlowego w sądzie właściwym według siedziby spółki:

1) zawiązanie spółki;

2) ilość członków zarządu i likwidatorów, ich ustanowienie, odwołanie oraz zmianę sposobu przedstawicielstwa spółki;

3) zmiany umowy spółki, podwyższenie i obniżenie kapitału zakładowego;

4) otwarcie, uchylenie i ukończenie likwidacji;

5) połączenie spółek;

6) przekształcenie spółki akcyjnej na spwółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

Dokumenty, które powinny być dołączone do zgłoszenia, należy złożyć w oryginale lub w uierzytelnionych odpisach.

ART. 146. Do zgłoszenia o zawiązaniu spółki należy dołączyć:

1) umowę spółki;

2) oświadczenie wszystkich członków zarządu, że udziały pieniężne zostały wpłacone i że przejście wkładów niepieniężnych na spółkę z chwilą zarejestrowania jest zapewnione;

3) jeżeli pierwsze władze spółki nie zostały już ustanowione w umowie spółki — dowód ich ustanowienia w trybie, przewidzianym przez prawo niniejsze lub przez umowę spółki, z wyszczególnieniem ich składu osobowego;

4) co do spółek zagranicznych — zezwolenie Ministra Przemysłu i Handlu.

Jednocześnie ze zgłoszeniem należy złożyć podpisany przez zarząd spis spólników z podaniem imienia, nazwiska (firmy) i adresu (siedziby) oraz ilości i wysokości udziałów, posiadanych przez każdego z nich.

ART. 147. Do zgłoszenia, dotyczącego sposobu przedstawicielstwa spółki, (art. 145 ust. 1 punkt 2), należy dołączyć dokumenty, stwierdzające dane zgłaszane. Członkowie zarządu powinni podać do rejestru handlowego uwierzytelnione podpisy.

ART. 148. Do zgłoszenia zmian umowy spółki należy dołączyć uchwałę o zmianie umowy.

ART. 149. Do zgłoszenia ^ podwyższeniu kapitału spółki należy dołączyć:

1) uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego;

2) oświadczenia o objęciu podwyższonego kapitału zakładowego;

3) oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wpłaty na podwyższony kapitał zostały dokonane i że przejście wkładów niepieniężnych na spółkę z chwilą zarejestrowania zmiany jest zapewnione.

Jednocześnie ze zgłoszeniem należy złożyć podpisany przez zarząd spis spólników z podaniem imienia, nazwiska (firmy) i adresu (siedziby), oraz ilości i wysokości udziałów, posiadanych przez każdego z nich.

ART. 150. Do zgłoszenia o obniżeniu kapitału zakładowego należy dołączyć:

1) uchwałę o obniżeniu kapitału zakładowego;

2) dowody należytego wezwania wierzycieli;

3) oświadczenie wszystkich członków zarządu, stwierdzające, że wierzyciele, którzy zgłosili sprzeciw w określonym w art. 88 prawa niniejszego trzymiesięcznym terminie, zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni.

Przepisów punktów 2 i 3 nie stosuje się w przypadku, przewidzianym w art. 88 ust. 2. W tym przypadku należy jednocześnie zgłosić dokonane podwyższenie kapitału zakładowego.

ART. 151. Do zgłoszenia otwarcia likwidacji, jej uchylenia lub ukończenia należy dołączyć dokument, stwierdzający zgłaszane dane.

ART. 152. Do zgłoszenia o połączeniu się należy dołączyć uchwały o połączeniu się spółek, przyczem zgłoszenie powinno być skierowane do rejestru handlowego każdej z łączących się spółek.

ART. 153. Przy zgłoszeniu przekształcenia spółki akcyjnej na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością należy wykazać spełnienie warunków, określonych w art. 116, tudzież ogólnych warunków, przepisanych prawem niniejszem dla wpisu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgłoszenia dokonają zarządy obu spółek.

Jednocześnie z wpisem uchwały o przekształceniu należy wykreślić z rejestru handlowego dawną spółkę akcyjną.

ART. 154. Dane, które prawo niniejsze nakazuje zgłosić do rejestru handlowego, oraz wszelkie ich zmiany ulegają wpisaniu do rejestru i ogłoszeniu według ich treści, jeżeli przepisy prawa niniejszego nie przewidują jedynie złożenia pewnych dokumentów sądowi rejestrowemu.

Przy zawiązaniu spółki ulegają wpisaniu do rejestru i ogłoszeniu: firma, siedziba, przedmiot przedsiębiorstwa, wysokość kapitału zakładowego, postanowienia określające, czy spólnik może mieć jeden tylko czy kilka udziałów, sposób przedstawicielstwa spółki, osoby zarządców oraz ich adresy.

Ponadto podlegają wpisaniu do rejestru i ogłoszeniu:

1) jeżeli przy zawiązaniu spółki spólnicy wnoszą wkłady niepieniężne, — przedmiot wkładów, ilość i wysokość udziałów, przyznanych wzamian za te wkłady, oraz osoby spólników, którzy wnoszą te wkłady;

2) czas trwania spółki, jeżeli w myśl umowy jest ograniczony;

3) jeżeli umowa wskazuje pismo, przeznaczone do ogłoszeń spółki, — oznaczenie tego pisma.

Zmiany umowy spółki ulegają wpisaniu i ogłoszeniu tylko co do danych, wskazanych w ustępach 2 i 3 artykułu niniejszego.

Minister Sprawiedliwości wyda w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w drodze rozporządzenia szczegółowe przepisy co do rejestracji spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, w szczególności co do rejestracji udziałów.

ART. 155. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego tracą moc dotychczasowe przepisy, dotyczące przedmiotów unormowanych w prawie niniejszem.

W szczególności tracą moc:

1) ustawa z dnia 6 marca 1906 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. u. p. austr. Nr. 58),

2) dekret o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 201), w brzmieniu ustalonem ustawą z dnia 13 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 1019);

3) ustawa o spółkach z ograniczoną odpowiedziałalnością z dnia 20 kwietnia 1892 r. (Dz. U. Rzeszy, str. 477—499) w brzmieniu ustalonem w Dz. U. Rzeszy z 1898 r., str. 846—867.

ART. 156. Wykonanie prawa niniejszego porucza się Ministrom Sprawiedliwości oraz Przemysłu i Handlu.

ART. 157. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*
Minister Spraw Zagranicznych: *Beck*
Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*
Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*
Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *Nakoniecznikow-Klukowski*
Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki*
Minister Komunikacji: *M. Butkiewicz*
Minister Opieki Społecznej: *Hubicki*
Minister Poczt i Telegrafów: *Kaliński*

SPIS RZECZY

do Prawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością

Tadeusz Wojciechowski

Prawo o spółkach z ogran. odpow.

(szkic porównawczy).

W Nr. 82 Dziennika Ustaw z dnia 28 października 1933 roku, pod poz. 602, ogłoszone zostało Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 roku Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 roku.

Ogłoszone Prawo ze względu na swój charakter, tudzież z uwagi na to, iż na terenie naszego Państwa obowiązują dotychczas trzy różnorodne przepisy prawne o tego rodzaju spółkach, wymaga szczególnego omówienia.

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością znane były na terenie b. zaborów: austrjackiego i niemieckiego, natomiast na terenie b. zaboru rosyjskiego wprowadzone zostały dopiero w Odrodzonej Naszej Ojczyźnie Dekretem z dnia 8 lutego 1919 roku (Dz. Ust. Nr. 15, poz. 201), znowelizowanym ustawą z dnia 13 listopada 1923 roku (Dz. Ust. Nr. 126, poz. 1019). Omawiany Dekret był prawem przejściowem i dlatego też nie zawierał wielu potrzebnych przepisów. Na potwierdzenie tego można przytoczyć choćby taki fakt, iż cały dekret składał się z 20 artykułów oraz dwóch artykułów przepisów przechodnich, w których właśnie nadmieniono, że dekret ten wprowadza się dla obszaru b. zaboru rosyjskiego do czasu ustawodawczego uregulowania spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Tak austrjacka ustawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 6 marca 1906 roku, zawierająca 127 paragrafów, jak i niemiecka ustawa o spółkach z ograniczoną poręką z dnia 20 kwietnia 1892 roku, zawierająca 84 paragrafy w wielu szczegółach zgodne są z ogłoszonem polskiem Prawem o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, w wielu zaś różnią się.

Polskie Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością składa się z 157 artykułów i dzieli się na 9 działów, z których dział 3 dzieli się na 3 rozdziały.

Art. 1 omawianego Prawa postanawia, iż spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mogą być zawiązywane w celach gospodarczych, przyczem spółka taka jest osobą prawną i spółką handlową, a spólnicy takiej spółki nie odpowiadają za zobowiązania spółki osobiście.

Art. 2. postanawia minimum kapitału zakładowego na 10.000 złotych, a minimum wysokości udziału na 500 złotych. Jest to znaczne podwyższenie w stosunku do b. zaboru rosyjskiego, gdzie minimum kapitału wynosiło 2.000 złotych a udziału 20 złotych (art. 5 Dekretu), oraz stosunkowe zmniejszenie dla b. zaboru austrjackiego i b. zaboru niemieckiego; na terenie tego ostatniego minimum kapitału wynosiło 20.000 złotych, a minimum wkładki 500 złotych (§ 5 ustawy niemieckiej).

Dalej tenże art. 2 przewiduje, iż kapitał zakładowy może się dzielić na udziały o równej lub nierównej wysokości, przyczem o ile każdy z spólników ma 1 udział, to udziały mogą być nierówne, natomiast o ile którykolwiek z spólników ma większą ilość udziałów, wówczas wszystkie udziały muszą być równe i niepodzielne.

Jest to w porównaniu z dotychczasowemi przepisami Prawa bardzo ważną zmianą, na którą należy zwrócić szczególną uwagę, gdyż według art. 5 Polskiego Dekretu udziały musiały być równe, przyczem ilość udziałów poszczególnego spólnika nie była ograniczona, według § 6 austrjackiej ustawy wkładki zakładowe były różnej wielkości, jednakże każdy z spólników mógł posiadać tylko jedną wkładkę; taki sam przepis zawierała w § 5 niemiecka ustawa.

Polskie Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością nie krępuje swobody spólników w ustalaniu ilości udziałów, wymaga jedynie w wypadku nierównej liczby udziałów, posiadanych przez poszczególnych spolników, aby wszystkie udziały w kapitale były równe.

Art. 3 omawianego Prawa wymaga do powstania spółki co następuje: zawarcia aktu notarjalnego, wniesienia całego kapitału, ustanowienia władz spółki i wpisu do rejestru handlowego, przyczem wyraźnie zaznacza, iż pełnomocnictwo do zawarcia umowy spółki może być stwierdzone dokumentem prywatnym, uwierzytelnionym przez notarjusza. Omawiany art. 3 za-

wiera pewnego rodzaju obostrzenie, gdyż wymaga wniesienia całego kapitału, natomiast art. 4 Polskiego Dekretu zezwalał na wniesienie dla osiągnięcia wpisu w rejestrze przynajmniej 25% każdego wkładu na udział, § 3 austrjackiej ustawy wymagał jedynie dla osiągnięcia wpisu w rejestrze zawarcia kontraktu spółki i ustanowienia zawiadowców (przełożeństwa) i wreszcie § 7 ustawy niemieckiej dla osiągnięcia wpisu w rejestrze wymagał wpłacenia na każdą wkładkę zakładową 1/4, najmniej jednak 250 złotych. Co się tyczy wymogów zawarcia aktu notarjalnego i ustanowienia władz spółki, to pokrywa się całkowicie z przepisami powyższych ustaw porównawczych.

Art. 4 omawia o dopuszczeniu zagranicznych spółek do działalności na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 5. przepisuje co winna określać umowa spółki.

W art. 6 postanowiono, iż firma spółki winna zawierać wyrazy „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“, przyczem wyraz spółka nie może być skrócony. Przepis powyższy jest pewnego rodzaju uproszczeniem i udogodnieniem dla sfer kupieckich, gdyż wymaga jedynie pełnego wyrazu spółka, pozostałe zaś wyrazy mogą być w skróceniu: dotychczasowe przepisy sprawę tę traktowały zbyt rygorystycznie, gdyż art. 26 Polskiego Dekretu o rejestrze handlowym wymagał zamieszczenia wyrazów „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“ bez skrócenia, § 4 ustawy niemieckiej wymagał bezwarunkowo dodatku „z ograniczoną poręką“, natomiast § 5 austrjackiej ustawy zezwalał na takie same skróty jak omawiane Prawo.

Art. 7 omawia wypadki pokrycia przez spólnika jego udziału wkładami niepieniężnemi.

Art. 8 omawia szczególne korzyści lub obowiązki spólników.

Art. 9 przewiduje nowy, nieznany dotychczas przepis, nakładający na zarząd spółki obowiązek złożenia Ministerstwu Przemysłu i Handlu w przeciągu dwóch tygodni od zarejestrowania spółki poświadczonego przez siebie odpisu umowy spółki i wskazania sądu, w którym spółkę zarejestrowano, z podaniem daty i liczby rejestracji.

Art. 10 postanawia, iż spółka nabywa osobowość prawną przez zarejestrowanie.

Art. 11 omawia, w jaki sposób mają być usunięte braki w umowie spółki, stwierdzone przy zarejestrowaniu. Według art. 12 umowa spółki nie zgłoszona do zarejestrowania w ciągu sześciu miesięcy od daty zawarcia, traci moc obowiązującą. Jest to przepis nowy, nieznany w dotychczasowem ustawodastwie. Wreszcie art. 13 przewiduje zamieszczanie ogłoszeń spółki w Monitorze Polskim.

Na tem kończy się dział I omawianego Prawa pod tyt. „Powstanie spółki“.

Następny dział II: omawia w art. 14 do 33 włącznie prawa i obowiązki spólników.

Na szczególne zaznaczenie zasługują następujące przepisy: w art. 16 zezwalające na zbycie części udziału, o ile w umowie spółki postanowiono, iż każdy spólnik może mieć jeden tylko udział, przyczem powstałe wskutek częściowego zbycia udziały nie mogą być niższe od 500 złotych; w art. 18 możność ograniczenia w umowie spółki spadkobierców, w art. 19 możność egzekwowania z udziału, przyczem, o ile w umowie spółki zbycie udziału jest uzależnione od zezwolenia spółki lub w inny sposób ograniczone, spółka ma prawo przedstawić osobę, która nabędzie egzekwowany udział za cenę, określoną przez sąd rejestrowy; w art. 21 obowiązek prowadzenia księgi udziałów; w art. 31 zakaz pobierania przez spólników odsetek od udziałów.

Dział III dzieli się na 3 rozdziały i omawia szczegółowo władze spółki.

Rozdział I. w art. 34 do 42 włącznie omawia zarząd, przyczem na zaznaczenie zasługują następujące przepisy: w art. 34 postanowiono, iż zarząd składa się z jednego lub kilku członków z pośród spólników lub z poza ich grona. Omawiane Polskie Prawo używa terminologji członek zarządu, natomiast dotychczasowe ustawy używały innego określenia. I tak: w art. 10 Polskiego Dekretu przyjęto nazwę „zarządcy spółki“, w § 6 niemieckiej ustawy przyjęto nazwę „kierownicy“ i w § 15 austrjackiej ustawy przyjęto nazwę „zawiadowcy“; w art. 36 omówiono szczegółowo sposób podpisywania w imieniu spółki. Szczególnie należy podkreślić przepis art. 38, głoszący, iż wszelkie ograniczenia zarządu w przedstawicielstwie spółki, które nie są ustanowione w Prawie o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, nie mają mocy wobec osób trzecich, natomiast wobec spółki członkowie zarządu podlegają ograniczeniom, ustanowionym w umowie spółki oraz w uchwałach spólników. Art. 39 omawia szczegółowo zakres czynności członków zarządu. W art. 41 zamieszczono zakaz zajmowania się przez członków zarządu, bez zezwolenia spółki interesami konkurencyjnemi lub uczestniczenia we władzach konkurencyjnych przedsiębiorstw.

Rozdział II w art. 43 do 54 włącznie omawia nadzór, przyczem art. 43 przewiduje ustanowienie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej albo obu tych władz, nadto w spółkach z kapitałem ponad 250.000 złotych i przy udziale więcej niż 50 spólników, rada nadzorcza lub komisja rewizyjna musi być ustanowiona.

Szczególnym przepisem jest przepis art. 51, który przewiduje, iż na żądanie spólników, reprezentujących przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału, sąd rejestrowy może wyznaczyć biegłych rewidentów, delegowanych przez izby przemysłowo-handlowe.

Wreszcie w art. 54 postanowiono, iż koszt rewizji ponoszą żądający z prawem otrzymania od spółki zwrotu, o ile rewizja wykaże nadużycia, lub pogwałcenie prawa albo umowy spółki.

Rozdział III w art. 55 do 73 włącznie omawia zgromadzenie spólników, przyczem według punktu 5 i 6 art. 56 do kompetencji zgromadzenia spólników należy zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa oraz nabycie lub zbycie nieruchomości, o ile umowa spółki nie stanowi inaczej.

Należy zwrócić szczególną uwagę na przepis art. 57, który postanawia, iż umowy o nabycie dla spółki nieruchomości lub urządzeń za cenę, przewyższającą jedną piątą kapitału, nie niższą jednak od 5.000 złotych, zawarte przed upływem 2 lat od zarejestrowania spółki, wymagają uchwały spólników, chyba, że umowa ta była przewidziana w umowie spółki.

Np. kapitał zakładowy wynosi 25.000 złotych, cena nabycia wynosi 6.000 złotych, umowa taka przed upływem dwóch lat od zarejestrowania spółki wymaga uchwały spólników, choćby w samej umowie postanowione było, iż zarząd spółki ma prawo nabywać dla spółki nieruchomości.

Art. 62 przewiduje tryb zwoływania zgromadzeń spólników. Art. 64 głosi, iż zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych udziałów, chyba, że umowa spółki postanawia inaczej. Art. 65 stanowi, iż uchwały zapadają większością głosów, o ile umowa lub prawo nie zawierają innych postanowień, przyczem art. 66 przewiduje te wypadki gdzie wymagana jest uprzywilejowana większość.

Art. 67 postanawia, iż na każde pełne 100 złotych udziału przypada 1 głos, w przeciwieństwie do art. 17 Polskiego Dekretu, stanowiącego, iż każdy udział daje prawo do jednego głosu, natomiast z upodobnieniem do § 39 austrjackiej ustawy i § 47 niemieckiej ustawy, w których powiedziano, iż: w pierwszej każde 100 koron, a w drugiej każde 100 złotych — udziału — daje jeden głos.

Art. 68 przewiduje możność zastępowania się spólników na zgromadzeniach przez dowolnie obranych pełnomocników, którzy winni być bezwarunkowo upoważnieni na piśmie. Dalsze artykuły omawiają sposób protokółowania i uchwał.

Dział IV w art. 74 do 82 włącznie omawia szczegółowo rachunkowość spółki, przyczem w art. 77 postanowiono, iż w ciągu 2 tygodni po zatwierdzeniu przez zgromadzenie zarząd winien złożyć sądowi rejestrowemu oraz Ministerstwu Przemysłu i Handlu bilans, rachunek zysków i strat, sprawozdania oraz odpis uchwały zgromadzenia, nadto przy kapitale powyżej 250.000 złotych zarząd winien ogłosić w tym samym terminie bilans oraz rachunek zysków i strat w pismach przeznaczonych do ogłoszeń spółki. Art. 78 do 82 omawia szczegółowo zasady bilansowania.

Dział V. w art. 83 — do 88 omawia zmiany umowy spółki oraz podwyższenie i obniżenie kapitału zakładowego. W art. 83 postanowiono, iż każda zmiana umowy wymaga uchwały spólników, przyczem uchwała ta winna być zaprotokółowana przez notarjusza, i przed zarejestrowaniem nie ma skutków prawnych. Dalsze artykuły omawiają podwyższenie lub obniżenie kapitału, przyczem zaznaczyć, należy,, iż podwyższenie lub obniżenie następuje tylko przez zmianę umowy spółki. Uchwalone obniżenie kapitału wymaga trzykrotnego ogłoszenia w pismach przeznaczonych do ogłoszeń spółki, z wezwaniem wierzycieli spółki do zgłoszenia swych sprzeciwów w ciągu trzech miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia. Podkreślić należy, iż ogłoszenia muszą być uczynione w odstępach czasu dłuższych ponad dwa tygodnie do miesiąca, oraz że wierzyciele, którzy sprzeciwu nie zgłosili, uważani są za zgadzających się na obniżenie kapitału.

Dział VI. w art. 89 do 103 omawia rozwiązanie i likwidację spółki przyczem w art. 93 postanowiono, że o ile umowa lub uchwała nie stanowi inaczej likwidację przeprowadza zarząd spółki. Przepis ten odpowiada przepisom § 66 ustawy niemieckiej i § 89 ustawy austrjackiej. Według art. 96 likwidatorowie muszą po upływie każdego roku składać sprawozdanie i bilans za okres ubiegły. Art. 97 postanawia między innemi, iż likwidatorowie mogą zawierać nowe interesy tylko w tym przypadku gdy to okaże się potrzebnem dla dokończenia dawnych interesów, oraz że nieruchomości winny być zbywane przez publiczną licytację, a tylko z wolnej ręki wówczas, gdy taka jest uchwała spólników. Według art. 101 po ukończeniu likwidacji i zatwierdzeniu przez zgromadzenie, likwidatorowie winni ogłosić sprawozdanie likwidacyjne i złożyć je sądowi rejestrowemu z wnioskiem o wykreślenie spółki z rejestru. Księgi, akty i dokumenty spółki zlikwidowanej należy przechowywać przez lat 10. Według art. 103 o rozwiązaniu spółki likwidatorowie lub zarządca masy upadłościowej winni zawiadomić Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Dział VII. w art. 104 do 106 omawia wyłączenie spólnika, przyczem według art. 104 spólnicy żądający wyłączenia muszą reprezentować więcej niż połowę kapitału zakładowego.

Dział VIII. w art. 107 do 113 omawia przepisy o łączeniu się (fuzji) spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Jest to przepis nowy i w dotychczasowych ustawach o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością nieznany. Według art. 107 połączenie spółek może być dokonane albo przez przeniesienie całego majątku jednej spółki na drugą wzamian za udziały spółki przejmującej przy jednoczesnem powiększeniu kapitału zakładowego, albo przez zawiązanie nowej spółki, na którą przechodzi majątek łączących się spółek za udziały nowej spółki. Należy podkreślić, iż według art. 111 majątek każdej z połączonych spółek winien być zarządzany przez spółkę przejmującą aż do czasu zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli, którzy zażądali zapłaty przed upływem 6 miesięcy od ostatniego ogłoszenia o zamiarze połączenia.

Dział IX. w art. 114 do 119 omawia przekształcenie spółek: spółki akcyjnej na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na spółkę akcyjną. Z dotychczasowych ustawodawst jedynie ustawa austrjacka w § § 97 do 101 przewidywała przemianę spółki akcyjnej na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Z przepisów Polskiego Prawa, należy podkreślić przepis punktu 4 art. 116, który postanawia, iż kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być niższy od kapitału akcyjnego spółki akcyjnej przy przekształceniu tej ostatniej na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, natomiast przepis art. 119 który głosi, iż przepisy art. 114 do 118 i art. 153 stosuje się odpowiednio przy przekształceniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na spółkę akcyjną: należy dodać, iż jednak w wypadku przekształcenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnścią na spółkę akcyjną nie może mieć zastosowania co do wysokości kapitału punkt 4 art. 116 omawianego Prawa, a chyba należy stosować art. 5 Prawa o spółkach akcyjnych.

Dział X w art. 120 do 135 omawia szczegółowo odpowiedzialność cywilną i karną założycieli spółki, członków zarządu i likwidatorów.

Wreszcie z kolei przechodzę do krótkiego omówienia ostatniego działu XI, zawierającego w art. 146 do 157 przepisy końcowe i przejściowe; z których należy podkreślić, iż według art. 137, 138, 139 i 140 spółki istniejące i zarejestrowane przed wejściem w życie omawianego Prawa podlegają rządowi dotychczas obowiązujących ustaw w przedmiocie: celu spółki, minimum kapitału i udziału, firmy spółki, wpłaty udziałów i odpowiedzialności, dopłat i odpowiedzialności osób, działających w imieniu spółki, przyczem spółki pod rządem Polskiego Dekretu uważane będą za spółki, w których spólnik ma więcej udziałów, zaś spółki pod rządem ustaw austrjackiej i niemieckiej uważane będą za spółki, w których spólnik ma jeden tylko udział. Według art. 143 spółki, które swój kapitał zakładowy przerachowały w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej: z dnia 25 czerwca 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 55, poz. 542) i z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. Ust. Nr. 38, poz. 352) i tak przerachowany kapitał nie dosięga w chwili wejścia w życie omawianego Prawa najniższej wysokości według dotychczasowych przepisów, muszą do dnia 1 stycznia 1935 roku podwyższyć kapitał do tej najniższej wysokości, przyczem jednak wystarczy najniższa wysokość, przewidywana w omawianym Prawie, to jest 10.000 złotych.

Według art. 155 i 157 z dniem 1 stycznia 1934 roku tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, a przedewszystkiem powołane na wstępie ustawy.

*

* *

W miarę czasu i możności dałem w wyżej zamieszczonych dwóch szkicach porównawczych krótką charakterystykę dwóch świeżo ogłoszonych praw: prawa o notarjacie i prawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. Jako uzupełnienie całości opracowuję do obu tych praw skorowidze: alfabetyczny i artykułowy, które zamieszczę w następnym numerze 28 Nota-Teki na dzień 1 grudnia r. b.

Całość stanowić będzie do pewnego stopnia compendium dla pracowników notarjatu, uzupełniane w miarę możności i potrzeby tak przezemnie, jak i innych Kolegów, współpracujących z naszem pismem.

Pragnąc szczerze, aby praca nasza i wysiłki pod rządem nowego Prawa o notarjacie, wydały należyte owoce i uwieńczone zostały zwycięstwem naszego hasła, iż współpraca nasza w notarjacie jest nietylko pożądana, ale i potrzebna, skutkiem czego byłoby pozostawienie nas na stanowiskach dożywotnio, a nie do odwołania, z drugiej zaś strony chcąc dać niezbity dowód, iż istnienie organizacji naszej, skupiającej w swem łonie pracowników wyszkolonych, sumiennych i pożytecznych, jak również potrzebne i dla przyszłego ustroju notarjatu, zapoczątkowałem wprowadzenie w życie nawoływań i uchwał, zapadłych na Zjeździe w Łodzi, i dałem pierwszą swą cegiełkę pod budowę nowego gmachu pracy notarjalnej.

Zwracam się z gorącym apelem do wszystkich Kolegów, aby nie zwlekając, zaczęli nadsyłać swoje uwagi do omówionych wyżej praw, które niebawem zaczną obowiązywać i w prowadzeniu w życie których my będziemy współdziałać.

Zrealizujemy w ten sposób prędko jeden z punktów naszego programu „Uczmy się" a to znakomicie nam ułatwi pracę od Nowego Roku.

Na zakończenie chcę dodać, iż w myśl życzeń wielu Kolegów tak miejscowych, jak i z prowincji, postaram się dać w następnym numerze wzory niektórych czynności, według przepisów nowego prawa, a przedewszystkiem wzór spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Narazie dałem co mogłem, — niech me dobre chęci starczą za uczynek.

Warszawa, dn. 7 listopada 1933 r.

Tadeusz Wojciechowski.

W sprawie projektu ordynacji podatkowej.

Rzadko zabieramy głos na łamach „Nota-Teki“ w ogólnych sprawach podatkowych, nie może jednak zbraknąć i nas, jako poważnych co do kwot płatników podatku dochodowego w zgodnym chórze dezaprobaty projektu jednolitej ordynacji podatkowej, rozesłanego przez Ministerstwo Skarbu przed niedawnym czasem organizacjom gospodarczym. Sam projekt w zasadzie najzupełniej słuszny i celowy, zcalający rozrzucone po różnych ustawach podatkowych normy postępowania wymiarowego najważniejszych w kraju podatków bezpośrednich, a więc mający na celu stworzenie procedury podatkowej wobec oparcia go w znacznej mierze na odrzuconym swego czasu takimże projekcie z roku 1930 nie mógł, jak to było do przewidzenia, spotkać się z niczyjem uznaniem, przedewszystkiem choćby ze względu na całkowite prawie odsunięcie czynnika obywatelskiego od czynności wymiarowych, a następnie co gorsza, zwolnienie władzy od motywowania swych orzeczeń i postanowień. Przypomnijmy sobie, iż punktem wyjścia wszelkich ruchów emancypacyjnych na świecie była kwestja podatków i danin. Obywatele, dający część swego majątku na potrzeby Państwa chcą mieć nietylko prawo uchwalania tych czy innych podatków w Izbach ustawodawczych, ale zainteresowani są również w należytym i sprawiedliwym ich wymiarze. Rzecz tedy zrozumiała, że i Polska poszła jedyną możliwą w nowoczesnych warunkach drogą, wskazaną przez ustawodawstwa zachodnio-europejskie, dające wymiar niektórych podatków up. dochodowego w ręce samego obywatela—podatnika. On bowiem deklaruje sumę osiągniętego dochodu, zaś władza skarbowa przy koniecznym udziale obywatelskich Komisyj wymiarowych, gdy uzna, iż zadeklarowany dochód nie odpowiada posiadanym przez nią informacjom czy dowodom najpierw żąda jego sprostowania, a dopiero ewentualnie później ustala przez Komisję wymiarową zakwestjonowany dochód, zachowując jednak zawsze możność osobistej obrony interesów płatnika przed Komisją Odwoławczą. Zważmy jeszcze, iż formalny liberalizm podatkowy polski zapoczątkowany został w zaraniu naszej odrodzonej państwowości, gdy ze względów zrozumiałych obywatel nie był przyzwyczajony do należytego i lojalnego wypełniania swych obowiązków względem Państwa, boć w okresie zaborczym owo Państwo zamiast być najwyższem naszem dobrem, było jako wrogie—synonimem przemocy.

I choć zgadzamy się z Rządem, iż Komisje wymiarowe nie spełniły pokładanych w nich nadziei, to jednak słuszność nakazuje przyznać, iż nie sama zasada jest tu winna, lecz raczej system doboru ludzi.

Uchylenie zaś, jak to proponuje Ministerstwo Skarbu w nowej Ordynacji wszelkiego prawie udziału obywateli w postępowaniu wymiarowem ostać się nie powinno choćby dlatego, że udział społeczeństwa w pracach Państwa czyni je świadomem odpowiedzialności za nie, a następnie zdany świetnie niedawno egzamin wyczucia i zrozumienia potrzeb finansowych państwa przez trzykrotne pokrycie Pożyczki Narodowej przekonał chyba dostatecznie sfery rządzące o patrjotyźmie finansowym Narodu, niema więc chyba teraz powodu wyrażać mu braku zaufania przez dalsze umniejszanie jego naturalnych i przyrodzonych praw.

Uznając przeto udział obywateli w wymiarze podatku dochodowego za bezspornie słuszny, ale rozumiejąc potrzebę ewent. znowelizowania przepisów, dotyczących sposobów powoływania członków Komisyj, jako zainteresowani bezpośrednio obywatele-płatnicy powinniśmy zabrać w tej sprawie głos na równi z innemi organizacjami gospodarczemi, przez istniejące Związki i Izby Notarjalne, jako przedstawicielki Notarjatu, wybitnie zainteresowanego ze względów zasadniczych w ulepszeniu dotychczasowego stanu rzeczy. Winniśmy bowiem, jako prawnicy i prawi obywatele wspomagać Rząd przy ulepszaniu obowiązującego ustawodawstwa przeciwstawiając się lojalnie usiłowaniom jego uwstecznienia. *P.*

DO Sz. PRENUMERATORÓW.

Od niniejszego numeru rozpoczynamy pracę w przedmiocie wprowadzenia w życie i objaśniania tekstów nowych ustaw pod kątem widzenia praktyki notarjalnej.

Praca ta wymaga dużego nakładu czasu i pieniędzy. Pismo nasze musi wychodzić z tego powodu w krótszych, aniżeli dotychczas, odstępach czasu i w zwiększonej objętości.

Wydawnictwo „Nota-Teki“ nie chce zarabiać na swych Czytelnikach, pragnie jedynie mieć możność pokrywania niezbędnych kosztów nakładu, co jest możliwe przy punktualnej wpłacie prenumeraty.

Zaleganie więc w tej chwili z opłatą prenumeraty jest nietylko szkodliwe dla wydawnictwa, ale jest również wykroczeniem przeciwko samemu sobie.

Dlatego też zwracamy się z usilną prośbą, aby nasi Sz. Prenumeratorzy niezwłocznie uregulowali zaległości w prenumeracie, w przeciwnym bowiem razie nie będziemy w stanie wykonać zapowiedzianej roli i spełnić doniosłego zadania.

Zjazd Delegatów Pracowników Notarjatu i Hipoteki.

W dniach 28 i 29 października odbył się w Łodzi, w gmachu Towarzystwa Kredytowego, Zjazd Pracowników Notarjatu i Hipoteki oraz ośrodków niezrzeszonych.

Na Zjazd przybyli liczni delegaci ze wszystkich stron Polski.

Poszczególne Oddziały Związku reprezentowane były, jak następuje:

Warszawa: kol. kol. Anyżewski Zygmunt, Byliński Edward, Chmielewski Stanisław, Łukomski Stanisław, Michałowski Piotr, Piotrowski Aloizy, Pieczyński Józef, Preiss Emil, Rowicki Eugenjusz, Sikorski Andrzej, Taff Romuald, Wojciechowski Tadeusz i Zgórecki Józef.

Łódź: kol. kol. Błaszczyński Stanisław, Kulczyński Mikołaj, Przyborowski Józef, Rekel Aleksander, Skrzyński Franciszek, Stańczykowski Piotr, Woźniakowski Zygmunt, Wysocki Władysław, Wyżnikiewicz Stanisław.

Kielce: kol. kol. Strzębała Józef, Sowiński Franciszek.

Lublin: kol. kol. Kołaczyński Brunon, Nawrot Wacław, Orłowski Jerzy.

Radom: kol. kol. Kraszkowski Wacław, Łazowski Zbigniew i Starosz Kazimierz.

Siedlce: kol. kol. Mikiel Ludwik i Szczygielski Juljan.

Sosnowiec: kol. kol. Hertes Roman, Jędrzejewski Stefan, Meansfeld Wacław, Żernicki Henryk.

Wilno: kol. Krzemiński Władysław.

Ośrodki zaś niezrzeszone reprezentowali:

Poznań: kol. kol. Bielawny Michał, Dorożała Tadeusz, Raczyński Jan, Szambelan Antoni, Szymański Tadeusz, Waloszyk A.

Ostrów Wielkopolski: kol. Niełacny Kazimierz.

Toruń: kol. Jeske Sławomir.

Grudziądz: kol. Hamelski Antoni.

Katowice: kol. Bajtek Józef.

Piotrków Tryb.: kol. Krysiak Władysław.

Widawa: kol. Potocki Franciszek.

Tuszyn: kol. Wieczorek Ignacy.

Zgierz: kol. Misiak Jan.

Kalisz: kol. Madej Władysław.

W ten sposób Zjazd Delegatów reprezentował za wyjątkiem b. dzielnicy Austrjackiej, cały ogół polski pracowników Notarjatu i Hipoteki i był wyrazicielem jego dążeń i myśli.

Zjazd zaszczycili swą obecnością delegaci Zrzeszeń Notarjuszy i Pisarzy Hipotecznych, w osobach pp. notarjuszy: Rossmana i Łady, sfer sądowych, oraz przedstawiciele prasy z redaktorem „Nota-Teki" p. Juljanem K. Malickim z Warszawy na czele. Z ramienia Tow. Kredytowego m. Łodzi obecny był p. dyrektor Lewicki.

Za stołem prasowym zasiadł specjalny stenograf Zjazdu. Nie brakło również fotografa, który dokonał zdjęcia, zamieszczonego na stronicy tytułowej niniejszego numeru.

W pierwszym dniu obrad 28 października o godz. 13 Zjazd Delegatów zagaił Prezes Zarządu Głównego kol. Piotrowski Aloizy, witając przybyłych delegatów, poczem przewodnictwo Zjazdu objął, jednogłośnie wybrany Prezes Komitetu Wydawniczego kol. Wojciechowski Tadeusz, pod którego wprawnym i sprężystym kierunkiem obradowano przez cały czas Zjazdu. — Ponadto do Prezydjum weszli kol. Bielawny Michał jako Wiceprzewodniczący, kol. kol. Nawrot Wacław i Woźniakowski Zygmunt jako Asesorowie i kol. kol. Skrzyński Franciszek i Taff Romuald jako sekretarze.

Następnie dokonano wyboru: 1) Komisji Mandatowej w składzie: kol. Chmielewski Stanisław, Przyborowski Józef, Mikiel Ludwik i Sikorski Andrzej, Przewodniczący Komisji.

b) Komisji Statutowej w składzie: Przewodniczący kol. Pieczyński Józef, Skrzyński Franciszek, Kołaczyński Brunon, Wysocki Władysław, Anyżewski Zygmunt, Taff Romuald, Jędrzejewski Stefan, Szczygielski Juljan, Strzębała Józef, Stańczykowski Piotr, Łazowski Zbigniew i Błaszczyński Stanisław.

c) Komisji Wnioskowej w składzie: Przewodniczący kol. Kulczyński Mikołaj, Michałowski Piotr, Zgórecki Józef, Sowiński Franciszek, Hertes Roman, Nawrot Wacław i Mansfeld Wacław.

Niezwykle intensywna praca Komisji Statutowej i Wnioskowej trwała, nieomal że bez przerwy, do godz. 10 wieczór. Mimo spóźnionej pory, na wniosek Przewodniczącego Zjazdu, kol. Wojciechowskiego, przystąpiono do dalszych obrad, celem zapoznania się z pracami Komisji Statutowej. Przedyskutowano zasady ogólne, na których nowy statut Związku ma być oparty i artykuł za artykułem, w których poczyniono zmiany żądane przez Władze. W toku obrad przybyła na salę Delegacja kolegów naszych z dzielnicy Zachodniej, entuzjastycznie witana przez zebranych. Delegacji tej mimo, że reprezentowała ośrodki formalnie jeszcze niezrzeszone, uchwalono nadać prawo głosu stanowczego we wszystkich sprawach objętych porządkiem dziennym, z wyjątkiem wyborów do Władz Związku.

Na tym zebranie w dniu 28 października zakończono, uchwalając wysłać telegramy hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Pana Marszałka J. Piłsudskiego i Pana Ministra Sprawiedliwości.

Uroczyste otwarcie Zjazdu, poprzedzone nabożeństwem w kościele św. Krzyża, na intencję Zjazdu,

nastąpiło w dniu 29 października o godz. 11-ej w sali Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi.

Po zagajeniu przez Przewodniczącego kol. T. Wojciechowskiego, nastąpiło powitanie Zjazdu przez Prezesa Oddziału Łódzkiego Związku kol. Z. Woźniakowskiego, poczem w kolejności przemawiali: kol. Wojciechowski Tadeusz, podkreślając szczególne znaczenie tego Zjazdu, kol. Bielawny Michał, Dyrektor Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi p. Lewicki, Prezes Zrzeszenia Notarjuszów i Pis. Hip. w Łodzi p. Notarjusz Łada i Przedstawiciel Zarządu Głównego tegoż Zrzeszenia p. Notarjusz Rossman. Ze względu na specjalne znaczenie przemówień w czasie unifikacji Notarjatu Rzeczypospolitej — zamieszczamy je w całości za sprawozdaniem ze Zjazdu. Nie wątpimy, że nie ujdą one uwagi i zainteresowania władz państwowych, do których należy głos decydujący.

Podkreślić musimy skupienie zebranych, podczas przemówień Pana sędziego Łady i p. sędziego Rossmanna, którzy w serdecznych słowach scharakteryzowali zawód pomocnika rejenta i omówili jego specjalne znaczenie. Długotrwałe oklaski, po skończeniu przemówień naszych Czcigodnych Pracodawców, były odzwierciadleniem gorących słów podzięki.

Po krótkotrwałej przerwie, w kolejności porządku dziennego przystąpiono do sprawozdania Zarządu Głównego dotyczącego obrony praw pracowników Notarjatu i Hipoteki w związku z projektowaną Ustawą Notarjalną. Po wysłuchaniu sprawozdania zabrał głos kol. Niełacny z Ostrowia, który przedstawił zebranym sytuację pracowników Adwokackich i Notarjalnych na Ziemiach b. zaboru pruskiego i krzywdę, jaką im wyrządza mająca wyjść Ustawa Notarjalna, domagając się, w imię słuszności, nowelizacji, by kierownicy kancelaryj i sekretarze notarjalni dzielnicy zachodniej zrównani byli w przyszłej ustawie z pracownikami notarjatu z b. Kongresówki.

Sprawozdanie Komisji Statutowej przedstawił kol. Pieczyński Józef. Wobec przeprowadzenia dyskusji nad zmianami statutu w dniu poprzednim, Zjazd przyjął statut en bloc, za wyjątkiem § 8 — którego redakcję uzależniono od zatwierdzenia Statutu Kasy Pogrzebowej. Sprawę Kasy Pogrzebowej referował kol. Kulczyński Mikołaj. Po długotrwałej dyskusji ustalono redakcję Statutu Kasy. (Statut Kasy zamieścimy w najbliższym Nr. pisma). W związku z tem wprowadzono przymus należenia do kasy Pogrzebowej wszystkich członków Związku, na zasadach zatwierdzonego przez Zjazd Statutu Kasy. Uchwała powyższa wyjaśnia ostatecznie sprawę dwojakiego ubezpieczenia członków Związku a mianowicie: a) wprowadza przymus należenia do Kasy Pogrzebowej wszystkich członków Związku i b) członkowie chętni do dobrowolnego ubezpieczenia się na życie w P. K. O., niezależnie od przymusu należenia do Kasy Pogrzebowej, mogą korzystać z ulg, jakie daje ubezpieczenie grupowe w tej instytucji, a to na zasadzie odnośnej umowy zawartej przez Zarząd Związku z P. K. O., na podstawie uchwały Zjazdu Delegatów z dnia 25 i 26 marca 1933 roku.

WYBORY WŁADZ.

Wybory do Zarządu Głównego dały wynik następujący:

WARSZAWA:

Taff Romuald 34 głosy
Piotrowski Aloizy 31 głosów
Wojciechowski Tadeusz 23 głosy
Sikorski Andrzej 22 głosy
Pieczyński Józef 20 głosów

PROWINCJA:

Woźniakowski Zygmunt 34 głosy — Łódź.
Nawrot Wacław 24 głosy — Lublin.
Szczygielski Juljan 23 głosy — Siedlce.
Hertes Roman 17 głosów — Sosnowiec.

ZASTĘPCY CZŁONKÓW ZARZĄDU
(wszyscy z Warszawy).

Chmielewski Stanisław 19 głosów.
Glantz Władysław 12 głosów.
Dąbrowski Włodzimierz 11 głosów.

WYNIKI WYBORÓW DO KOMISJI REWIZYJNEJ.

Preiss Emil 7 głosów (Warszawa).
Glantz Władysław 12 głosów (Warszawa).
Wysocki Władysław 9 głosów (Łódź).
Sikorski Andrzej 8 głosów (Warszawa).
Preiss Emil 7 głosów (Warszawa).
Byliński Edward 7 głosów (Warszawa).
Brzeziński Stanisław 5 głosów (Warszawa).
Neudinrzanka 5 głosów (Łódź).

Uchwały i rezolucje powzięte pozatem przez Zjazd brzmią jak następuje:

1) Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu, aby objął pod swoje całkowite kierownictwo, zawodowy organ nasz „Nota-Teka“ i upoważnia Zarząd do przejęcia pisma i zawarcia w tym przedmiocie odnośnej umowy pod warunkami według własnego uznania.

2) Zjazd Delegatów stwierdza, że nieliczne jeszcze grupy pracowników Notarjatu i Hipoteki, pomimo wszelkich danych sprzyjających powstaniu organizacji zawodowej, obejmującej wszystkich bez wyjątku pracowników, w dalszym ciągu trwają, na godnem potępienia stanowisku zacofańców i ignorantów dobra ogólnego. Ten stan rzeczy winien być za wszelką cenę usunięty z naszego życia zorganizowanego, wobec czego Zjazd Delegatów poleca Głównemu Zarządowi użyć jaknajdalej idących środków, a nawet przymusu moralnego, aby nawrócić do naszej rodziny pracowniczej niezdecydowanych jeszcze kolegów naszych.

3) Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu czynić w dalszym ciągu wszelkie starania w sprawie angażowania pracowników notarjatu wyłącznie z pośród członków Związku.

4) Zjazd Delegatów po zapoznaniu się z meritum sprawy uchwala: a) uznać stanowisko służbowe pracowników Notarjatu na Ziemiach Zachodnich, którzy są kierownikami względnie sekretarzami kancelarji notarjalnych za zupełnie analogiczne ze stanowiskiem pomocników Notarjuszów w Kongresówce, b) polecić Zarządowi Głównemu, aby stanął w stanowczej obronie ich praw.

Zjazd Delegatów uchwala — nie przerywać pod żadnym pozorem podjętej walki, o zachowanie w całej pełni nabytych i dobrze zasłużonych praw pracowników Notarjatu i Hipoteki w kierunku zrealizowania dotychczasowych postulatów naszych i poleca Zarządowi Głównemu ponowić jaknajenergiczniejszą akcję w tym kierunku natychmiast po ukonstytuowaniu się.

Wkońcu uroczyście i jednogłośnie zostały przyjęte wnioski zgłoszone przez kol. Skrzyńskiego Franciszka.

1) Zjazd Delegatów stwierdza, że Zarząd Oddziału Warszawskiego Pracowników Notarjatu i Hipoteki z Prezesem kol. Aloizym Piotrowskim na czele szczególnie zasłużył się sprawie zjednoczenia pracowników notarjatu i hipoteki w Ogólnopolski Związek Pracowników Notarjatu i Hipoteki.

2) Zjazd Delegatów stwierdza, że Komitet Wydawniczy pisma „Notarjat Hipoteka" z prezesem kol. Tadeuszem Wojciechowskim na czele w obronie praw pracowników notarjatu i hipoteki, sumiennie wypełnił swój obowiązek.

3) Zjazd Delegatów stwierdza, że długoletni Prezes Oddziału Łódzkiego, kol. Zygmunt Woźniakowski, dobrze zasłużył się sprawom Związku Pracowników Notarjatu i Hipoteki.

Na tem obrady Zjazdu zakończono.

Po Zjeździe, staraniem Gospodarzy Zjazdu z Prezesem kol. Woźniakowskim na czele odbył się bankiet dla uczestników Zjazdu i zaproszonych gości, na którym koledzy Gospodarze z iście staropolską gościnnością podejmowali obecnych. Niezatarte wspomnienia pozostawi w nas serdeczna atmosfera, w jakiej spędziliśmy ostatnie chwile Zjazdu, a między innemi piękne i płomienne przemówienie Pana Notarjusza Rżewskiego, obecnego na bankiecie, który w mocnych słowach skreślił znaczenie ogółu pracowniczego i jego zasługi w Notarjacie Polskim.

Za staropolską gościnność Gospodarzom Zjazdu: „Bóg zapłać".

Zarząd Związku.

PRZEMÓWIENIE PREZESA ŁODZKIEGO ODDZIAŁU, KOL. ZYGMUNTA WOŹNNIAKOWSKIEGO.

Dostojni Goście, Wielce Szanowni Słuchacze i Drodzy Koledzy!

Jako przewodniczącemu Zarządu Oddziału Łódzkiego Związku Pracowników Notarjatu i Hipoteki przypadł mi w udziale zaszczytny obowiązek powitania uczestników dzisiejszego Zjazdu.

Obecny Zjazd Delegatów odbywa się w przełomowej dla Notarjatu chwili, gdyż znajdujemy się w przededniu ogłoszenia nowej Ustawy notarjalnej, która na długi szereg lat regulować będzie stosunki nie tylko natury prawno-publicznej, lecz i wzajemne stosunki między pracodawcami a pracownikami naszego zawodu.

Zjazd dzisiejszy między innemi ma na celu uchwalenie jednolitego statutu, na zasadach którego mają się złączyć pod wspólnym sztandarem wszyscy pracownicy notarjatu i hipoteki na obszarze całej Rzeczypospolitej w trosce o swoje prawa i spokojne jutro.

Na naszym sztandarze nie są wypisane hasła demagogiczne albo walki klasowej; skupiać się pod nim będziemy w obronie swoich słusznych i sprawiedliwych postulatów i zdobytych usilną i wieloletnią pracą uprawnień.

My, łodzianie, dumni jesteśmy z tego, że Zjazd Delegatów w tej przełomowej chwili odbywa się u nas, w polskim Manchesterze. Pragnę tu zaznaczyć, że do niedawna, gdyż do 15-go października r. b. stanowiliśmy na terenie Łodzi samodzielną organizację zawodową, jednak dobrowolnie utraciliśmy tę dotychczasową samodzielność po prawie 30-to letniem jej istnieniu, co uczyniliśmy dla dobra ogółu pracowników, tworząc Oddział Związku w Łodzi.

Jeszcze większą dumą napawa nas fakt, że otwarcie Zjazdu naszego raczyli zaszczycić swoją obecnością panowie Notarjusze-Szefowie nasi.

Dziękujemy serdecznie za zaszczycenie naszego Zjazdu swoją obecnością: Panu Sędziemu Ładzie, Prezesowi Łódzkiego Oddziału Zrzeszenia Notarjuszy i Pisarzy Hipotecznych i p. Sędziemu Rossmanowi, jako Delegatowi Zarządu Głównego tegoż Zrzeszenia, oraz wszystkim Panom Notarjuszom, iż raczyli tak licznie przybyć na nasz Zjazd. Chcemy zaznaczyć, że w pracach naszych usilnie się starać będziemy o podniesienie poziomu etycznego i wiedzy zawodowej naszych członków i dążeniem naszem jest wykształcenie przez organizację zawodową takiego typu pracownika, któryby, zachowując swą godność pracowniczą odpowiadał wszelkim słusznym wymaganiom etycznym i fachowym Szanownych Panów, jako naszych Szefów i żywimy nadzieję, iż przy wydatnej, a życzliwej pomocy ze strony Panów cel nasz osiągniemy.

Witam przedstawicieli prasy, przedstawicieli bratniej Organizacji Pracowników Sądowych, przedstawicieli naczelnej organizacji świata pracy — Unji Pracowników Umysłowych oraz członków Dyrekcji Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi. Dziękujemy serdecznie za poparcie nam udzielone i za okazaną życzliwość i ze swej strony zapewniamy o naszej wzajemności i serdecznej wdzięczności.

Witam wreszcie Was wszystkich, drodzy Koledzy, a w szczególności Was, Koledzy z prastarych naszych dzielnic piastowych: Poznańskiego, Śląska i Wilna, którzy, nie szczędząc trudów, w poczuciu solidarności koleżeńskiej, pragnąc stopić się wraz z nami w jednolite ciało, tak licznie przybyliście do nas.

Za waszą serdeczność przyjmijcie od nas serca gorące, płonące dla was wdzięcznością i oddaniem.

Bądźcie pewni, że związani uczuciami serdeczności i przyjaźni i mając na widoku przyświecający Wam i nam jeden wspólny cel — stworzymy silną organizację, która będzie w stanie sprostać tym zadaniom, jakie nas oczekują w chwili obecnej i najbliższej przyszłości.

PRZEMÓWIENIE KOL. TADEUSZA WOJCIECHOWSKIEGO NA OTWARCIE ZJAZDU.

Dostojni Goście, Wielce Szanowni Słuchacze, Drodzy Koledzy!

Dziwnie się składa na tym Bożym świecie, że smutek z radością łączy się i plecie.

Zjechaliśmy się tu do Łodzi, do tego Miasta Pracy, my, przedstawiciele pracy notarjalnej, aby odbyć swój Zjazd, zastanowić się nad naszemi sprawami i powziąć odpowiednie uchwały. Każdy z nas jechał tu w skupieniu i ze smutkiem, czy aby podołamy tym wszystkim przeciwnościom losu, które naraz spiętrzyły się nad naszemi głowami. I oto, jak za dotknięciem różdżki czarodziejskiej, smutek prysł, przygnębienie ustąpiło, a na ich miejsce weszła radość, radość tem większa, że oto tu, w tej sali, zebraliśmy się w tak licznem, dostojnem i miłem gronie, powtarzam, radość tem większa, gdyż wśród dostojnych i drogich gości widzimy przedstawicieli, magistratury, notarjatu i prasy, a wśród uczestników Zjazdu widzimy pracowników notarjatu ze wszystkich prawie dzielnic naszego Państwa, gdyż oprócz przedstawicieli z Kongresówki i Kresów Wschodnich, poraz pierwszy zawitali do nas przedstawiciele z Poznańskiego, Pomorza i Śląska.

Czyż nie jest to radość wielka, zdolna przesłonić największy nawet smutek?!

Tych radości i smutków mamy więcej, i dlatego też, jako przewodniczący na dzisiejszym Zjeździe, chcę je pokrótce Wam przedstawić, gdyż musimy się niemi zająć.

Będzie to niejako programem dzisiejszych naszych prac.

A więc przystępuję:

Największą naszą troską, niepokojem i smutkiem jest nasza pozycja i stanowisko w przyszłym ustroju notarjatu.

Wiemy wszyscy, iż ustawa notarjatu została przez Radę Ministrów uchwalona i ma być niebawem ogłoszona w Dzienniku Ustaw.

Znamy wszyscy, aż nadto dobrze jej zasadnicze podstawy, wiemy, iż przez szereg ubiegłych miesięcy pismo nasze prowadziło usilną kampanję w obronie nabytych praw dotychczasowych pracowników notarjatu, nie szczędząc trudu i zabiegów, wszyscy należycie pracę tę doceniamy, a jednak każdy z Was zapyta z niepokojem „a co będzie z nami?", „co zawierają przepisy przechodnie ustawy w odniesieniu do dotychczasowych pomocników?".

Na to jest, niestety, jedna odpowiedź: „Nikt, nic nie wie".

I tu jest powód niepokoju i smutku. Ale przecież na miły Bóg, musi być jakaś przeciwwaga tego smutku. Owszem jest. My, pracownicy notarjatu, stanowimy dość liczną grupę inteligencji ściśle zawodowej, o określonym kierunku i kwalifikacjach, grupę pracowników umysłowych, świadomych swych celów, zadań i obowiązków obywatelskich i społecznych, słowem grupę fachowców, zorganizowanych w naszym Związku zawodowym.

Z drugiej strony, obserwując pilnie rozwój życia społecznego w naszem Państwie, jak zresztą i w innych państwach, zauważymy nowy układ stosunków politycznych i gospodarczych, pozwalających światu pracy, zorganizowanemu należycie, na odegranie odpowiedniej roli w życiu państwowem i społecznem, gdyż nowoczesne organizmy państwowe chcą i muszą oprzeć egzystencję swoją jedynie na pracy, jako najwyższem dobru człowieka.

Dlatego też widzimy, iż w czasach powojennych, we wszystkich państwach, a więc i u nas rozpoczął się silny i planowy ruch, mający na celu krzewienie wśród najszerszych warstw społeczeństwa zamiłowania do pracy i zrozumienia jej wartości, jako podstawy egzystencji i dobrobytu nie tylko jednostek, ale całego społeczeństwa; widzimy, iż Rząd nasz ruch ten i akcję usilnie popiera, zakładając coraz więcej szkół tak zwanych „zawodowych", słowem zaczynamy coraz mocniej i energiczniej wypierać dyletantyzm, a przyjmować zasadę amerykańską: „pokaż co umiesz", „daj dowody swego uzdolnienia i wiedzy zawodowej".

Mając zatem wszystko to na uwadze, my, pracownicy notarjatu, nie potrzebujemy się niczego obawiać; kto tylko z nas będzie chciał i umiał pracować, a przecież wszyscy chcemy i umiemy, gdyż pracę tę zdawna umiłowaliśmy, wstępując do Notarjatu bez oglądania się na nic, to z pewnością w notarjacie pozostanie i nawet śmiem twierdzić, iż wybitniejsi i zasługujący na to mogą być mianowani notarjuszami, gdyż przyszła ustawa takie wypadki przewiduje.

A więc nie smutek, nie przygnębienie, lecz radość, gdyż praca i wysiłek znajduje zrozumienie i nagrodę.

Na ostateczne rozwiązanie wszelkich smutków, na usunięcie chwilowego przygnębienia mamy naszą organizację, nasz Związek, dla spraw którego głównie tu się zjechaliśmy.

Związek nasz przechodził różne koleje, zaczynając swoją cichą egzystencję za czasów rosyjskich wprost od konspiracji. Dotychczas Związek rozwijał swoją działalność na terenie b. Kongresówki i Kresów Wschodnich, obecnie rozszerzamy swą działalność przez przyłączenie się do naszej organizacji Kolegów z b. zaboru pruskiego. Powoli przekształcamy się na wszechpolską organizację, co nam daje możność patrzenia śmiało w przyszłość.

Praca czeka nas wielka, wymagająca wielkich wysiłków, ofiar i zaparcia się siebie dla dobra ogółu. Pracy tej nie lękamy się. Chętnie ją podejmujemy, tem chętniej, iż pracować będziemy dla swoich, dla dobra i pożytku naszego społeczeństwa.

Mamy uchwalić statut, regulamin kasy pogrzebowej i dokonać wyboru władz.

Dokonamy tego według najlepszego naszego rozumienia i sumienia, gdyż musimy wybrać do Zarządu takich Kolegów, którzy dadzą nam pełną gwarancję, iż pracować chcą i umieją dla dobra ogółu.

Ale to nie wszystko. Przebieg naszych obrad i nasze stanowisko na dzisiejszym Zjeździe w sprawach ustrojowych i zawodowych musi dotrzeć do najodleglejszego zakątka naszego kraju, gdzie mieści się kancelarja notarjalna lub hipoteczna i gdzie pracują nasi Koledzy; musimy zabrać głos donośny, iż moralnym obowiązkiem każdego pracownika notarjatu i hipoteki jest należenie do naszego Związku i popieranie jego zamierzeń; moralnym obowiązkiem każdego jest popieranie naszego organu zawodowego Nota—Teki i dlatego też, poza prenumeratą, muszą Oddziały naszego Związku pismo to subwencjonować, aby dać mu możność spełnienia swej roli całkowicie. Dalej, musimy postawić przyszłemu Zarządowi za obowiązek i zadanie, aby pilnie strzegł strony etycznej i zawodowej nie tylko członków Związku, lecz i nie należących do niego, zabierając głos i ingerując energicznie we wszystkich wypadkach wykroczenia; da to nam możność utrzymania naszego stanu na należytym poziomie, podniesie autorytet Związku i zapobiegnie przenikaniu do notarjatu elementów nie powołanych.

Musimy zwrócić się z publicznym apelem do PP. Rejentów, aby do kancelaryj swych przyjmowali jedynie pracowników, polecanych przez Związek.

Dalej, musimy poważnie zastanowić się nad losem zredukowanych pracowników, których może w przyszłości okazać się więcej; nakłada to znów obowiązek na przyszły Zarząd energicznego i rozumnego zorganizowania pośrednictwa pracy, tudzież do dobrowolnego, choćby minimalnego opodatkowania się zatrudnionych na rzecz bezrobotnych.

Słowem, musimy dziś tu zadecydować po męsku, bez najmniejszego lęku lub niewiary w słuszność naszych poczynań, o całym szeregu palących zagadnień, oraz żywotnych interesów naszej społeczności, nie mówiąc już o pogłębianiu naszej wiedzy zawodowej.

Dlatego też otwieram dzisiejszy Zjazd w tem niepłonnem przekonaniu, iż wszystkim tym sprawom podołamy i załatwimy je pomyślnie ku dobru i pożytkowi ogółu, zdając szczegółowe sprawozdanie naszym mandatarjuszom w przeświadczeniu, iż czasu nadarmo nie zmarnowaliśmy.

Witam całym sercem naszych drogich i dostojnych gości, przedstawicieli magistratury i notarjatu, składając im na tem miejscu szczere podziękowanie za to, iż zainteresowali się naszemi obradami i przybyli tu, aby się jeszcze raz przekonać, iż pracować umiemy i możemy, witam gorąco przedstawicieli prasy, szermierzy słowa i czynu, którzy przybyli tu, aby na łamach swych organów dać świadectwo prawdzie o wysiłkach i zamierzeniach pracowników polskiego notarjatu, witam wreszcie i Was drodzy Koledzy, wszystkich z wielką radością, a w szczególności nowoprzybyłych członków wielkiej naszej rodziny, kolegów z Poznańskiego, Pomorza i Śląska i zapraszam do wytężonej pracy, kończąc wezwaniem Nieśmiertelnego naszego Wieszcza:

„Hej, ramię do ramienia! Spólnemi łańcuchy
Opaszmy Ziemskie Kolisko,
Zestrzelmy myśli w jedno ognisko
I w jedno ognisko duchy!
Dalej, bryło, z posad świata!
Nowemi cię pchniemy tory,
Aż, opleśniałej zbywszy się kory,
Zielone przypomnisz lata".

PRZEMÓWIENIE PREZESA ZARZĄDU GŁOWNEGO ORGANIZACJI WIELKOPOLSKIEJ KOL. MICHAŁA BIELAWNEGO Z POZNANIA.

Szanowi Koledzy! Poraz pierwszy uczestniczymy jako delegaci Związku Pracowników Ziem Zachodnich w Zjeździe Pracowników Notarjatu i Hipoteki. Sprowadziły nas tutaj wspólne nasze interesy. Dotychczas dzieliły nas odrębne i odmienne ustroje w poszczególnych dzielnicach Państwa naszego. Obecnie, z chwilą ujednostajnienia nowej ustawy, która ma być wkrótce ogłoszona, powstaje jeden Związek Pracowników Notarjatu i Hipoteki. Stąd też idzie to zrozumienie. Skupiamy się pod jeden sztandar, w jedną organizację zawodową, która stać ma na straży naszych wspólnych interesów. Przed niedawnym czasem mieliśmy zaszczyt gościć Kolegów na małym zjeździe w Toruniu, o czem zresztą już była mowa na łamach Nota-Teki. Organizację naszą łączy bardzo głęboka sym-

patja i wszechstronne zrozumienie idei i roli, na jakiej opierać się mają najżywotniejsze interesy nasze. Rzecz jasna, że pewne problemy wymagają zgodnej współpracy wszystkich pracowników. Wiadomem jest Panom Kolegom, że na ziemiach Zachodnich istnieje dualizm i stąd też organizacja nasza skupia pracowników Adwokatury i Notarjatu. Oczekujemy ogłoszenia nowej Ustawy Notarjalnej. Nie wiemy jeszcze konkretnych szczegółów tej nowej ustawy, jednak jestem przekonany, że cały szereg problemów nie będzie należycie rozwiązany i dlatego tak jak dotychczas powinniśmy w dalszym ciągu walczyć o nasze żywotne interesy zawodowe, o nasz byt. Składam wyrazy serdecznej gratulacji pomyślnych obrad wszystkim Delegatom, aby wynieśli stąd jaknajlepsze owoce.

PRZEMÓWIENIE P. DYREKTORA LEWICKIEGO.

W imieniu Dyrekcji i Komitetu Nadzorczego Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi witam dzisiejszy Ogólnopolski Zjazd Pracowników Notarjatu i Hipoteki. Witając dzisiejszy Zjazd również w imieniu własnem, jak i władz Towarzystwa, życzę mu powodzenia i pomyślnych rezultatów.

PRZEMÓWIENIE P. NOTARJUSZA ŁADY, PREZESA ODDZIAŁU ŁÓDZKIEGO ZRZESZENIA NOTARJUSZY I PISARZY HIPOTECZNYCH.

W imieniu Zrzeszenia Notarjuszy łódzkich witam Zjazd Delegatów oraz Pracowników Notarjalnych tu, w mieście Łodzi. Wiadomo Panom, że Notarjat żyć i rozwijać się może tam, gdzie istnieje własność prywatna oraz wolność umów, gdzie umowie zawartej przed notarjuszem państwo nadaje wartość publiczną, gdzie państwo akt ten uznaje za urzędowy, za swój. Panowie, jako Pracownicy Notarjatu i jako zastępcy Notarjuszy biorą poważny udział w regulowaniu stosunków prywatnych, ponieważ albo Panowie pomagają w stworzeniu umów albo bardzo często sami je tworzą. Im umowa jest lepsza, tem życie ekonomiczne danego społeczeństwa będzie trwalsze i zdrowsze. Pracujemy więc społem. Wytwarzamy wartość realną, ulepszamy nasze warsztaty pracy. Ale jakkolwiek jednostka udzielić może obrony, są jednak takie dziedziny, gdzie siła ta stanowczo nie wystarcza, gdzie siła jednostki nie może wytworzyć organizmu takiego, któryby pozwolił na wszechstronne i jednocześnie racjonalne zorganizowanie pewnego problemu. Doświadczenie uczy, proszę Panów, że instrukcja oparta nawet na najlepszej ustawie, na najkorzystniejszym dla siebie statucie musi być koniecznie życiowo przerobioną i musi zawierać moc obowiązującą jako środek prawny. Wierzę, że właśnie akurat teraz zapaść mają doniosłe uchwały. Z całego serca życzę w imieniu Zrzeszenia pomyślnych rezultatów Waszej pracy, oraz osiągnięcia celu, dla którego tu Panowie przybyliście.

PRZEMÓWIENIE P. NOTARJUSZA ROSSMANA W IMIENIU ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZRZESZENIA NOTARJUSZY I PISARZY HIPOTECZNYCH

Witając w imieniu Zarządu Głównego dzisiejszy Zjazd czynię to rzeczywiście z wielką radością i motywy tego radosnego uczucia są łatwo zrozumiałe. Państwo nasze, aczkolwiek od lat kilkunastu zrzuciło wiekowe kajdany, to jednak jeszcze się zmaga, jeszcze musi usunąć rozmaite przeszkody. Walka ta oczywiście będzie łatwiejsza, jeżeli Państwo w tej walce oprze się o społeczeństwo i to o społeczeństwo zorganizowane. Myślę w danym wypadku o organizacji nie politycznej, tylko zawodowej. I właśnie teraz, gdy widzę przedstawicieli tylu organizacyj, delegatów z poszczególnych dzielnic, zebranych by pracować w jednej organizacji, zrozumiałem się staje, że serce nasze na widok taki się raduje. Proszę Panów! Waszej pracy społeczeństwo często nie rozumie i nie zdaje sobie sprawy z jej doniosłości. Na temat ten w pięknych słowach wypowiedział się już mój przedmówca Pan Notarjusz Łada. Ja nie będę jeszcze raz o tych rzeczach mówić, bo nie chciałbym wzbudzić jakiegokolwiek przypuszczenia, że przyszedłem tu mówić Panom komplementy, ale powołam się na opinję jednego ze znanych rejentów w Warszawie, na kolegę mojego Kurmana, wypowiedzianą w artykule Jego pod tytułem „Dola i niedola Notarjatu". Autor po zaznaczeniu, że władze rosyjskie często na stanowiska rejentów mianowały Sędziów z Cesarstwa, którzy notarjatu i hipoteki na ziemiach naszych nie znali, i że wskutek tego kancelarje ich prowadzili doświadczeni pracownicy kancelaryjni, — powiada dalej „i prowadzili je dobrze, sprawnie, umiejętnie i uczciwie". Otóż, proszę Panów, taka opinja chyba sama za siebie mówi. I tu już mam słuszne podstawy twierdzić, że wasze prace będą uwieńczone pożądanym skutkiem. Tego Wam życzę w imieniu Zarządu Głównego i w imieniu własnem. Na jedno pozwalam sobie zwrócić jeszcze uwagę, że należy pamiętać zawsze o etycznej stronie, nie tylko o materjalnej i, że obowiązkiem każdego kto posiada więcej wiadomości i rutyny, jest podzielić się swemi wiadomościami z młodszymi kolegami. Powyższą myśl tak pięknie ujął nasz wielki poeta-filozof Krasiński w słowach: „Nic nie spychać nigdy w dół, lecz do coraz wyższych kół iść — przez innych podnoszeni".

OD REDAKCJI.

Z braku miejsca nie zamieściliśmy w numerze niniejszym szeregu artykułów, a m. in. „Notarjat czy adwokatura" (w odpowiedzi dr. L. Peiperowi) p. Włodzimierza Teleśnickiego, „O najbliższych zadaniach Zarządu Głównego", p. Henryka Żernickiego, „Nowa era Notarjatu Polskiego" red. Juljana K. Malickiego, tudzież opuściliśmy z konieczności dział Orzecznictwa Sądowego, za co niniejszym przepraszamy Sz. Autorów. Cenny ten materjał redakcyjny zamieścimy w następnym numerze.

Z tych samych przyczyn technicznych, przerwaliśmy w numerze niniejszym druk pracy p. t. „O utracie wekslu" (odcinek) dr. Sternbacha, jak również zmuszeni byliśmy odłożyć do następnego numeru wspomnienie pośmiertne po ś. p. Lambercie Feliksie Liszewskim.

Przyszłe zadanie Zarządu Głównego.

Zjazd Pracowników Notarjatu i Hipoteki w Łodzi, między wieloma dobremi stronami, o których mowa na innem miejscu w artykułach innych autorów, miał i tę korzystną stronę, że bardziej jeszcze zbliżył do siebie rejentów i ich pomocników.

Liczny udział p. rejentów na Zjeździe, ich podniosłe i życzliwe przemówienia wskazywały na to, że pomiędzy rejentami a ich pracownikami istnieje ścisła i serdeczna łączność.

Wyraz temu dali wybitni rejenci łódzcy

...„Panowie, jako pracownicy Notarjatu — mówił ze swadą Prezes Oddziału łódzkiego Zrzeszenia Notarjuszy i Pisarzy Hipotecznych p. notarjusz Łada w mowie powitalnej — biorą poważny udział w regulwoaniu stosunków prywatnych, ponieważ albo Panowie pomagają w stworzeniu umów albo bardzo często sami je tworzą"...

Trudno o bardziej objektywny sąd, jeśli chodzi o opinję rejenta o pracownikach notarjatu. Śmiem sądzić, że p. rejent Łada był tu wyrazicielem opinji ogółu notarjuszy co zresztą wynika z oficjalnego charakteru uczestniczenia na Zjeździe.

Opinja ta zresztą nie jest odosobniona.

Przedstawiciel Zarządu Głównego Zrzeszenia Notarjuszy i Pisarzy Hipotecznych p. notarjusz Rossman mówił z entuzjazmem do licznie zebranych uczestników Zjazdu:

...„I właśnie teraz, gdy widzę przedstawicieli tylu organizacji, delegatów z poszczególnych dzielnic, zebranych w jednej organizacji, by pracować, zrozumiałem się staje, że serce nasze na widok taki się raduje. Proszę Panów, waszej pracy często społeczeństwo nie rozumie, nie zdaje sobie sprawy z jej doniosłości"...

Istotnie, społeczeństwo nasze częstokroć nie docenia pracy pomocników rejentów, pomimo, iż z pomocnikami rejentów niemal codziennie się styka w kancelarjach notarjalnych.

Pan notarjusz Rżewski z wrodzonym sobie talentem krasomówczym podnosił zasługi pracowników notarjalnych i wskazał na doniosłą i odpowiedzialną rolę ich zarówno w notarjacie, jak i w społeczeństwie. ...„Rejent i pomocnik — mówił p. notarjusz Rżewski — to dwaj nierozłączni towarzysze pracy, którymi kieruje jedna myśl przewodnia — dobro Państwa i społeczeństwa.

Takie stanowisko p. notarjuszów wobec pracowników notarjatu ma głębokie znaczenie moralne i dowodzi, że na terenie notarjatu polskiego panuje harmonijna współpraca.

...„Ogół pracowników Notarjatu i Hipoteki bez różnicy poglądów i cenzusu naukowego, zespolony w jednej organizacji pod jednym sztandarem powinien wytężyć wszystkie swoje siły i prace i dążyć do unormowania prawnej pozycji zawodowej, pogłębienia wiedzy fachowej i postawienia na wysokim poziomie etyki zawodowej"... Tak głosił w swem przemówieniu na uroczystem otwarciu Zjazdu Przewodniczący kol. Tadeusz Wojciechowski.

Dlatego też Zarząd Główny Związku wybrany na Zjeździe, który będzie kierownikiem i realizatorem tych prac i dążeń powinien się tak ukonstytuować, aby mógł zdecydowanie, zgodnie i sprężyście pracować nad zrealizowaniem włożonych nań przez ogół zadań.

Winny być jaknajczybciej powołane do życia przewidziane w uchwalonym statucie Związku Sądy Koleżeńskie, które mogłyby rozpatrywać sprawy natury etycznej.

Zarząd naszej Organizacji powinien pójść po linji jak najserdeczniejszej współpracy z Organami Zrzeszeń Notarjuszy i Pisarzy Hipotecznych.

Tylko harmonijna i szczera współpraca obu organizacji utrzyma autorytet Notarjatu Polskiego na właściwej wysokości i postawi na piedestale odpowiedzialnej i szczytnej pracy Państwowo-twórczej.

St. Chmielewski.

Nasze wrażenia ze Zjazdu Delegatów w Łodzi.

Delegacja Związku Pracowników Adwokatury i Notarjatu Ziem Zachodnich R. P., poraz pierwszy rewizytowała bratnią organizację Związek Pracowników Notarjatu i Hipoteki na Zjeździe Delegatów w Łodzi w dniach 28. i 29.X. 1933.

Ten pierwszy Wszechpolski Zjazd Pracowników Notarjatu wywarł na jego uczestnikach niezatarte wrażenia. My zaś z Wielkopolski, Pomorza i Śląska witani z szczególną serdecznością i życzliwością przez kolegów z innych dzielnic odczuwaliśmy to może najbardziej.

Przedewszystkiem z uznaniem podkreślić musimy sprawną organizację Zjazdu pod każdym względem. Sprężyste kierownictwo obradami pod przewodnictwem kol. Tadeusza Wojciechowskiego z Warszawy, rzeczowa dyskusja, jaka poprzedzała wszelkie uchwały, świadczą najlepiej o wysokim poziomie organizacji.

Obecność na Zjeździe panów rejentów i przedstawicieli sądownictwa, oraz wygłoszone z ich ramienia podniosłe przemówienia zadokumentowały nadwyraz życzliwy stosunek wobec pracowników notarjatu.

Po zamknięciu 2-dniowych obrad, Oddział Łódzki Związku z prezesem kol. Zygmuntem Woźniakowskim na czele, podejmował uczestników Zjazdu wspaniałym bankietem z iście staropolską gościnnością.

To wielkie święto pracy związkowej i zadzierzgnięte na tym Zjeździe węzły koleżeńskości i przyjaźni przyczynią się niewątpliwie do ścisłej współpracy i wymiany myśli. Oby ta nowa ustawa, która poprzedziła duchowe skojarzenie się nas doprowadziła naszą organizację, do niebywałej trwałości i konsolidacji.

Zarządowi Głównemu Związku Pracowników Notarjatu i Hipoteki w Warszawie i kolegom Oddziału Łódzkiego z kol. Woźniakowskim na czele wyrażamy podziw z nadzwyczaj wzorowej organizacji Zjazdu, wspaniałego bankietu i składamy serdeczne podziękowanie za zgotowane nam szczere przyjęcie.

Delegaci
Związku Pracowników Adwokatury i Notarjatu
Ziem Zachodnich R. P.

Wydawca: *ZWIĄZEK PRACOWNIKÓW NOTARJATU i HIPOTEKI, ODDZIAŁ WARSZAWSKI.*
Redaktor: *JULJAN K. MALICKI.* **Za Komitet Wydawniczy: Prezes** *TADEUSZ WOJCIECHOWSKI*

Zakł. Graf. B. Pardecki i S-ka. Warszawa, ul. Żelazna 56, tel. 5-22-05.

SPRAWY PERSONALNE.

Delegacje.

Nakonieczny Antoni, Sędzia Sądu Okręgowego w Piotrkowie delegowany do pełnienia obowiązków pisarza hipotecznego przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w Pińsku do odwołania.

Łuszczewski Tadeusz, Sędzia Grodzki w Łodzi delegowany do pełnienia obowiązków pisarza hipotecznego przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w Łodzi z dniem 1.XI. 1933 roku do odwołania.

Królikowski Stanisław, b. starszy referent w Ministerstwie Sprawiedliwości delegowany do pełnienia obowiązków notarjusza w Ciechanowie od 1.XI-33 roku do 30.IV 1934 roku.

Mianowania.

Otowski Ksawery, kandydat notarjalny mianowany notarjuszem w Radymnie.

Eydziatt — Zubowicz Piotr, mianowany notarjuszem przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w Sosnowcu.

Laskowski Wacław Henryk, pisarz hipoteczny przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w Warszawie mianowany notarjuszem przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w Warszawie z dniem 1.I. 1934 roku.

Zdanowicz Stanisław, mianowany notarjuszem przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w Słupcy z siedzibą w Zagórowie z dniem 1.XI-33 r.

Odwołania.

Brosz Stanisław, Sędzia Grodzki w Białymstoku pełniący funkcje przewodniczącego Sądu Pracy w Białymstoku odwołany z delegacji do pełnienia obowiązków notarjusza przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w Grójcu z dniem 31.X.-33 r.

Zwolnienia.

Olewski Władysław Adam, notarjusz przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w Warszawie zwolniony na podanie z dn. 31.XII-33 r.

Zgony.

Adam Strawiński, notarjusz w Sosnowcu zmarł dn. 15.X-33 r.

WYJAŚNIENIE.

W Nr. 25 naszego pisma z dn. 15 października r. b. zamieszczony został artykuł naczelny pióra redaktora Juljana K. Malickiego p.t.: „Po uchwaleniu ustawy notarjalnej".

Treść tego artykułu, po uzgodnieniu jej na posiedzeniu Komitetu Wydawniczego i po poczynieniu pewnych zmian, oddana została do druku.

Tymczasem, przez pomyłkę zecera, artykuł powyższy złożony został w pierwotnej treści i tak się ukazał w części nakładu Nota-Teki.

Po zauważeniu pomyłki, podczas ekspedycji, natychmiast poleciliśmy artykuł powyższy przedrukować zgodnie z ustaloną treścią, jednakże, mimo to, t. zw. pierwsze egzemplarze dostały się do rąk niektórych Sz. Prenumeratorów z omawianym artykułem w pierwotnej jego treści, którym wskutek tego musieliśmy przesłać numer powtórnie już z nowym tekstem. Wywołało to pewne zdziwienie i nieporozumienie.

Wyjaśniając powyższe, poczuwamy się do obowiązku przeproszenia naszych Sz. Czytelników za mimowolną niedokładność i do zapewnienia ich, iż na przyszłość tego rodzaju przeoczenia drukarni się nie powtórzą.

KOMITET WYDAWNICZY

Odpowiedzi Redakcji.

B. W. Artykuł WPana znajduje się w tece redakcyjnej, jako zakwalifikowany do druku. Otrzymaliśmy po zamknięciu numeru. Wydrukujemy go w jednym z następnych numerów, gdyż szereg artykułów już złożonych czeka na wydrukowanie w najbliższym numerze.